اسلام پوهنه

(اسلام، ایمان، علم، شریعت، مذهب)

Ketabton.com

لیکوال:

صوفی عبدالرحمن انقلابیون

(c) ketabton.com: The Digital Library

مومند خپرندویه ټولنه – جلال اباد، ننګرهار

مومند خپرندویه ټولنه، ننګرهار مارکېټ، پښتونستان واټ، جلال آباد – ننګرهار

Momand.books@gmail.com.com – fb.com/momand626161

۰۷۸۱٦۲٦۱٦۱ - ۰۷۰۰٦۲٦۱٦۱ – ۰۷۷۷٦۲٦۱٦۱

د کتاب ځانګړنې:

د کتاب نوم: اسلام پوهنه

لیکوال: صوفی عبدالرحمن انقلابیون

کمپوز چارې: پخپله لیکوال

ډیزاین چارې: ایملیار ساجد

چاپ کال: ۱۳۹۷ل – ۲۰۱۸م

چاپ وار: لومړی

د چاپ شمېر: زر ټوکه (۱۰۰۰)

د چاپ حقوق له خپرندویې ټولنې سره خوندي دي.

کابل: اصلاح افکار ، دارالسلام، مستقبل، پکتوس، اکسوس او سروش کتابپلورنځی.

پکتیکا: مجاهد او آریانا کتابپلورنځی.

کندهار: امیر کروړ، افغان او عرفان کتابپلورنځی.

خوست: غرغښت، رحیمي، سباوون، ژوندون، ابدالي، لېوال، غازي او شېخ زید کتابپلورنځی

هلمند: سید جمال الدین او تاج منور کتابپلورنځی .

پکتیا: علمي او روحاني بابا کتابپلورنځی.

غزني: قیومي کتابپلورنځی.

لغمان: یونس کتابپلورنځی.

مزار شریف: ثقافت کتابپلورنځی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

د اسلام د سپېڅلی لار، سپېڅلو لارویانو ته!

دارالافتاء والارشاد

مدرسه دارالقراء محمدیه جامع مسجد شیخ محمد حسین علینگار نیازی

استفتاء

۱۳۹۷/۱/۲۱

- باسمه تعالیٰ -

الحمد لله نحمده ونستعینه ونستهدیه ونصلي ونسلم علی رسوله الکریم. وبعد. ما د ګران ورور صوفي عبدالرحمن انقلابیون لیکلی اثر د اسلام روښانه تر عنوان لاندې ځای په ځای وکاته. ماشاءالله ډېر په زړه پورې برلیکنې د اسلام او ایمان په اړه معلوماتي کتاب دی. لیکوال ډېر زحمت ګاللی. پروردګار دې ورته سعي او کوشش قبول کړي. او په دیني علمي دې ورته ترقي نصیب کړي.

آمین

بنده عبدالرحمن حقاني

خادم دارالافتاء جامعه دارالقراء محمدیه
جامع مسجد شیخ محمد حسین الینګار نیازي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لیکوال سریـزه

الحمدالله الـذی احیا قلـوب العلماء و نحاهم من العمی، بللعـلوم التی بلغوا بها منازل الابرار والدرجات العلی، یذبون عن دینه بالسنة قاطعة و اقلام مانعة کالسیوف والـقـنا، والصلوة والسلام علی من بعث بالحنـیـفـیـة السمحاء و سنن الهدی من اتخذ هدیه و کتابه اماما فلایضل ولایشقی، و علی اصحابه الذین لم یخافوا لومة ولاعدوا فی نشرالدین و ابلاغ الهدی.

په نړۍ کې هیڅ قوم له اعلی تعلیم پرته پرمختګ نشي کولای، هر قوم ته د پرمختګ کولو لپاره د ماهرینو ضرورت دی، دا ماهرین د اعلی تعلیم له حاصلولو وروسته ماهرین جوړ شوي، د قومونو په عروج او زوال کې د ماهرینو کردار بنیادي دی، له کوم قوم سره چې هر څومره ډېر ماهرین وي هغه قوم همره پرمختګ کولای شي.

د قومونو د پرمختګ د افرادو له پرمختګ سره دی، چې افراد پرمختګ کوي نو هیواد او قومونه هم پرمختګ کوي، البته حقیقت هم له چا څخه پټ ندی چې یواځې اعلی تعلیم د بریالیتوب ضمانت نشي کولای.

همدارنګه اسلام هم د اسلام پاللو، اسلام پوو، علماء، او اهل دین څخه غیر پرمختګ نشي کولای. اسلام د پرمختګ لپاره وینا کوونکی او عمل کوونکو ته اړتیا لري، چې وینا کوونکی (علماء) به د اسلام او د دین په اړه څیـړنې کوي او اسلام ته به په هره ټولنه پرمختګ ورکوي او عام خلک او ټولنوال به د وینا کوونکې په وینا عمل او عملي کوي یی به چې همدوې ته اهل دین ویل کیـږي.

اسلام پاک سپـیـڅـلې پوره د خیر او ښیـګڼه دین ده.

ان الدین عندالله الاسلام

ژباړه: د الله تعالی په وړاندې دین همدا اسلام دی.

په بل ځای کې فرمایی. و من یبـتـغ غیر الاسلام دینا فلـن یقـبل منه و هو فی الاخرة من الخاسرین

ژباړه: له اسلامه پرته چې هر څوک کوم بل دین طلب کړي هیـڅکله به د دوې څخه قبـول نشي او په اخرت کې به هغه ناکام او زیانمن وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام داسې دين دی چې ثابت او ښکاره بنسټونه او قواعد لري باید په کامله او بشپړه توګه عملي شي. ټولې لارښونې او احکام يې ومنل شي په ټولنه کې طبيق شي مثبتې او ګټورې پايلې يې ښکاره شي.

هيڅ څوک حق نه لري چې له اسلام پرته بل دين ومنی. الله تعالی فرمايی. يا ايها الذين آمنوا ادخلوا فی السلم کافة

ژباړه: ای مومنانو تاسې په بشپړه توګه په اسلام کې داخل شي. او په بل ايت کې الله تعالی د هغو کسانو مذهب او بدي بيانوي څوک چې ځينی احکام مني او د ځينو له منلو څخه سرغړونه کوي داسې فرمايی. افتومنوا ببض الکتاب و تکفرون ببعض فما جزاءمن يفعل ذالک منکم الاخذی فی الحياة دنيا و يوم القيامه يريدون اشدالعذاب.

ژباړه: ايا تاسې ځينی کتاب منی او له ځينو نورو څخه بيا انکار کوي نو د هغو خلکو جزا چې دا ډول کارونه کوي پرته له ده بل څه نه ده چې په دنياوي ژوند کې به له رسوايی سره مخ وي او د قيامت په ورځ به خورا سخت عذاب په لور ور ويستل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلړ

اسلام څه ته وايي؟ ۱
د اسلام تعریف ۱
د اسلام اجمالي پېژندنه.. ۲
اسلام یو بشپړ دین دی ۳
اسلام بشپړ او هر اړخیز دین دی ٤
اسلام د خواخوږۍ دین دی.. ٤
اسلام چې مونږ پرې ایمان لرو ۷
د اسلام کړنې ۹
د اسلام عمده ځانګړتیاوې ۹
د اسلام موقف ۱۲
د اسلام تربیوي او اجتماعي تګلاره ۱۳
د اسلام اساسي تګلاره.. ۱۳
اسلام د ژوند مکمل نظام دی.. ۱٦
اسلام د ژوند د ټولو برخو یو شامل نظام دی.. ۱۷
د اسلام قضایي نظام ۱۸
اسلام او حقوق.. ۱۹
اسلام او د عقل ازادي ۲۰
اسلام عدالت دی.. ۲۱
اسلام تفاهم غواړي ۲۲
اسلام بیلوالی نه مني.. ۲۵
اسلام عقیده او شریعت قانون دی.. ۲٦
هغه کارونه چې اسلام پرې ولاړ دی ۲۷
اسلام په ظاهر او باطن کې بېلابېل منل.. ۲۸
د اسلام په وړاندې د دښمنانو ناسم او بې انصافه قضاوت.. ۲۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسلام دښمن څوک دی ۳۰
وايي اسلام له منځه يوسئ ۳۲
د جهاد پايله ۳۷
د ايمان تعريف.. ۳۸
د ايمان اصلي تعريف ۳۹
د ايمان حقيقت.. ۴۰
د ايمان بنسټ ۴۱
ايمان لويه درملنه ده.. ۴۳
اسلام او ايمان.. ۴۹
د اسلام او ايمان ترمنځ توپير ۵۰
علم، علم او ايمان ۵۱
د علم مفهوم.. ۵۲
علم او عقيده ۵۴
قرانکريم او نور علوم.. ۵۵
شريعت څه ته وايي؟.. ۵۶
ښکلې شريعت ۵۷
اسانه شريعت.. ۵۸
شريعت پر مصلحت بناء دی ۶۰
قرانکريم او شريعت.. ۶۱
د شريعت ۵ پنځه موخې ۶۲
مذهب څه ته وايي؟ ۶۳
قرانکريم ۶۵
د قرانکريم تعريف ۶۶
قرانکريم او کاينات ۷۰
د الله تعالی د پېژندې وسايل ۷۴
څوک چې د الله تعالی څخه و ويريده هغه کامياب شوه ۸۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملايکو پېژندنه ۸۷
د ملايکې يو څو ډولونه.. ۸۹
د وحې راوړلو ملايکې ۹۰
پيريان.. ۹٤
د ابليس (شيطان) معنی.. ۹۵
د نفس پېژندنه ۹۷
د پيغمبر پېژندنه ۹۹
انبيا (ع) معصوم دی.. ۱۰۱
د الو العزمه پيغمبرانو شمير ۱۰۲
د مومن طبعيت.. ۱۰٤
د مومن مقام او مرتبه ۱۰۵
مومن دروغجن کېدای نشي ۱۰٦
د دوه مسلمانانو په منځ کې سوله ۱۱۱
د کفر پېژندنه او د هغه اړوند احکام ۱۱۷
کفر ۱۱۸
په خبرو اترو کې کفري توري ۱۲۱
د زنديق پېژندنه او د هغه اړوند احکام.. ۱۲۵
د شرک يو څو ډولونه ۱۳۱
عام گناهونه ۱۳٦
د گناهونو ناوړه پايلې ۱۳۷
دين څه ته وايي ۱٤۱
رښتنی دين.. ۱٤۲
عملي دين پريښودل ۱٤٤
د کار ويش.. ۱٤٦
مسلمانان او کار کول ۱٤۸
اخځليکونه ۱۵۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام څه ته وايي؟

زمونږ د عـقيدې مطابق اسلام دداسې کوم دين نوم نه دی چې دلومړي ځل لپاره حضرت محمد (ص) نړۍ ته وړاندې کړی وي چې له امله يې نومونړي ته ددغه دين بنسټګر وويل شي. ځکه قرانکريم داپه ډاګه کړې چې الله تعالی هروخت دانسانانو دلار ښوونې لپاره دژوند تيرولو يوه طريقه راليـږلې ده چې هغه اسلام دی.معنا يې دالله تعالی پر وړاندې خپل سر ښکـته کول اوهغه ته تسليمېدل دي. د نړۍ په هره برخه کې چې کوم پيغمبران دالله (تعالی له خوا راليـږل شوي وو هغوی دخپلوجدا دينونو بنسټ ايښودونکي نه وه چې له امله يې دچا دين ته نوحيت دچا دين آبراهميت موسيت اومسيحت وويل شي بلکې هر راتلونکي پيغمبر هغه دين خپل ملت ته وړاندې کړی دی کوم دين چې مخکې راتلونکو پيغمبرانو خپلو ملتونو ته وړاندې کړی ؤ.

داسلام تعريف

اسلام په لغـت کې غاړه ايښودلواوتسليمېدلوته وايي.اوپه اصطلاح کې په ډيرو معنا ګانو سره راځي چې يوشميريې په لاندې ډول دي:

د جبرائيل(ع)په حد يث کې چې دې ته په احاد يثو کې ام السنة حديث وايي لکه څنګه چې سورت فاتحی ته ام الکتاب وايي نو په دی حديث کې جبرئيل(ع)ديو بانډچي په شکل کې راغی چې په حاضرمجلس کې هيچا هم نه پيـژندہ او بيا ورسره څه پوښتنې وی لو مړی پوښتـنه يې د اسلام په اړه وکړه چې اسلام څه ته وايي؟ نو رسول الله (ص)ورته په ځواب کې وفرما يل(الاسلام ان تشهد ان لا اله الا الله وان محمدً رسول اللهِ وتُقيم الصلاةَ وتؤ تی الزکا ت وتصومَ رمضان وتحجُّ البيتِ ان استطعت اليه سبيلا)

ژباړه:اسلام دی ته وايی چې ته ګواهي ورکړې ددې خبرې چې نشته لايق دعبادت اومعبود برحق مګر يو الله تعالی دی او بيا ګواهي ورکول ددې خبرې چې محمد(ص)دالله رسول دی او بيا په عملي شکل باندې لمونځونه وکړی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنگه زکات ورکړئ اودرمضان المبارک میاشتې روژې ونیسې او دلارې دتګ راتګ دتوان لرلو په صورت کې حج دبیت الله وکړې.

۲تعریف:اسلام عاجزۍ او تسلیمېدو او الله پاک ته په پوره معنا سره تسلیمیدل دي چې دغه تا بعداري د خپل اختیا ر پرته له کوم زور ځخه وي .

۳تعریف:اسلام دانسان دژوندانه لپاره یو بشپړ اوهر اړخیزنظام دی چې رسول الله(ص) دالله لخوا راوړی ده.

۴تعریف:اسلام دهغه نظام مجموعه ده چې الله تعالی په رسول الله (ص) نازل کړی وه چې هغه عبادات دی د شرعي احکاموڅخه چې هغه عقاید عبادات معملات سیاست او همدارنګه قرانکریم کې دي او بیا د دې دعملي کولو امرالله تعالی کړی دی.

۵تعریف:اسلام دهغه نور او هدایت نوم دی چې الله تعالی یې دانسان په زړه کې ځای پرځای کوي او بیا دهغه به وجهه انسان پخپل ژوند کې په عملي شکل تغیر او بدلون راوړي او په اسلام باندې عمل کول دځان دنجات ذریعه او وسیله وګرځوئ.

داسلام اجمالي پيژندنه

اسلام دالله تعالی وروستی غوره آسماني دین دی او قرانکریم یې کتاب او قانون دی چې د(۲۳)کالوپه اوږدو کې د حضرت جبرېل (ع) په واسطه دهغه په وروستی پیغمبرحضرت محمد (ص) باندې نازل شوی دی چې دځانګړو احکامو اصولو او قوانینو درلودونکې کتاب دی. له اسلام نه وروسته نړۍ ته نه کوم کتاب اونه کوم پیغمبر(ع) یا قوم راځي اسلام یو نړیوال دین دی. چې د کوم قلمرو سیاسي قومي یا نژادي پورې خاص نه دي اوراتلو سره یې دنړۍ ټول مورج مذهبونه باطل منسوخ اولغوه اعلان شول.داسلام دسپیڅلی دین په پیروي او اطاعت نه یوازې انسانان بلکې پیریان هم مکلف دي اسلام نه یوازې باطني عـقیده او دعبادت ځا نګړي مراسم دي لکه څرنګه چې داسلام دښمنان ګومان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي بلکه اسلام د یو مکمل نظام نوم دی چې دژوندانه په ټولواړخونو یې احتواء کړی ده.

اسلام یو بشپړ دین دی

که نن څوک عیسویت ومني او دعیسوي ټولنې غړی وګرځي په یهودي یا عیسوي هیواد کې استوګن شي نو په هغه کې به څه بد لون راشي؟

یو بدلون خو به پکې دا را شي چې هره یکشنبه به کلیسا ته ځي (عیسوي عبادت ځای ته) ځي هلته عبادت کوي.

کوم نظام چې په سیاسي ډول خپلوي هغه خو انسانانو یاد غرب مفکرینو جوړ کړی دی ځکه چې دغه جمهوري نظام خو څه د عیسیَ (ع) نظام نه دی.

دهغوی اقتصاد چې پر سود ولاړ دی نه دعیسیَ (ع) دین دی اونه دالله تعالی نظام دی ځکه دا خو انسانانوجوړ کړی اوله عیسوي دین سره هیڅ اړیکه نه لري په ټولنیز ډول چې کوم ژوند خپلوي کوم دود دستور خپلوي نو هغه هم دعیسوي دین سره اړیکه نه لري د هغوی قوانین او رواجونه ټول دانسانانو له اړخونو جوړ شوي دي او که همداشان څوک دهندوانو دین خپلوي دهندوانو په بت خونو کې (بهجن) (دهندوانو مذهبي سرودونه)غږوي نو له هغې وروسته دهغوی ټولنیز ژوند اقتصادي عدالتي نظام قوانینو هم دهندوانو له دین سره یې هیڅ اړیکه نشته او دا هم دانسانانو لخوا جوړشوی نظام دی او همدا حال دنړۍ دټولو دینونودی چې له اسلام پرته بل هیڅ یو دین یا ټولنه بشپړ ټولنیز نظام نه لري چې دژوند ټول اړخونه پکې په بشپړه توګه رانغښتل شوي وي اوداسلام بلنه همداده که چیرې اسلام ومنې نو داسلام ټول نظام به منې لکه څرنګه چې الله تعالی په قرانکریم کې فرمایی (یایها الذین‌ءامنوا ادخلوفی السلم کآ فّة ولا تتبعوا خطوات الشیطن انه لکم عدو مبین) :البقره سورت ایات ۲۰۸

ژباړه: ای ایمان لرونکو داخل شئ په اسلام کې ټول پوره او پیروي مه کوئ د قدمونو د شیطان بیشکه هغه ستاسو ښکاره دښمن دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام بشپړ اوهراړخیزدین دی

قال الله تعالیَ(الم تر الی الذین یزعمون انهم امنوا بما انزل الیک وما انزل من قبلک یریدون ان یتحاکموا الی الطاغوت وقد امروا ان یکفروا به ویرید الشیطان ان یضلهم ضللاًم بعدًا. واذاقیل لهم تعالوا الی ما أنزل الله والی الرسول رأیت المنافقین یصدون عنك صدودًا) النساء ایت ٦٠-٦١

ژباړه:ایا تا هغو خلکوته نه دي کتلي چې گمان کوي چې مونږ ایمان راوړی دی په هغه کتاب چې په تا نازل شوی دی او په هغه کتابونو چې له تا څخه مخکې نازل شوي دي.هغوی غواړي چې خپلې چارې دفیصلې لپاره دطاغوت لوري ته یوسي.حال داچې هغو ته دطاغوت نه دمنکر یو حکم شوی وه.شیطان غواړي چې هغوی د سمې لارې نه ډیرلرې وباسي او کله چې هغوی ته وویل شي چې دالله تعالی نازل کلام او رسول ته راشي نو ته وینې چې منافقان له تا څخه مخ اړوي په مخ اړولو سره.

اسلام دخواخوږۍ دین دې

عن شداد بن اوس(ض) قال: ثنـتان حفظتهما عن رسول الله (ص) قال :(ان الله کتب الاحسان علی کل شیء فا ذا قـتلتم فا حسنوا الـقـتلة و اذا ذبحتم فاحسنو الذبح ولیحد احدکم ثغرته فلیرخ ذبیحته) رواه المسلم ص١٢٥ ج٢.

ژباړه:له حضرت شداد بن اوس(رض)څخه روایت دی. وایی ما له رسول الله (ص) څخه دوه شیان یاد کړی دی فرمایل:الله تعالی پرهرشي احسان کول فرض کړی دی نوکله چې تاسو یوڅوک وژنئ نو په ښه ډول یې ووژنئ او کله چې تاسو یو حیوان حلالوئ نو په ښه طریقې سره یې حلال کړئ !په تاسوکې دې یو تن خپله چاړه تېره کړي او خپل حیوان ته دې راحت ور کړي. له دې مبارك حدیث څخه چې داخبره په واضح توگه معلومیږي چې اسلام مبارك دین یو داسې خواخوږۍ اومهربان دین دی چې بیلگه یې په نړۍ کې نشته او دداسې ښایسته اخلاقو او نرمښت لارښوونه کوي چه نه یوازې دټول انسانیت لپاره فایده مند اوگټوردی بلکه له انسانانو پرته دحیواناتولپاره هم گټور دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام داسې درحم او شفـقـت دين دى چې پر حيوان باندې هم احسان كول ضروري گڼي. همدا راز كه په چا يوداسې ستر جرم ثابت شوى وي چې له امله يې دمرگ مستحق گرځېدلى وي بيا هم داسلام مبارك دين دهغه سره په وژل كيدو كې په احسان اوښه چلند ټينگاركوي يعنې په يو وار بايد ووژل شي په تكليف بايد ونه وژل شي.دې حديث ته او ددې په څېر نورو الهي او نبوي ارشاداتو ته په كتو سره داسلام په اړه د دښمنانو له لورى دهغوئ بنسټونو او له حقيقت نه لرى تبليغاتو نا سم تيا څرگنديږي چې داسلام او مسلمانانو خلاف په نړۍ كې شروع دى چې اسلام د دهشت گرۍ او بې رحمې په تورونوسره تورنوي تر څو په داسې له حـقيـقـته لرې تبليغاتو سره خلك متـنفر كړي اوغير مسلم خلك اسلام ته له راتگ څخه منع كړي.

په دې مبارك حديث كې داسلام پيغمبر (ص) فرمايلې دي. چې هر شي سره نيكي الله تعالى لازمه كړې ده تردې چې د خپل دښمن اود داسې مجرم سره هم احسان اوښه كول ضروري دي چې هغه دوژلو مستحق گرځېدلى وي دهغه سره به ظلم نه كيږي بلكې په اسانئ سره به وژل كيږي.

همدا راز دحيواناتو سره به دا نيكي كيږي چې اسانه طريقه دې اختياركړل شي داسلام تر راتگ مخكې حيواناتو ته ډير تكـليـف وركول كيده اواسلام دپاكو حيواناتو غـوښه حلاله كړه خود حلالولو لپاره يې داسې طريقه مقـرره كړې ده چې لږ ترلږه تكليف وركونكى وي.دحيواناتو سره داحسان له جملې څخه داهم دي چې دحيوان دحلالولو په وخت كې بايد چاړه ښه تېره شي او حيوان به په اسانې سره حلالوى لكه څنگه چې ددې خبرې يادونه په ذكر شوي حديث كې هم شوې ده. همداراز داهم دى چې ترڅو يې ساه په بشپـړه توگه وتلې نه وي نو غوښه به ترې نه پرې كوئ.داهم مستحب ده چې يو حيوان به دبل حيوان مخې ته نه حلالوي(هنديه ص ۲۸۷ج۵)ځكه چې په دې سره داخطر دى چې په دې سره ژوندي ته تكليف وررسيـږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحیوان مخې ته چاړه تېره کول مکروه دی(هندیه ص۲۸۷ج۵) داهم مکروه دی چې د حلالو ځای ته حیوان په کشولو سره یوړل شي (هندیه ص۲۸۷ج۵)تر ذبحې (حلالولو) مخکې به اوبه ورکوئ.

بل دا چې شیدو او اولاد لرونکې حیوان به تر څو چې اولاد یې دومره لوی شوی نه وي چې شیدو ته یې اړتیا ختمه شي.نو دومره یې مه لوشئ چې ټولې شیدی یې ختمې شي بلکې یو څه به پکې پرېږدئ.همداراز حیوان لوشونکې به خپل نوکان لنډوي ترڅوحیوان ته دده داوږدو نوکانو له امله تکلیف ونه رسیږي. په دې مبارک حدیث کې داحسان په کولوټینګار شوی دی او احسان په دوه ډوله دې. ۱ـ یو احسان دالله تعالی په عبادت کې دی.هغه داسې چې دالله تعالی عبادت په داسې توګه وکړل شي کله چې عبادت کونکي الله تعالی ویني،که دې یې نه ویني نو دا فکربه ورسره وي چې الله تعالی ما ویني ،زما عبادت ویني،چې زه یې په څه توګه ترسره کوم. ددې احسان مطلب دادی چې دالله تعالی حقوق په ښه او پوره توګه ادا شي.

۲ـ بل احسان دبندګانو په حقوقو کې دی.ددې احسان مطلب دادی چې دالله تعالی حقوقوپه ښه او پوره توګه ا دا شي لکه دمور،پلار سره ښه سلوک کول،دخپلوانو سره خپلوي ساتل،به ټولو معاملو کې په داسی طریقې سره انصاف کول چې څومره حق ور باندې واجب وي هغه په پوره توګه اداءکول.لکه څنګه چې ته خپل مال پوره له بل چا څخه اخلې.

په دې توګه به دنورو حـقـوق هم په پوره توګه ور ادا کوې. په دې احسان کې دټولو انسانانو او حیواناتوسره ښه سلوک کول داخل دي.

تردې چې په هغه حالت کې به هم ښه سلوک ورسره کوي په کوم وخت کې چی هغه انسان دمرګ مستحق وي.دپام وړ خبره داده چې مسلمان په دې مکـلـف دی چې دهغه چا سره به هم ښه کوي چې دوژل کیدو مستحـق شوی وي او دهغه حیوان سره هم چې د حلالیدو اراده یې شوی وي. نودهغه چا سره خو خامخا ښه کول لازم دي چې مسلمان وي اودمرګ مستحق هم نه وي. پاتې دې نه وي چې احسان په دوه ډوله دی:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ـ واجب هغه احسان دی چې دچا پر انسان حق واجب وي دهغوئ حقوق پوره کول.

۲ـ مستحب هغه چې پرواجب ډېر وي .

له احسان اونیکې څخه مراد یوازې دلمانځه او روژې صحیح کول نه دي بلکې دژوندانه تگلاره او طریقه صحیح کول مراد دي چې هغه عبارت ده له معاملی او کاروبارو نه لمونځ دالله تعالی اطاعـت او بندگي او دحقوقـو سپارل خپلو خاوندانو ته او خلکو ته له تکلیف رسولو نه ډډه کول اوپر ځای یې خیر اوښېگڼې ورسره کول مطلب مو دادی چې داسلام مبارك دين یو داسې دين دی چې دهر چا سره نیکي او ديه سلوك کولو ټینگار کوي او داسې دلوړو اخلاقوتعلیم ورکوي چې بیلگه یې له اسلام پرته په بل هیڅ کوم دین اوقانون کې نشته.

اسلام چې مونږ پرې ایمان لرو

۱ـ اسلام په لومړي قدم کې پرایمان ولاړ دی چې دټولنې دکامیابۍ او د سعادت سبب گرځي.

۲ـ اسلام پر انساني کرامت ولاړ دی هغه انسان چې الله تعالی په ښه بـڼـه پیداکړې کرامت یې ورکړی او په ځمکه کې خپل خلیفه گرځولې دی. ۳ـ اسلام عـقل مخاطب گرځوي او ددین اود دنیا په جوړولو کې په عقل اعتماد کوي او دتقوا لور ته یې رابولي.

۴ـ اسلام داجتماد او تجدید طرف ته دعوت د جمعـود او تـقـلید سره مقابله کوي او دعلم د کاروان سره یوځای کیدل فرض گڼي.

۵ـ په اومورو کې اعتدال داسلام یو ځانگړی صفت دی انسان بې له اسلامه تل دافراط او تفریط په حالت کې ژوند کوي.

٦ـ اسلام ریښـتـنې ښه لري په مثالي فضا کې پروازونه کوي انسان کله حق ته رسیږي او کله نه رسیږي.

۷ـ اسلام ښځه دکرامت څښتـنه بولي چې دیوه مکلف انسان په توگه مسولیتونه او حقوق لري په دنیا او اخرت کې د خپلو اعمالو ځواب وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸ـ اسلام کورنۍ دټولنې ساختماني اوتربيوي بنسټ بولي او خلک واده کولو ته تشويقوي او مادي تمدن بيا کورنۍ له مينځه وړل غواړي.

۹ـ اسلام تعليم اخلاقو تربيي قانون اوتشريح ته زياته توجه لري مادي تمدن انساني ثابت اخلاق په رسميت نه پيژني.

۱۰ـ اسلام ټولنه داخوت او انساني وحدت پربنياد جوړوي چې هيڅ ډول نژادي طبقاتي قومي او ديني کشمکش پکې نه وي.

۱۱ـ په اسلام کې کهانت اورجال د دين نشته چې دخلکو پر ضميرونو حکومت کوي او دالله تعالی سره دارتباط لاره يې په خپله قبضه کې نيولي وي. ۱۲ ـ اسلام تا کيد کوي چې دعدالت مساوات او شوریٰ پر بناء دحکومت انتخاب دخلکو حق دی.

۱۳ـ اسلام د خلکو ددين ځان عقل نسل مال همايت او عزت ساتنه اساسي ضرورت ګڼي.

۱۴ـ اسلام دټولنې ضعـيفـو اوبې وسو خلکو همايت ته جدي توجو کوي. ۱۵ـ اسلام دوطن او قوم سره مينه او ورباندې وياړ کول خوښ ګڼي خوچې ددينې ارزښتونو سره په تعارض کې نه وي.

۱٦ـ اسلام دفکر مقابله په فکرکوي اعتراض ته په دليل سره ځواب وايي خلک په نيکې موعظې سره دعوت کوي په اسلام کې جبر نشته.

۱۷ـ اسلام يوائې په خپل پخواني تمدن افتخار نه کوي بلکې دنوي تمدن دجوړولو لپاره هڅه کوي.

۱۸ـ اسلام يوازې دشرعي قانون ظاهر ته توجونه لري بلکې داسلامی حقيقي ژوند دجوړولو لپاره هڅې کوي.

۱۹ـ مسلمانان چې هرچيرې وي بايد متحد وي او يو سپيڅلې هدف لپاره کار وکړي او يو دبل غمخور واوسي.

۲۰ـ اسلام دانسانانو تر منځ فطري تفاوت په رسميت پيژني خو امتيازات چا ته نه ورکوي او دتاوان په زريعه دانصاف او عدالت لاره غوره کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسلام کړنې

سلام له دوو شيانو څخه رغـيدلی دی.يو حقـوق الله يعنې دالله تعالی حقـوق اوبل حقـوق العباد: يعنې عـقيده عبادت نمانځنه په حقـوق الله کې راځي. اخلاق او کړنې دواړه په حقـوق العباد کې شامل دي. اخلاق دانسان ذهني روحاني او دزړه کيـفـيت جوړوي چې په څه ډول سره دبندګانو حقـوق اداء کيږي. دانسانانوخپل منځي چلند بايد څنګه وي؟ او کړنه ددې چلندونو پايله وي. که عـقيده سمه نه وي نو پايله يی هم سمه نه وي که عـقيده سم وي عبادت هم سم وي نو داخلا قو روزنه خپله را پيـليـږي. اخلاق زمونږ په ورځني ژوند کې ډيره اغـيـزه لري او همداشان داخلاقـو په سموالي سره زمونږ تجارت زراعـت وظيفې راکړه ورکړه او ټولې کړنې خپله سميـږي اوهمدا ددين اصلي موخه ده.

داسلام عمده ځانګړتياوې

اسلام دنړۍ تر ټولو غـو ره دين دی او يو لـړ امتيازونه لري (ان الدين عندالله الاسلام) ال عمران ايت ۱۹

ژباړه: بې شکه چې د الله تعالی په نزد غـوره دين اسلام دی. داسلام طبيعت د نورو پخوانيو دينونوپه څير نه دی ديو لړ ځانګړتياؤ درلودونکې دی.چې ځينې يې په لاندې ډول دي.

۱ـ اسلام نړيوال او بين المنللي دين دی. (وما اُرسلناك الا کافة اللناس بشيراً ونزيراً وتدبيراً ولکن اکثرالناس لا يعلمون) سبا ايت ۲۸

ژباړه: او مونږ نه يې ليـږلی ته مګـر ټولو خلکـو زيرې ورکوونکی او ويرونکی لکـن اکـثره خلک نه پوهيـږي. دکـفارو نه لکـن زياتره خلک دکـفارو ستا په اهـميت نه پوهيږي.

له جابر بن عبدالله څخه روايت دی وايی چې رسول الله ((ص) ويلي دي چې زما څخه وړاندې هرنبي به يوازې خپل قـوم ته ليـږل کيده مګـر زه دټولې نړۍ خلکو ته راغـلې يم. داسلام نه وړاندې دينونو ځانګـړتيا نه درلودله هـر دين به

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوازې دخپل قـوم یا سیمی لپاره راتلو دمثال په توګه حضرت صالح (ع) دثمود قـوم لپاره حضرت هود (ع) د عاد قـوم لپاره حضرت عیسی (ع) دبني اسرایلو لپاره راغـلې وه اوحضرت یوسف (ع)د مصر دخلکو لپاره راغـلې وه.

که په یو سیمه کې به پیغمبر نه و نو دنژدی سیمی د پیغـمبرپه اطاعـت به خلک مکلـف وو چې ایمان راوړي.

خو اسلام دټولې نړۍ لپاره عالمي دین دی. اود ټولې نړۍ خلک یې دمنلو او ترڅنګ یې په پیروي کولو مکلف دي.او دکوم خاص قوم یا سیمی پورې تړل شوی نه دی اونه په جغرافیاوي حدودو کې راحصاریـږي.

۲ـ اسلام وروستی اسماني دین دی.چې له دې وروسته دې خاوریني کرې ته بل کوم دین نه راځي او نه کوم پیغـمبر اوکتاب راځي. (ماکان محمد ابا احدمن رجالکم ولکن رسول الله وخاتم النبـیین وکان الله بکل شی علیماً) احزاب ایت ۴۰

ژباړه: نه دی محمد(ص)حقیـقي پلار دهیڅ یو تن له سړیو ستاسې مګـر رسول دخدای (ج) دی او دټولو انبیاوء وروستی دی او الله تعالی په هـر شیـز ښه عالم او خبردار دی.نوله همدې ځایه داسلام ستر پیغمبر حضرت محمد (ص) نړیوال پیغـمبر او دخلکو سترلارښود او رهبر دی.

۳ـ د اسلام دراتلو سره ټول پخواني دینونه منسوخ شول. جابر بن عبدالله (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) ویلي قـسم په هغه ذات چې زما نـفـس یې په لاس کې دی که نن حضرت موسی (ع) ژوندای وای نو هغه ته به بله هـیڅ لاره نه وه ورپاتې پرته له دې چې زما پـیـروي یې کړې وای. او هم دنړۍ مروج مذهـبونه لغوه او باطل اعلان شول مګر د دې وړاندې دینونو دا ځانګـړتیا نه درلوده یو د بل لپاره ناسم ګرځیدو بلکې یود بل لپاره تکـمیل کوونکي ؤ لکه دحضرت عیسی (ع) کتاب انجیل چې دحضرت موسی (ع)دکتاب تورات څخه تکـمله ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ـ اسلام دوخت یوازینې غالب او دوخت پیاوړې دین او نظام دی.(هوالذی ارسل رسوله با لهدی ودیـن الحـق لیـظهـره علی الـدین کله ولو کره المشرکون) توبه ۳۳

ژباړه:الله هغه ذات دی چې لیـږلې یې دی رسول خپل محمد (ص) په هدایت سره چې قرانکریم دی او په حق دین سره چې اسلام دی ددې لپاره چې غالب کړي خپل دین په نورو دینونو باندې که څه هم داکار مشرکان بد ګڼي. داسلام په وړاندې هیڅ ځواک او قدرت نشي ټینګیـدلاې او هر با طل یې حتماً په وړاندې ماتې خوري لکه چې دوخت دقیصر او کسریٰ د استبداد واکمنې یې دنوم په اوریدوسره په لړزیدوشول او په وړاندې یې را نسکور شول. اونه داسلام د نظام سره هیڅ یو دبشر په لاس جوړ شوی تـش په نامه نظام په هـیڅ ډګرکې څه سیالي کولاې شي.

۵ـ د اسلام اساسی قانون (قرانکریم) د هـر راز له منځه تلو لاس وهنې تبدیل او تحریف څخه محفوظ دی(انا نحن نزلنا الذکر وانا له لحافظون) حجر ۹

ژباړه: بې شکه مونږ نازل کړی قران او مونږ دهغه ساتونکي یو. ددې وړاندې دحضرت داؤد (ع) زبور په ځمکه له سره وجود نه لري، اونه دحضرت موسی (ع) تورات، اودحضرت عیسی (ع) د کتاب اصل چاته معلوم دی؟ چې دظالمانو لخوا تحریف شوی دی. قرانکریم دمعجز کلام دی ځکه خو څوک دیو ایت په څیـر یې دفـصاحت او بلاغـت برابر او نه د ادب او ګرامر په لحاظ یو ایت جوړولای شي او نه پکې څوک تغیـر تبدیـل او لاس وهنې صلاحیت اوقـدرت لري او که کله چا په دې هکـله ناوړه هـڅه او اراده کړې ده هغه دتل لپاره دتاریخ په وړاندې ذلیل شرمیدلی او بدنام پاتې شوی دی لکه د مثال په توګه په دی نـژدې تیر شوي وخت کې د سلمان رشدي دشیطاني ایاتونو ټولګه دیادونې وړ ده.چې تر اوسه سلمان رشدي نه په ځمکه دقـرار ځای لري او نه ارام ورځې. چې په لندن کې خپله دانګریزانو لخوا کلا بند دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسلام موقـف

په ځمکه کې دعـدل قانون دالهي حکم سربيـره دعـقل او طبيعـت ضروري غـوښتـنه هم ده نو له هـمـدې ځايه د اسلام تر ټولو ستره موخه په ځمکه کې د (لااله الاالله) تر سيوري لاندې ديونظام او حکومت قا يمول دي پرته دنظام او حکومت دشريعـت داحکامو او داسلامي ارزښـتونو او او امهـو مقصدونو ساتـنه نـشي کيدلای.

داسلامي نظام او حکومت حاکم مطلق په حقيـقـت کې پخپله د الله تعالی دی چې لومړی ددې نظام او حکومت مسـؤليت د الله تعالی د پيغمبرحضرت محمد(ص)سره وه او دهغه وروسته داسلامي حکومت ساتـنه د هغه د امت په غاړه ده او دمسلمانانو امير د الله تعالی د پيـغمـبر د نائب په توگه د هر چا پر وړاندې د چارو د اداره کولو او پرمخ بيولو دنده په غاړه لري او مسلمانان دهغه په اطاعـت او ورسره په مرسته کولو مکـلف دي.

ځکه که مسلمانان دهغه اطاعـت او ورسره مرسته ونه کړي نو پخپله دذلت او الخطاط سره مخ کيـږي او حاکميت يې په محکوميت بد ليـږي.

اسلام نه دډيموکراسې په څېر يواازې تـش دعوامو دهـيلو او غوښتـنو حکومت غـواړي او نه دملوکيت په څېر داستبداد واکمني غـواړي، داسې حکومت غـواړي چې دشريعـت په حکمونو بنأوې او په سر کې يې صالح مؤمن کسان ولاړ وي ترڅو ټولنه د اصلاح په لور رهبري کړي.

اسلامي حکومت په خپل منځ کې دهر راز سيمه يز، قـومي او نژادي توپيـرونو او تعصباتو سره مخالف دی، او دغير مسلمو سره په بين المللي سطحه د ښو اړيکـو او روابطو غوښتـونکی دی، تر څو ددې لارې اسلامي دعـوت ته لاره پرانستل شي او خلک د الله تعالی دين ته را دعـوت شي. (ادع الی سبيل ربک با لحکمه والموعظه الحسنة) نحل ۱۲۵

ژباړه:ته راوبله ای محمده (ص) لارې درب ستا (اسلام) ته په حکمت اونيکه وينا سره. دغـير مسلمودفـتـنـې او فساد دپيدا کيدو پر مهال اسلام له دوی سره دجهاد حکم کوي. (وقاتلو هم حتی لا تکون فـتـنة ويکون الـدين کله الله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه:اوجنگ وکړی دهغو (کفارو) سره ترڅو فتـنه پاتې نشي او ټول عبادت د الله تعالی شي نو اسلام د دښمن سره دهر راز سازش او سودا کولو سخت مخالف دی.

داسلام تربیوي او اجتماعي تگلاره !

الله تعالی دبني اسرائیل په سورت کې له ۲۳ څخه بیا تر ۳۹ ایاتونو پورې داسلامي سیاسي اجتماعي اوتربیـوي پالیسیـو عـمومي اصول په لاندې ډول بیان کړی دی.

۱ـ له الله تعالی پـرته دبل چا عـبادت بندگي اواطاعت مه کوئ الله تعالی مالک الملک او پاچا دی د پاچاهانو دهغه شریعـت او قانون باید ومنل شي.

۲ـ له والـدینو سره مرسته مینه او مهرباني کوئ حتی دهغوئ زړونه د اُف په کلمه هم مه خپه کوئ ځکه چې مور اوپلار له اولاد سره په کوچني والي کې زیات زحمتونه او تکلیفـونه تیر کړي.

۳ـ نن ورځ غـربي تهـذیب دوالدینو او د اولادونو ترمنځ د فطري اړیکې د قطعه کولو هڅه کوي. او غـواړي پدې کار سره د مسلمانانو د اولادنو او والدینو تر منځ د نفرتونو خونې جوړې کړي.

۴ـ سرمایه داري نظام کوښښ کوي چې انسانان په فارمونو کې وساتي واړه په وړکـتونو ځوانان په هوټـلونو او زاړه هم په خاصو فارمونو کې وساتي چې تر څو ومري.

۵ـ غـربي مادي تمدن دخپلې پوچې فلسفې له مخې ځکه انسان یو اجتماعي حیوان بللی تر څو له هغه څخه انساني احساس واخلي او دیوه حیوان په توگه ورڅخه استفاده وکړي هغوې صرف انسان دخوراک اود شهوت غریزې په رسمیت پیژني.

داسلام اساسي تگـلاره

اسلام یو ځانگـړې نظام دی، چې دفطري قوانـینو درلودونکی او د یوه مستـقـل تمدن په توگه د دیني او دنیوي اومورو په صلاح مشتمل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یو لړ اساسي مقصدونو، کورنیو او بهرنیو تګلارو درلودونکی دې.
چې ځینې یې په لاندې ډول دی.
۱ـ کورنۍ تګلاره

۱ـ د الله تعالی یووالي او عـبادت ته دخلکـو هڅول اوټول هغه احکام، چې دهغه له خوا پیغمبر(ص) نړۍ ته راوړي دي عملي کول او د الله تعالی داحکامو دپریښودو په صورت کې پرېښودونکو یا منکیـرینوته داسلامي شریعت سره برابر سزا ورکول داسلام له اساسي تګلارو څخه دي.

۲ـ ددین داحکامو نافـذول، د حدودو او قصاص جاري کول تر څو، په دې وسیله عـدل قائم شي، او امن راوستل شي، دانسانانو حقوق، د دوئ ترمنځ مساوات، برابري وساتل شي او هم دانسانانو، نفس، عـقـل، دین، مال، ناموس او آبرو خوندي شي، دالهی احکامو دنافـذولو او د حدودو او قصاص جاري کولو کار داسلامي دولت دقضائیه قـوې له خوا ترسره کیږي.

۳ـ د قانون حراست او ساتنه،تر څو په ټولنه کې د قانون اهمیت او ارزښت له منځه ولاړ نه شي، چې په دې لړ کې ټول خلک د امیر څخه نیولې تر غـریب پورې ټول د قانون پر وړاندې یو برابر دي او د جرم د ارتکاب په صورت کې به د قانون پر وړاندې برابر ودریـږي.

او د وخت د تحولاتو او غـوښتـنو په اساس هغه څه چې په قرانکریم او نبوي سنـتـو کې صریح نص شتون ونه لري د اسلامي علماؤ او متـخـصـصیـنو له خوا د قرانکریم او نبوي سـنـتـو د اساساتو تر سیوري لاندې د فـرعي قـوانیـنو وضع کول، چې دا کار د اسلامي دولت د مقـنـنه قـوې له خوا تر سره کیـږي.

۴ـ د ملکي او نظامي چارو او تشکیلاتو تنـظیـمول او د چارو (منصبونو) اهل کسانو ته سپارل چې په دې کار سره به له یوې خوا د دولت چارې په ښه او منظمه توګه مخ پر وړاندې ولاړې شي او له بلې خوا به د ولس ستـونزو ته په ښه توګه لاس رسي وشي، چې دا کار د اسلامي دولت د اجرائیه قوې لخوا تر سره کیـږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ نظامي پیاوړتیا او د نظامي مهارتونو او تجهیزاتو برابرول، تر څو په دې وسیله د اسلامي دولت او ارزښتونو څخه دفاع وشي او د دښمن د یرغل او تیري مخه ونیول شي.

٦ـ د پوهې د سطحې لوړول او د اخلاقو ښوونه او روزنه او همداسې د کورني او ټولنیز ژوند سمول، تر څو ټولنه د جهل او بدبختیو څخه وژغورل شي.

۷ـ صنعت او انکشاف ته وده او پراختیا ورکول، تر څو تمدن د پرمختګ په لور روان شي او انساني اړتیاوې پوره شي.

۸ـ د اقتصادي سیستم پیاوړي کول، د بیت المال او دولتي خزانې تنظیمول، تر څو د فقر، بې وزلۍ مخه ونیول شي او انسانان ورڅخه وژغورل شي، چې په دې لړ کې نه یوازې د اسلامي دولت دننه بلکې د غیر مسلمو سره هم د انساني همدردۍ له مخې مرسته کولاط شي، لکه چې حضرت عمر (رض) یوه نېستمن یهودي ته، چې د ګڼ اولاد څښتن ؤ د بیت المال څخه دائمي معاش مقرر کړی ؤ.

۹ـ د انسانانو د انساني کرامت او د هغوی د حریت او ازادۍ ساتل، چې په دې لړ کې هر انسان د فکر، وینا او عقیدې د ازادۍ حق لري او د دوی حریت او ازادي ساتل د اسلامي دولت ذمواري ده.

۲ـ بهرنۍ تګلاره

۱ـ بین المللي اړیکې او ارتباطات کلکول، تر څو په دې وسیله نړیوالو ته د اسلام پیغام ورسیږي او دوی د اسلام په صحیح مفهوم او معنی پوه شي او د اسلام د حقیقت په پوهیدو سره خلک اسلام ته راوبلل شي.

۲ـ د غیر مسلمو د فساد او فتنې په صورت کې د هغوی سره جهاد کول، تر څو د هغوی د فتنو او فساد د لمنې د خوریدو مخه ونیول شي، خلک د ګمراهی او بې لارې کیدو څخه وژغورل شي او ټولنه د ظلم او وحشت څخه په امن شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ـ د انساني فاجعې او ناورین لکه قحط، لوږه او داسې نورو طبعي افاتو پر وخت د غیر مسلمو سره د اسلامي دولت د اسلام د عاطفې او انساني سلوک او همدردۍ له مخې مرسته کول د اسلامي دولت له بهرنۍ تګلارې څخه دی.

اسلام دژوند مکمل نظام دی

۱ـ داسلام شمولیت دژوند لپاره ددې دین یو مهم صفت دی چې دژوند پرټولو برخو تسلط لري څکه چې د انسان دمادي معنوي فردي او اجتماعي ژوند دټولو برخو لپاره مکمل احکام لري ددې دین تصور غیر له دغه خصوصیت څخه نه شي کېدای دا دین عقیده عبادت اقتصاد او قضاء دی.
۲ـ همدغه دشامل والي خاصیت په هیڅ یو بل بشري دین فلسفی مکتب کې نشته هر قانون فلسفه دین او مکتب دانسان دژوند یو ویده خاص اړخ ته توجو کوي.
دانسان په ژوند کې یووالې تجزیه نه قبلوي همدارنګه داسلام دین هم دکامل وحدت په شکل نافذ شوی ده که دانسان ژوند یو خاص لړخ ته توجه کوي. که دانسان ژوند دیوې برخې رهبري اسلام وکړي او د نورو برخو یې نور قوانین او فلسفې داسې ژوند به دانسان لپاره د سختۍ او بد بختۍ ژوند وي.
۱ـ الله تعالی امر کوي چې په اسلام کې په کامله توګه داخل شئ چې مکمل نظام لري. دمکمل اسلام قبلول دشهادت دکلمې اساسي غوښتنه ده، که په عمل کې دا کار ونه شي دا دمصادت دکلمی سره په عمل کې مخالف دی که یې دغفلت یعنې که یې دپوهې په سبب کوي فسق دی او که یې خوښ ګڼي کفر دی. ۴ـ داسلام سمه پوهه ډیره مهمه ده هم په اسلام کې دداخلیدو لپاره او هم دانحراف څخه دځان ساتنې په خاطر ددې دین اجزاء ده دوو اجزاوو مثال لري چې پوره والی دانسان دصحت لپاره ضروري دی. دعلم تربیت او دعوت هغه وسایل دي چې فرد او ټولنه اصلاح کوي.
۵ـ ځینی اسلام صرف ظاهري عبادت او مذهبي مراسم بولي او فکر کوي دا یوازې دبنده او الله تعالی تر منځ یوه اړیکه ده د ژوند دامورو سره ارتباط نه لري او اسلام یوازې تقوا او اخلاق بولي چې انسان باید له مادي ژوند څخه لرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي او يو شمير نور بيا اسلام يو ميراثی عقيده او تقليدي اعمال ګڼي چې دژوند د پرمختګ لپاره هيڅ کته نه لري.
ځينی بيا اسلام دځو جزائ احکامو په تطبيق کې دا خلاصه کوي خو په حقيقت کې اسلام دا احکام او ارشادات ده انسان دنيوي او اخروي دواړه په ډيره ښه توګه تنظيموي خو دژوند دپرمختګ لپاره نوي دستورونه او ګناهونه جوړوي دنيا او اخرت دژوند دوه مرحلې بولي چې يو دبل مکمل دی.

اسلام د ژوند دټولو برخو يو شامل نظام دی

داچې اسلام دژوند دټولو برخو لپاره يو شامل نظام دی دا ددې ثبوت دی چې دا يو انساني نه بلکې الهي نظام دی انسانان نه دي توانيدلي چې دژوند لپاره داسې يو هراړخيز ثابت او دايمي نظام جوړ کړي کوم چې دانسان دمادي او معنوي ژوند ټولو برخو ته دې شامل وي او دژوند ټولې برخې دې ديوې معقولې عقيدې په ذريعه سره وتړي داسې نظام چې هر څه يې پراعتدال ولاړ وي او دزمانې تغيرات ورباندې اثر نه کوي اسلام موږ ته ثابت فطري اخلاق او دژوند اصول معرفي کوي کوم چې انسان دا کار نشي کولای.
۱ـ ځينی وايي دمعاصر يوه برخه هم ددين پراساساتو ولاړ نه ده او ټولو خلکو دا منلې چې اجتماعي ژوند بايد د ديني عقايدو څخه جلا وي داچې سيکولرزم دکليسا دتحريف شوي دين يو عکس العمل وو دهغوی دا ادعا صرف دهغوی دين په هکله صدق کوي که هغوی اسلام په دقت سره مطالعه کړي، بې طرفانه قضاوت وکړي بيا دا نه وايي ددې نظريه خلاف ډيرو غربی حقپاله علماءو دا منلې ده چې يوازې داسلام دين دانسان ژوند ته سم لوری ورکولای شي او بس سرمايه داري نړۍ خامخا دا خبره کوي ځکه چې اسلام اعتدال غواړي نه طبقاتي نظام.
۲ـ اسلام دعباداتو څخه زيات دينوي ژوند ته توجه کوي ديني او دينوي امور دواړه تنظيموي اسلام د هر عصر سره مخته ځي او دانسانانو ضرورتونه پوره کوي په اسلام کې نه بې پروايې شته او نه بې بندو باري نه فلسفی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـیـچـلـتـیـاوې او نه افراط او تـفـریط مؤمن پاك زړه او عملي تـفكـر باندې دكتاب او سنـتـو دمصادرو څخه احكام او قـوانـیـن په لاس راوړي.

۳ـ په اسلامي هـیوادو كې كه امامت له منځه تللی خو ددیـن روش ته تصور او اصول شته دانسانیت په دغه مشخص شوې ټولنه كې یوازې اسلامي عـقیده ده چې دحقـیـقي انسان د حیوانیت د پنډ غالی څخه راباسي دانساني كرامت او دنړۍ دخالـق دنیابت تاج یې په سره واردیـږي همدارنگه چې د دنیا رهـبري به په دین كوي او د دین اكمال به دنیا سره په مسجد به بازار رهـبري كوي او بازار به په مسجد تـقـویه كوي .

۴ـ زموږ دعـوت دعام اسلام لوري ته دی چې پر كایناتـو ټولنه او افـراد باید یو ډول حكومت ولري اسلامي عـقیده قانون تر بیلې اداري لاندې ساتي دفـرد او ټولنې دحـقـوقـو او وجایبو تر منځ توحید راولي په مخـتـلـف ټولنو كې دانسانانو علمي تگلارې ته یووالی وربـښي پر ظاهـر اوباطن باندې حكومت كوي او دانسان ظاهـر او باطن ته وحدت وربـښي.

۵ـ د دعـوت معـنـی دا نه ده چې یوه مفكـوره مطرح او صرف له هغې څخه دفاع وشي بلكې دعـوت دتـنـظـیـم جوړولو څخه عبارت دی چې افراد سره راجمع تـنـظیــم دیني او سیاسي تعلیم او تر بیه وركړای شي او كله چې یې زده كړې وكړې نو بیا هم دغه كار سخت بولي.

داسلام قضایي نظام

مونږ دلته داسلام دقضایي نظام څخه بحث نه كوو یوازې دومره وایو چې داسلام قضایي نظام په ځمكه دا څرگنده كړې ده چې واقعاً عـدل راوستلای شي او مجرمـیـنـو ته سزا وركولای شي اودځمكې څخه جرمونه وركولای شي.

چې مجرم ته سزا وركول څه دي سخته خبره نه ده. په دې وجهه دامن انصاف اوعـدل راوستلو له امله اسلامي قضاء دټولنې روح گڼل كیـږي.

په دې نړۍ هیڅ یو د بشر به لاس جوړ شوی قضایي نظام ورسره مقـابله نشي كولای او نه ور سره پرتله كېدای شي.دنړۍ ټول قضایي وضعه نظامونه په تیـره بیا دغـرب قضایي نظام چې د اسلام دقضایي نظام نه تـشكیل شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قضايي نظام چې د يو حکومت د درې ګونو قواو د جوړښت مهم رکن دی او په عدل او انصاف کولو مکتلف دی.نو ښکاره خبره ده چې عدل او انصاف دځواک او قدرت لخوا پياده کيږي.اسلام تر ټولو غوره قضايي نظام دی چې په ديني اصولو او حکمونو ولاړ دی.دا معنی چې اسلام يو ستر سياسي دين دی.

اسلام او حقوق

اسلام په لوړه کچه دانسان دحقوقو ساتنه کړې ده ډېر حقوق يې پر انسان فرض او واجب ګرځولي دي بلخصوص دضعيفانو حقوق يې د زور دخاوندانو دغريبانو حقوق يې دغنيانو او دښځو حقوق يې دنارينو په وړاندې ساتلي دي.

حتا دحيواناتو دحقوقو تلف کول يې هم ګناه ګڼلې ده.په اسلام کې انساني حقوق دنړۍ دټولو خلکو لپاره دي مسلمان دی او غير مسلمان دی په دولت کې دننه وي که دباندې ځکه په اسلام کې ښيګڼه نړيوال خصلت لري خاص تر مسلمانانو پورې تعلق نه لري دغه حقوق عبارت دي له ژوند کولو، خوراك، ازادي، عزت، ناموس، مال او نور حقوق.

په اسلام کې دبشر دحقوقو ساتنه دفرد ټولنې او دولت مساوي مسؤليت دی ولې چې امربالمعروف او نهی عن المنکر پر ټولو لازم دی چې په غير اسلامي ټولنو کې د يو خاص دفتر په غاړه کې ده چې هر ځای ته رسيدلی نشي کله چې حقوق پر الله تعالی او شريعت تکيه وکړي بيا حقوق دواجب مرتبه پيدا کوي فرد به داجتماع او اجتماع به دفرد دولت به دخلکو او خلک به د دولت په وړاندې د وجوب په شکل مسؤليت پيداکوي د هر چا دحق اداء کول به پر نورو واجب وي.

ځانځاني به له منځه ولاړه شي او حقوق به يوازې دولت پورې اړه لري لکه چې کوم حالت چې په غير اسلامي ټولنو کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلام او دعـقـل ازادي

۱ـ اسلام عـقـل ته ازادي ورکوي او په کاینا تو کې يې دغـوره کولو لپاره تـشويـقـوي دعلم او علماؤ قـدر لوړوي بيا يې هر نفع رسونکي علم ته ښه راغلاست وايې حکمت دمؤمن پکې اعلانوي هر چيره يې چې پـيـدا کړي تر ټـولو يې مستحق بولي.

۲ـ د اسلام داساسي خصوصياتو څخه يو دا دی چې دا دين پر عـقـل ولاړ دی دعـقـل مـنـطـق ته احترام لري.توافـق د صريح عـقل له صحيح نـقـل (نص)سره يو څرگند حقيقت دی عقل په انسان کې دتميز وسيله او اساس د شرعي تکليف دی.

۳ـ دعـقـل ادراک او دشيانو فهم په زمان او مکان پورې محدود دی او غـيـبي امور دزمان او مکان څخه خارج دي.انسان داسې وسايل نه لري چې هغه درک او حکـم پرې وکړي نو ځکه عقل دغـيـبي شيانو د درک لپاره وحې ته ضرورت لري تر څو يو تعـداد داسې قضيـې چې په يوازې يې نشي موندلی د وحې په مرسته يې پـيـدا کړي که عـقـل يوازې عالم غـيـب ته متوجه شي نو دغـلـطـيـو او خرفاتو سره به مخامخ شي.

۴ـ په اسلام کې دالله او بند گانو ترمنځ داسې ژباړونکې وشتون لري چې حلال او حرام يې تعـيـن او مقصد يې د الله تعالی دين دکامل عـقـل په واسطه تکـمـيـلـيـږي او عـقـل دانسان ديني وسيله ده.

۵ـ اسلام دايمي فکر کول يو ډول عبادت بولي په قرانکريم کې ډېر ځايونه انسان تعـقـل او تفکـر ته را بلل شوی دی

٦ـ داسلام او اروپايي ديـن تر منځ ډېرتوپيـر شـته اروپايي ديـن عـقـل ته ازادي نه ورکوي دوحی دعـلـم او دانسان دعـلـم ترمنځ ډېر توپيـر شته وحی انسان ته د خطرونو څخه محـفـوظه لار وربښي او کومه لاره چې انسان يې په خپل پوهه انتخابوي هغه دټکـرونو او تضادونو لاره ده. هـلـته به نظام طـبـقـاطي وي په يوه نه يوه شکـل به ځينې به خلک دارببانو او دنورو غـلامانو حالت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ـ اسلام دمسلمانانو رابطه له علـم غیب سره په وضاحت محدوده او مشخص کوي او ددې علم پر وړاندې د انسان موقف روښانه کوي خو ماده پرستان د ګومان اوشک په سمندر کې غرق وي. اسلام انسان دخرافاتو څخه ازادوي او دمشاهدې لور ته يې مخ اړوي همدا سبب وه چې داسلام په روښانه کې اسلامي علماؤ په ډير کم وخت کې دنويو علومو بستونه کيښودل. مسلمانان دانحطاط په دور کې بيا دخرافا تو لورته مخه وکړه په محکماتو يې اکـتـفـاء ونه کړه دمشابه نصوصو په تحليل او تاء ويل يې شروع کړل.

۸ـ اسلام پر اسبابو او مسياتو تاکيد کوي او مسلمانان تـشـويـقـوي چې اسباب برابر او پر خدای توکل وکړي. د عمل معاملاتو عبادت او قيادت لپاره په اسلام کې علم شرط دی. اسلام مونږ هغه علم ته رابولي چې پر استدلال تکيا لري تـقـليـد په اسلام کې عـلم نه بلل کيـږي. وحی انسان ته هغه علم ورښئي چې انسان يې تـفکـر او فلسفي ويني په وخت کې يې په حيرانتيا کې اچولي دي هغه لکه:له کومه راغلی ولې راغلی چيرته ځي.

اسلام عدالت دی

۱ـ ځينې وايي چې په اسلام کې عـدالت نشته دا خبره صحيح نه ده اسلام پخپله ټول اجـتماعي عدالت دی. عـدل داسلام عـدالت دی داسلام مقصد دی او همدې لپاره راغلی دی چې عـدل قايم کړي. الحديد۲۵

۲ـ دعـدل دقايم لپاره ددې پرته بله لاره نـشـته چې اسلام نوم نشي کېدای. ۳ـ دانسان شخصيت دې ته اړتيا لري چې هغه ته دهغه دخوښې له مخې دشخـصيت دپوره کـيـدو فرصت ورکړل شي که دانسان ازادي، سياسي، عـقـيـدوي اواقـتصادي ازادي طلب کړل شي نو دهغه په دننه کې به انسانيت هسې فلج پاتې شي.

۴ـ انسان په اخرت کې دالله تعالیٰ په وړاندې ځواب ورکوونکی دی محصور او مجبور خلک ديو انسان په حيث خپل مسؤوليتونه سرته نشي رسولای ددغه ډول خلکـو ډير مسؤليت دهغه په غاړه وي چې ددغه ډول نظام دچلولو مسؤل دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ ځرګـنـده ده چې په ټولنه کې یو مسؤل د الله تعالی څخه ویرودونکي مومن شخص په اخرت کې دالله تعالی په وړاندې ددومره ستر بار دپورته کولو تصور هم نشي کولای چې هغه دې دنورو انسانانو د ازادي طلب کړې وي تر څو دهغوی غـلط شخصیتونه اجتماعي نظام متضرر کړي.

اسلام تفاهم غـواړي

۱ـ دوی وایي. که غـواړی چې اسلام په ننی زمانه کې وپایی باید د نـني انسانانو له نظر سره موافـقـت وکړئ، څومره چې و غـواړی پرهغوی اثر وکړئ باید له هغو سره تطابـق ولرئ.

او وایي، بـنـسټ پاله هڅه کوي چې له نورو (غـرب) سره د مقابلې په میتود مطالعه وکړی د مقابلې منطق یې د مسّلې بې طرفه څیـړولو ته نه پریـږدي. ایا مسلمانان کولای شي مسّایل داسې تغـیـر کړي چې د بل ګټه هم په کې وي؟

۲ـ موږ وایو. مسلمانان د مصلحتونو پرسر تـفاهم ته بلکـل تیار دي ځکه چې اسلام ټول مصلحت دی. دا غـرب دی چې تکبـر کوي د قـدرت له موضوع څخه له نورو امتیاز غـواړي استعماري او استـثماري حرص یې نه مـړیـږي دا ځکه چې په اخرت عـقیده نه لري د ژوند هدف یې مال قدرت او شهوت ګرځولی دی. په دې مسّایلو کې باید د ټول انسانیت ګټې په نظر کې ونیول شي نه ددغه یا د هغه ابر قـدرت.

۳ـ که معاصر تمدن د حـق پلوي کولای شي نو ابر قـدرتونه به یې د ویـټـو شرمونکی امتیاز نه ورکولای. موږ وایو. د اسلام دیـن د الله تعالی له کامل عـلـم څخه نشئت کړی دی که مسلمانان هر څومره ضعـیـفـه هم شي خو دا حق دین میدان د طاغـوت ته نه پریـږدي، تل د باطل پر وړاندې ګواښ وي.

۴ـ که موږ اسلامي او غیـر اسلامي مسّایل وڅیـړو او سره پرتله یې کړو دا به ثابته شي چې اسلام پر حـق دی د دې خبرې د ثبوت لپاره یو ښه مثال د احمد دیدات او ډاکټر ذاکر نایک مناظرې دي د غیـرمسلمو مخالـفـو علماوو سره په سراسر نړی کې هیڅ یو غـیـر مسلمان عالم او ددې جراءت نه شي کولای چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر اسلام نیوکه وکړي او یا د خپل د کفري مسلک څخه دفاع وکړي. دوی بې دلیله اتهمات واردوي خو ثبوت يې نه شي کولای.

۵ـ غرب د کلیسا سره ټکر وکړ او د بې دینۍ لاره یې غوره کړه موږ ورته وایو اسلام هغه تحریف شوی عیسویت نه دی راشئ د اسلام سره تفاهم وکړئ دا هم هغه اسلام دی چې اروپا یې د تاریکو دورو څخه د دیموکراسی عصر ته راویستل روغه او سازش د حق سره په کار نه دی نه د ناحقئ سره. موږ وایو.حق حتماً له قدرت سره نه بلکې حق له منطق او واقیعت سره وي. د ساینس او تکنالوژۍ پرمختگ یو شی دی انسانی ریښتني ژوند بل شی دلته انساني اخلاق اجتماعي عدالت اخلاص په انساني نړۍ کې وحدت مینه او ورورولي ډیر ارزښت لري. اسلام په هر ډول شرایطو کې دعدالت تامین غواړي الله تعالی فرمایی:

ژباړه:دیتیم مال ته مه نږدې کیږئ مگر په ښه طریقې سره تر څو چې هغه خپل ځوانۍ ته ورسیږي دوعدې پابندي وکړئ بې له شکه چې دوعدې په هکله به له تاسې څخه پوښتنې کیږي.همدغه دپوښتنې اصل دی چې دمسلمان لاره دغیر مسلمان څخه جلا کوي.

۱ـ دا یوازې یو اخلاقي هدایت نه دی دیتیمانو دحقوقو دساتنې لپاره بلکې په اسلام کې انتظامي او قانوني تدبیرونه نیول شویدي.اسلام دژوند په هر ډول شرایطو کې دعدالت تامین غواړي.

۲ـ اسلامي حکومت او ټولنه دخپلو ټولو هغو خلکو دحقوقو ساتنه کوي څوک چې پخپله ساتنه نشي کولای پیغمبر(ص)فرمايي (انا ولی من لاولی له)

ژباړه: زه دهغه سرپرست یم چې سرپرست نه لري.

۳ـ په وعده وفا کول یوازې دانفرادي اخلاقو حکم نه دی بلکې هغه وخت چې اسلامي حکومت قایم شي نو دا دټول ولس د کورني او بهرني سیاست بنسټ دی دننۍ نړۍ دوه رنگه منافقانو سیاست چې تنها تر گټو پورې ارتباط لري د اسلام له نظره مردار دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلام کې عدالت صلح او امنیت د ټولو لپاره دی یو د هغو مسایلو څخه چې اسلام دهغه خیر او مصلحت لپاره را دعوت کوي اقامه عدالت ده د ټولو خلکو لپاره بې غیر له استثنا څخه درسولانو او کتابونو راتګ یو اساسي مقصد دا وه چې خلک به په ټولنه کې عدالت پلې کړي.

یو وخت څو نفرو مسلمانانو غلا کړې وه خو هغوی غوښتل چې یو یهودي متهم کړي حضرت محمد (ص) په دې فکر کې شو چې مسلمانان پر حق دي او غوښتل یې چې دمسلمانانو طرفداري وکړي دسورت النساء د۱۰۵ څه تر۱۰۷ پورې ایاتونه نازل شول الله تعالی پیغمبر (ص) ته وفرمایل.

ژباړه: ما قرانکریم پر تا د حق پر بنیاد نازل کړی دی تر څو دهغه مطابق دخلکو په منځ کې قضاوت وکړې دخاینینو څخه دفاع مه کوه دالله څخه عفوه وغواړه.

دعدالت پلی کول یوه فریضه ده ددوستۍ او دښمنۍ له روابطو څخه پورته چې په باره کې هیڅ ډول سستي باید ونشي داسلام په لومړۍ کې عدالت عملاً پلې شو.

۲ـ اسلام نړیواله صلح غواړي.دجهاد دفریضې دظلم فساد او بې امنۍ دلمنځه وړلو لپاره ده اسلام هیڅ چاسره جنګ کول نه غواړي کوم چې ظلم نه کوي فساد نه خپروي او انسانان په غلامۍ نه نیسي او دمسلمانانو سره جنګ کول نه غواړي.

دمصر د والي (عمروبن خطاب رض) زوی یو عیسوي په ناحقه په شلاقو وهلی وه هغه حضرت عمر(رض) ته عارض شوه خلیفه والي او د هغه زوی یې راوغوښتل ورته یې وویل ای عمرو له څه وخت نه تا دا خلک په غلامی نیولي دي حال دا چې هغوی دمور څخه ازاد پیدا شوي دي خلیفه دعیسوي زوی ته وویل چې همغومره والي ووهه ده ولې دخپل زوی په اړه عدالت نه پلې کاوه دعیسوي زوی وویل نه دا نه وهم زوی یې وهم همغه وه چې د والي زوی یې همغومره وواهه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحضرت عمر(ض) دغه خبره په نني عصر کې ديوې مقدمې يا ګيلې په توګه دبشر دحقوقو په پيمانو او د پرمختللو هيوادو په قوانينو کې کارول کيږي.

اسلام بيلوالې نه مني

اسلام د الله تعالی کامل اوپوره دين او دټولو اديانو بشپړونکی دی.الله تعالی داسلام دين دوروستي دين په توګه دشريعت لپاره غوره کړی دی.هر څوک چې داسلام پرته بل دين قبلوي هيڅکله به ونه منل شي. لکه څرنګه چې الله تعالی د قرانکريم په ال عمران سورت کې فرمايي (ان الدين عند الله الاسلام) ال عمران ۱۹

ژباړه: د الله تعالی په وړاندې دين همدا اسلام دی. په بل ايت کې الله تعالی فرمايې (ومن يتبغ غير الاسلام دينا فلن يقبل منه وهو فی الاخرة من الخاسرين) ال عمران ۸۵

ژباړه: له اسلامه پرته چې هر څوک کوم بل دين طلب کړي هيڅکله به له دوی څخه قبول نه شي او په اخرت کې به هغه ناکام او زيانمن وي. اسلام داسې دين دی چې ثابت او ښکاره بنسټونه او قواعد لري بايد په کامله اوبشپړه توګه عملي شي ټولې لارښوونې او احکام يې ومنل شي په ټولنه کې تطبيق شي مثبتې اوګټورې پايلې يې ښکاره شي هيڅ څوک حق نه لري چې اسلام تجزيه کړي يا په بله وينا يو حکم يې ومني او بل يې پريږدي. الله تعالی فرمايي:(يا ايها الذين آمنوا ادخلوا فی السلم کافة) بقره ۲۰۸

ژباړه: ای مومناو تاسې په بشپړه توګه په اسلام کې داخل شي.اوپه بل ايت کې الله تعالی دهغو کسانو مزهت او بدي بيانوي څوک چې ځينې احکام قبلوي او دځينو نورو له منلو سر غړونه کوي او داسې فرمايي. (افتؤمنون ببعض الکتاب وتکفرون ببعض فما جزاء من يفعل ذلك منکم الاخزی فی الحياة الدنيا ويوم القيمة يردون الی اشد العذاب) بقره ۵۸

ژباړه:آيا تاسې ځينې کتاب منئ اوله ځينو نورو څخه بيا انکار کوئ نو دهغوخلکو جزا چې همدارنګه کارونه کوي پرته له دې بل څه نه ده چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیاوي ژوند کې به له رسوایۍ سره مخ وي او د قیامت په ورځ به دخورا سخت عذاب په لور وروستل شي.

اسلام عقیده او شریعت قانون دی

۱ـ دوی وایي. ټولنه په دې سیکولر کیږي چې د خلکو دنیوي وسوسې پر دیني وسوسو غلبه وکړي او مادیات د ژوند هدف وګرځي. اسلامي بنسټ پالي د خلکو دنیوي وسوسې راپاروي او خلک عملاً د سیکولریزم لور ته بیایي.

۲ـ موږ وایو. که حقیقت داسې وي بیا خو اسلامي بنسټ پالنه ستاسې د مقصد لپاره خدمت کوي نو تاسې ولې ورسره مخالفت کوي؟ اسلام هم عقیده ده او هم قانون دا ۲ برخې سره نه جلا کیدونکي دي. دنیا وسیله ده او اخرت هدف چې یو له بل سره یې جلا کول ممکن نه دي. کله چې اخرت هدف وګرځي بیا نو په انسان کې دنیوي وسوسې د اعتدال حالت ته راځي او د دې سبب نه ګرځي چې اخرت دې ورباندې خراب کړي.

۳ـ موږ ځو ځلي دا ویلي دي چې په ځمکه کې د انسان حیثیت د الله تعالی د خلیفه په توګه دی هغه داچې ځمکه آبادوي الهی عدالت او قانون په کې پلې کوي ترڅو انسانان د الله تعالی د مادي او معنوي نعمتونو څخه په کامله توګه برخمن شي او ځمکه د شر او فساد څخه پاک شي.

۴ـ که دین یوازې یو څو عبادات وای په قرانکریم او احادیثو کې به د ژوند هر اړخ لپاره احکام او ارشادات نه وای. دا چې ځینې انسانان دا ټول احکام نفې کوي د ا دلجاجت او حماقت څخه بل څه نه دی. الله تعالی هیڅوک د خپل دین په منلو نه دي مجبور کړي د دین منل او نه منل د هر انسان تر اختیار پورې ارتباط لري. څوک چې د الهی دین یو حکم هم ونه مني هغه د دین له دایرې څخه خارج شو.

۵ـ دوی غواړي چې دین تجزیه کړي خو د دوی دا کار بې ګټه دی. دوی په دې خبرو د دین څخه نسبتاً با خبره خلک نه شي غولولای بلکې د دوی هدف او ټارګیټ هغه تعلیم یافته ځوانان دي چې له خپل دین څخه بلکل نا خبره وي. دوی غواړي زموږ ځوانانو ته اسلام د تحریف شوي عیسویت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

چشمې کې در وپيژني الحمدالله زموږ تعليم يافته ځوانان ورځ تر بلې د خپل دين په حقيقت باندې پوهيږي. موږ له خپلو تعليم يافته ځوانانو څخه دا هيله لرو چې د ډير لږ وخت دې د خپل دين مطالعې لپاره ورکړي د دين حقيقت دې د عصر د منل شويو علماوو په کتابونو کې زده کړي دا به ډير لوی ظلم او ناپوهي وي چې د اسلام داسې ښکلې دين ددښمنانو په غولونکو خبرو باندې پريږدي.

هغه کارونه چې اسلام پرې ولاړ دی

هغه کارونه چې اسلام پرې ولاړ دی اوداسلام ارکان پنځه دي موږ بايد دا خپل اعمال په دغو پنځو تگلارو په درلودو سره کلک کړو.په دې زمانه کې چې ددينې احکامو په اړه د خلکو سستي ځومره زياته شوې ده هر چاته معلوميږي تر دې چې تر ايمان وروسته تر ټولو مهم عبادت لمونځ دی دقيامت په ورځ به هم تر ټولو وړاندې دلمانځه پوښتنه کيږي.
د دغه مهم عبادت په اړه همدارازز داسلام دنورو ارکانو زکات حج او رمضان په هکله له ناغيړۍ او سستۍ څخه کار اخستل کيږي.په داسې حال کې چې پکار خو داده چې په دې اړه له هرډول سستۍ په کلکه ځانونه وژغورو.
په کومو پنځه شيانو چې اسلام ولاړ دی هغه دادي. (وعن ابن عمر (ض) قال قال رسول الله (ص) بنی الاسلام علی خمس.شهادة ان لا اله الا الله وان محمدرسول الله واقام الصلاة وايتاء الزکات وحج البيت وصوم رمضان)متفق عليه
ژباړه:له عبدالله بن عمر(ض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) وفرمايل: اسلام پر پنځوو شيانو جوړ شوی دی

۱- ترټولو لومړې ددې خبرې شاهدي ورکول چې له الله تعالی پرته بل څوک دعبادت وړنشته او محمد (ص) د الله تعالی رسول دی
۲- دلمانځه قايمول
۳- ذکوة ورکول
۴- حج کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- او درمضان روژې نیول.(بخاري او مسلم) په دې حدیث شریف کې داسلام تګلارو او دهغـو سترو شیانو یادونه شوې چې اسلام پرې ولاړ دی.له دې پرته نور دیـن ددې بناء او تعـمیر مکملات دي او معلومه خبره ده چې په تعـمیر کې ژوند هغه وخت یا استوګنه ښه خوند کوي همدا راز تعـمیر ښایسته وي او انسان پکې ډېر خوشحاله وي ځکه چې پوره وي. همدا راز هم دې کله چې یې ځوک دغه پنځه ارکان او بناوې عملي کړي نو اسلام موجود شو.نو داسلام تعـمیر به هغه وخت هغه چا بشپړ کړی وي کله چې یې په ټول اسلام عمل کړی وي.

رسول الله (ص) په دې مبارک حدیث کې داسلام تـشـبـیه دیوې خیمې سره کړې ده چې په پنځو ستـنـو ولاړه دی دشهادت کلمه دخیمې منځني ستـنې په شان ده له هغه پرته خیمه دریدلای نشي.څلور ارکان یې دخیمی دهغو څـلورو ستـنو په شان دي چې دخیمې په څلورو خواو کې ولاړ وي.که منځنۍ ستـنه نه وي نو خیمه نـشي دریدلای خو که دا شـتـون ولري او دڅلـورو خواو له ستـنو څخه کوم یو نه وي نو خیمه به غورزیدلې یا کږه وي.

له حدیث شریف څخه یو دا خبره ښکاري چې له ایمان پرته عبادت معتبر نه دی.بله دا خبره دا معلومیـږي چې دلمانځه له اداء کولو دزکوة له ورکولو او دحج له اداء کول (ځوک چې یې وس ولري) او درمضان دروژې له نیـولو پرته ځوک پوره مسلمان نشي جوړیدلای. ددې حدیث شریف څخه مطلب دا نه دی چې فرایـض په دې پنځو کې حاضر دي له دې پرته نور بل نـشـته بلکې له دې پرته نور هم شـته.نو په دې اړه باید له هـر ډول سستي او نا غـیـرې څخه ځان وژغـورل شي تر څو داسلام پنځه اساسي خبرې عـملي شي.

اسلام په ظاهر او باطن کې بیلابیل منل

او دا دعـوه هم انسان دایمان له کړۍ څخه اوباسي چې قـرانکریم او سنـت دوه اړخونه لري چې یو یې ظاهـر او بل یې باطن دی او یو دبل برعکس دي.الله تعالی فرمایي (انا انزلنه قراناً عربیا لعـلکم تـعـقـلوان)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه:مونږ قران په تحیق سره اسان کړیدی ایا څوک شته چې عبرت حاصل کړي.او په بل ځای کې فرمایي (ولقد یسرنا القران للذکر فهل مذکر)
ژباړه:او مونږ دا قران دشریعت یو اسانه ذریعه وګرځوله نو ایا څوک شته نصیحت قبلوونکې. (وهذا لسان عربی مبین)
ژباړه:او دا څرګنده او روښانه عربي ژبه ده.دعربي ژبې دا ځانګړنه ده چې دخپلو قواعدو او مفرداتو په اعتبار سره ډیره مشهوره ده او هر هغه څوک چې دقران کریم او حدیث شریف پوهه لاسته راوړي نو هغه به دعربي ژبې د همغو قواعدو په ذریعه لاسته راوړي او هغه څوک چې له دې پرته دقرانکریم سنت تشریح او توضیح کول غواړي نو هغه به له قرانکریم او سنت څخه پرته به بل څه ته متوجه کیږي او د قرانکریم او سنت له کړی څخه وځي.

د اسلام په وړاندې د دښمنانو ناسم او بی انصافه قضاوت

د مسیحي نړۍ د ساینس او مذهب تر منځ د اوږدې جګړې او کشمکش د ترخو خاطرو څخه تجربه د اسلام دښمنانو د اسلام سپیځلي دین هم د پاپانو په واکنۍ قیاس کړ. ولې د دوی دا قیاس سر تر پایه غلط او نا انډوله و.
ځکه یو خوا مسیحي دین منسوخ او بل خوا تحریف شوی و. چې د انجیل ټوټه ټوټه کیدل یې هم ښکاره ثبوت دی او مونږ ته یې تحریف په نقل سره ثابت دی (افتطمعون ان یومنوا لکم و قد کان فریق منهم یسمعون کلام الله ثم یحرفونه من بعد ما عقلوه و هم یعلمون) بقره ۷۵
ژباړه: ایا تاسو تمه کوۍ (ای مسلمانانو) چې دوی به ایمان راوړي (ستاسو په وینا) بې شکه چې یو ډله (پخوا د بني اسرایلو) چې اوریدو به یې د الله تعالی کلام او بیا به یې اړولو (مخ) وروسته د پوهیدو هغه کلام لره. سره د دې چې دوی (د دې کار په ناروا) ښه پوهیدلو.
او نه د پاپانو واکمني په کومه دیني بنه لرله او نه خو د مسیحیانو د تثلیث عقیده او هم دا چې (نعوذباالله) حضرت عسی (ع) د خدای زوی دی هیڅ عقل نه شي منلای. بل خوا په دې هکله خپله مسحیانو په ډاګیزه توګه اعتراف هم د یادولو وړ دی چې د برتانیې مشهور تاریخ لیکونکی ویلز وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اروپا هیڅکله د حضرت عسی (ع) دین و نه پیژندلو هغه چې د خدای (ج) لخوا نازل شوی دی.

ننی مسیحیت د پولس لخوا جوړ شوی دی او هغه دین نه دی کوم چې په حضرت عسی (ع) نازل شوی و.

د اسلام دښمنان په دې باور دي چې که چیرې په دې خاورینه کره کې د اسلام رښتینی نظام پیاده شي نو د دوی استبداد واکمني حتماً د پښو لویږي او بیا به یې حیثیت او اعتبار له منځه ولاړ شي او ګټې به یې د زوال د خطر سره مخ شي نو ځکه د دین او سیاست تر منځ د بیلوالي غږ د یوې وسیلې په توګه پورته کوي تر څو دوی مسلمانان کمزوري کړي او بیا اسلام عملاً د سیاست له ډګر څخه وباسي او له منځه یوسي. په دې هکله د کلاد ستون هغه تاریخي خبره هیڅکله د هیریدو وړ نه دی چې د انګلستان د پارلمان په وړاندې یې کوي.

نوموړي د پارلمان خلکو ته مخامخ کیږي په لاس کې یې قرانکریم و او ویې ویل تر څو د مسلمانانو په سیمو کې دا کتاب موجود وي نو زمونږ پښې به دلته هم ټینګې نه شي.

د دین او سیاست د یووالي په هکله حقیقت روښانه دی د اسلام دښمنان په دې ښه پوهیږي چې ټول اسماني دینونه د الله تعالی لخوا اصلاً د افرادو او ټولنو د اصلاح په خاطر راغلي دي او دین په خپله پراخه داېره کې د هرڅه لپاره ځانګړي مقررات او قوانین لري.

داسلام دښمن څوک دی

لویدیځ تل له اسلامي نړۍ سره دوستي نارې وهي خوګورو چې په څرنګه دوستانه توګه پرې تیری کوي نسلونه وژني هیوادونه تر ښکیلاک لاندې راولي او پانګې لوټوي...... دا هغه پوره حقیقت دي چې دتاریخ په پاڼو دصلیبي جګړو اروپایي تیریو کمونستي ښکیلاک ..... او اوس دامریکایي استعمار په ښه ثبت کړی دی. هغه څه چې واضح دي دا چې زمونږ تاریخي دښمن یوه شیبه هم داسلام او مسلمانانو دلمنځه وړلو له فکر نه هم ندي بې پروا شوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ادیانو، سیاسي، مکاتبو، هیوادونو نژادونو......له بیلتون سره سره بیا هم ټول داسلام په وړاندې په ګډ مورچل کې ولاړ دي. په لاندې کرښو کې له اسلام سره دهغوی د دښمني لاملونه او لارې چارې دهغوی دمشرانو، سیاسي تمدارانو او مفکرینو له خولې په لنډ ډول بیا نیږي.

لومړې ديني انګیزه جورج ډبلیو بوش پرافغانستان دصلیبي جګړو ادامه وبلله.

ایوجین اورستو دامریکا دبهرنیو چارو دوزیر معاون وايي. زمونږ او دعربو ترمنځ کړکیچ د دو اسلامي او مسیحي تمدونونو جګړه ده او یوه نیمه پیړۍ کیږي چې اسلامي تمدن دمسیحت په وړاندې په ګونډو شوی.

جنرال غورو د دمشق له نیولو وروسته دصلاح الدین ایوبي قبر د خپلو ناپاکو پښو په لغتو وواهه او ویي ویل :ای صلاح الدینه مونږ بیرته راغلو.په ۱۹۷٦ز کال کې داسرایلو غاصبو پوځونو بیت المقدس ته دننوتلو پر مهال او دا اشعار یې زمزمه کولو نن دخیبر په غچ کې محمد مړ شو او تر شا یې انجونې پریښودې.

دویم:دلویدیځ دغوښتلو په وړاندې فولادي دیوال:

هغوی خپلو موخو ته درسیدو په لار کې یواځینی خنډ اسلام بولي.لور حسن براون: د اروپایي ښکیلاک په وړاندې یواځینی دیوال اسلام دی. دانګلستان پخواني صدر اعظم ګلادستون وايي:تر هغه چې قران دمسلمانانو په لاس کې وي نو هیڅ کله به اروپا پرې بریالې نه شي.

په الجزایر کې فرانسوي قومندان ویلي وو تر هغه چې دا الجزایریان قران لولي او په عربي خبرې کوي نو مونږ هیڅ کله پرې نشو بریالي کیدای. ځکه نو اړینه ده چې قران یې له زړونو او عربي یې له ژبو څخه لرې کړو.

دریم یواځینی دښمن: شنون الدویه مجله - لندن د۱۹۹۰کال جنوري.لو یدیځ تل اسلام ته دخپل نوي دښمن په سترګه ګوري ځکه دا دین زمونږ دتکنالوژۍ دپرمختګ سره سره بیا هم د لودیځ په مقابل کې لکه سپر ولاړ دی.نن اسلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له سل کاله وړاندې څخه ډېر پـیـاوړی دی او اسلامي تمدن دلویدیځ والو په وړاندی یوازینی ګواښ دی.
فانسوي فوکو یاما په ۲۰۰۱ کې وویل زمونږ ستونزه یوازې له سیاسي اسلام او بـنـسټ پالو ډلو سره نه ده بلکې اصلي ستونزه داده چې په وروستیو کلونو کې اسلام د ډیـموکراسۍ پر وړاندې په متعارض قـوت اوښتی.
البرمشادور وایي څوک پوهیږي؟ کیدای شي مسلمانان ټوله نـړی یو ځل بیا تر واک لاندې راولي. زه فالـبـیـن نه یم خو بې شمیره کرښې داښي چې دا کار شونی دی هغه مهال به بیا اتوم ... دهـغـوی مخه نشي نیولای.
اشـعـیا بومان وایي. لودیځ باید له اسلام څخه وویـریـږي .ځکه چې کومه ورځ دې دیـن له مکې څخه سر راپورته کړی تر اوسه یې لارویان کم شوي نه دي بلکې ورځ تر بلې په زیاتـیـدو دي.
او بله دا چې جهاد داسلام له ارکانو څخه دی. په ۱۹۵۲کال د فـرانسې دبهرنیو چارو وزارت یو مـقـام وویل.هغه حـقـیـقي ګواښ چې مـونږ ته متوجه دی اوپه سخته موتهـدیو وي اسلام دی. لـه دې امله چې مسلمانان ځان ته له لویدیځ څخه نړۍ لري نو ځکـه دوی خپل اصیل تـمـدن لري او که چـیـرې وسایل په لاس ورشي نو له خپل بډایه تـمـدن سره به پر نړۍ او دلـویدیـځـوال تـمـدن نـښې به لمنځه یوسي.

وایي اسلام له منځه یوسئ

د پورتـنـیـو دلایلو په رڼا کې لویدیځ له اسلام اود مسلمانانو لمنځه وړل دځان لپاره یواځینی غـوره انتخاب ګـڼي.فرانسـوي متـشـرق کـیـمون وایي. زه په دې باور یم چې باید دمسلمانانو پنځمه برخه له منځه یوسو اوپاتې نور یې په درنو کارونو وګـومارو.همدارنګه کـعـبه او دمحمد قـبـر باید ړنګ شي او دمحمد جسد په موزیم کې ګېښودل شي. دکفارو لخوا داسلام دلمنځه وړلو لارې چارې
۱ـ دمسلمانانو نسل وژنه تاریخ ګواه دی چې لویـدیـځ تل په بیلابـیـلـو څیرو لکه صلیبي لښکرې،کمونیزم،صهیونیزم، فرانسوي،ایټالیایي او بریتانوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکیلاک..... او اوس امریکایي خونړي استعمار... په اسلامي هیوادونو کې په سترو نسل وژنو لاس پورې کړي او میلونه مسلمانان یې شهیدان کړل.

۲ـ داسلامي حکومت له منځه وړل داسلامي خلافت له سقوط او د ترکیې له اشغال وروسته بریتانیا ددغه هیواد دخپلواکي لپاره لاندې شرطونه کېښودل

۱ـ د اسلامي خلافت معافي اعلانول.

۲ـ د خلافت دبیا راژوندي کولو په موخه د دټولو موخو زینتونه له منځه وړل.

۳ـ له اسلام سره د ترکیې اړیکي شلول.

۴ـ داسلامي شریعت پر ځای دوضعي قانون نافذول . کله چې د انګلستان پارلمان خپل پوځونه له ترکیې نه په وتلو کې کړل نو دکورنیو چارو وزیر یې وویل مونږ ترکیه داسې لمنځه ویوړه چې هیڅ کله بیا په پښو نشي دریدلای ځکه مونږ دهغې قوت چې په دوو توکو اسلام او خلافت کې وو مونږ له منځه ویوړ همدا وه چې دپارلمان ټولو غړو یې لاسونه وپړکول.

۳ـ د قرانکریم له منځه وړل او داسلام سپکاوې دناکلي تبشیري وایي. مونږ باید قران چې داسلام ستره وسله ده. بیرته داسلام پر ضد وکاروو تر څو وکولای شوپه پوره ډول دا دین لمنځه یوسو.

۴ـ د مسلمان اخلاق فاسدول. حموځیل زویمر دتشیري سازمانونو مشر خپل افرادو ته وایی. په اسلامي هیوادونو کې ستاسو دنده له اسلام څخه دمسلمانانو لرې کول دي تر څو داسې مخلوق ترې جوړ شي چې له الله او اخلاقو یې اړیکې شلیدلې وي.

۵ـ د ښوونې او روزنې نظام بې دینه کول. The muslim world مجله لیکي لویدیځ هڅه کوي چې داسلامي هیوادونودزدکړوموسسی

له کاره وغورځوي او داسلام او لویدیځ په نامه سازمان جوړکړي تر څو په مهارت سره داسلامي هیوادونو دزدکړو نصاب په ځانګړې توګه دتاریخ مضمون په ځرګنده اویا ضمیني توګه داخلاقي اصولو په هکله څه حکم بیان کړی دوی غواړي جوماتونه تر خپلې ولکې لاندې راولي تر څوهلته داسې درځونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورنکړل شي چې له امریکا او لویدیځ سره دخلکو کینه راوپارول شي. تاکلي وايي. باید په اسلامي هیوادونو کې لویدیځوال غیر دیني ښوونځي رواج کړي ځکه په دې ښوونځیو کې له زده کړې وروسته د ډیرو مسلمانانو عقاید او التزایم کمزوري شوي دي. زویمر وايي. که چیرې مسلمانان له عیسوي ښوونځیو سره کرکه ولري نو لازمه ده چې غیر دیني ښوونځي ورته جوړشي ځکه د همدې ښوونځیو په مرسته مونږ په زده کونکو کې اسلامي روحیه کمزوری کولای شو. ٦ـ د مسلمانانو یووالی له منځه وړل. ددې موخې لپاره نشنلیزم د اسلامي هیوادونو ویش اود ژبې، قوم، نژاد او سمت ....په نامه دمسلمانانو له خپل منځي جګړو څخه کار اخلي.

سیمون وايي. اسلامي یووالی دټولو مسلمانانو هیلې سره یو ځای کوي او هغوی داروپايي ښکیلاک له منګولو ژغوري نو ځکه باید دهغوی له یووالي څخه په کلکه مخنیوی وشي.

لورانس براون وايي. باید مسلمانان او عرب په اختلاف کې وساتل شي تر څو قوت لاسته رانه وړي په ۱۹۰۷ کال کې اروپا په یو میاشتني کنفرانس کې له ډیرو بحثونو او مناقشې وروسته مسلمانان دځان لپاره تر ټولو ستر ګواښ وباله او هوډ يې وکړ چې دمنځني ختیځ دهیوادونو له یو کیدو څخه به په کلکه مخنیوی کوي. بلاخره يې پریکړه وکړه چې دسویز کانال ختیځ ته یو پردی او دمسلمانانو دښمن قوم راولي تر څو عرب د تل لپار تیت پاتې شي هماغه وو چې دعربو په زړه کې يې صهیونستي هیواد ډبره کیښوده.

۷ـ اسلام ناوړه ښیره معرفي کول. درسنیو، کتابونو، کنفرانسونو او نورو وسایلو له لارې هڅه کوي چې اسلام ناسم انځور وړاندې کړي ترڅو له یوې خوا مسلمانان دخپل دین په هکله په شک کې واچوي او له بل لوري دنورو دمسلمانیدو مخه ونیسي.

۸ـ په اسلامي نړۍ کې دسیاسي دکتاریو را منځته کول. امریکايي متشرق سمت وايي. که چیرې مسلمانانو ته په خپلو هیوادونو کې ازادي ورکړل شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو یقیناً چې هلته اسلام بریالې کیږي. ځکه نو یوازې د دکتاریو له لارې کولای شو مسلمان ملتونه له خپل دین څخه لری وساتو.

۹ـ مسلمانان له صنعتي قوت څخه لری ساتل. دفرانسې د بهرنیو چارو وزارت لوړ پوړي چارواکي وايي. مونږ باید مسلمانانو ته ټول هغه شیان ورکړو چې غواړي يې. ترڅو يې له زړونو څخه دتولید هیله لری کړو که چیرې دوی له فني او صنعتي کمزوریو له پنجو څخه خلاص شو نو بې له شکه به له لویدیځ څخه دبادارۍ تاج واخلي.

۱۰ـ د مسلمانانو درېښتینو مشرانو د واک ته رسیدو څخه مخنیوی. مستشرق مونتګوري وات وايي. که چیرې مسلمانان ور لارښود بیا ومومي نو کیدای شي یو ځل بیا نړۍ ته دستر سیاسي ځواک په توګه وځلیږي. حب وايي.اسلامي خوځښتونه په ویرونکې چټکتیا رشد کوي دوی یوازې دقیادت کمښت لري. همدومره کمه ده چې یوبل صلاح الدین ایوبي را پیدا شي.

داسرایلو پخوانی صدراعظم بن ګورن وايي. هغه څه چې زه ترینه ډیر ویریږم دا چې په عربي نړۍ کې کوم بل پیغمبر راپیدا نشي.

۱۱ـ دښځو بې لارې کول دجنسي انحرافاتو خپرول. یوفرماسوني وايي. مونږ باید ښځې په منګولو کې راولو کله چې ښځه زنا ته چمتو شي نو د دین پیاوړې لښکر له منځه وړي د شرابو پیاله او ښکلې نجلې دمسلمانانو دماتولو لپاره له زرګونو توپخانو ډیر اغیزمن دي. ۱۲ـ دمسیحت خپرول. دې موخې ته د رسیدو لپاره ۱۲۰۸۸ مسلکي مؤسیسې د نیشیریانو د روزنې ۹۹۲۰۰ پوهنځي ۴۲۰۸۵۰ مبشرین، ۴۴۰۰۰مجلې، ۲۲۴۰تلویزوني چینلونه، ۱۰٦۷۳مکتبونه، ٦۸۰ دارالیتامونه او ۱۰۰۵۰روغتونونه په اسلامي هیوادونو کې فعالیت کوي همداراز په ۱۹۹۱کال پورې ۵۳ میلونه نسخې او انجیلونه په اسلامي نړۍ کې ویشل شوي دي.

۱۳ـ دنوي اسلام رامنځته کول (منځ لارې اسلام) منځلارې یا سازشکار اسلام. هغه اسلام دی چې دغرب او امریکا له ارزښتونو او اصولو سره اړخ ولګوي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوی له واکمنۍ سره جوړ جاړې وکړي دوی دا ډول اسلام دمعيار په توګه منلی اوهڅه کوي چې په ټولو اسلامي هيوادونو کې يې پلې کړي. دانګلستان لومړي وزيرپه ۲۰۰۱ کال دستمبر په مياشت کې داسلامي هيوادنو له واکمنانو وغوښتل چې دمنځلاري اسلام په پلې کولو کې پوره هڅه وکړي.

همداراز دامريکا دبهرنيو چارو پخواني وزير کولن پاول دکنستا ايالت په لوفسيل پوهنتون کې ديوی وينا په ترځ کې وويل مونږ غواړو د اسلامي نړۍ کلتوري سياسي او عقيدوي ماهيت دځپل فکر او عقيدی په بنسټ واړوو. دلويديځ له خوا په اسلامي ټولنو کې جګړه. په اسلامي ټولنو کی په مختلفو نومونو او دمختلفو اړخونو په وړاندې جګړه پيل شوی ده. دبيلګې په توګه.

۱ داسلامي شريعت په وړاندې .... سيکولرزم

۲ داسلامي نظام په وړاندې .... ډيموکراسي

۳ داسلامي اخلاقو په وړاندې .... ليبراليزم

۴ داسلامي اخوت په وړاندې .... نشنليزم

۵ داسلامي اقتصاد په وړاندې .... ازاد بازار

٦ دحساس ختيځ په وړاندې .... ويسټرنايزيشن

دظلم دمخنيوي لپاره دجهاد اجازه

قال للهُ تعالی (اذن للذين يقاتلون بانهم ظلموا وان الله علی نصرهم لقديرٌ الذين اخرجوا من ديارهم بغير حق الا ان يقولوا ربنا الله ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لهدمت صوامع و بيع و صلوات و مساجد يذكر فيها اسم الله كثيرا ولينصرن الله من ينصره ان الله لقوي عزيزٌ الذين ان مكنهم في الارض اقاموا الصلاة و اتوا الزكاة و امروا بالمعروف و نهوا عن المنكر والله عاقبة الامور) الحج:۳۹ ۴۱

ژباړه: هغو کسانو ته دجهاد اجازه ورکړل شوه (چې دهغوی پر خلاف په تيري او جګړه لاس پورې کيږي) ځکه هغوی مظلومان دي او الله(ج)په يقيني ډول دهغو دملاتړ وس او توان لري. داهغه کسان دي چې له خپلو کورونو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ناحـقـه وایستل شول، یوازې په دې جرم، چې هـغـوی وایي زمونږ رب الله تعالی دی. که الله تعالی خلک یو د بل په واسطه دفعـه نه کړي او مخه یې ونه نیسي، نو دراهـبانو، خانـقـاوې، دعـیسویانو کلیساګانې، او یهودیانو دعبادت ځایونه او چې په هغـو کې دالله تعالی نوم ډېـر زیات اخستل کـیږي، دا ټول به نړول شوي وای. الله تعالی به هرومـرو دهـغـو کسانو ملاتړ وي څوک چې دهغه د دین ملاتړ وي، الله تعالی ډېر زورور او برلاسې دی.

په اسلام کې دجهاد مشروعیت مـفـسیرینو ذکر شوي ایاتونه هغه لومړني ایاتونه دي چې دجهاد دمشروعـیـت او روا والي په اړه نازل شوي دي. کله چې داسلام پـیغمبر په مکه کې وه، مشرکانو دمسلمانانو کوچنی ډله ډېـره ځوروله، د رسول الله (ص) یاران او ملګـري به وهل شوي او ټپي شوي د ده حضور ته راتـلل او خپل مظلومـیـت به یې د الله رسول ته وړاندې کاوه، خو رسول الله (ص) به دوی ته ویل:دصبراو زغم نه کار واخلئ ځکه چې زه په جنګ نه یم مامور شوی، تر دې چې رسول الله (ص) هجرت وکـړ او دغـه ایات نازل شو.

د جهاد پایله

عبادة بن الصامت (رض) وایي. چې د اسلام ستر پیغـمبر رسول الله (ص) وویل. د الله په لاره کې جهاد وکړئ ځکه دا دجنت د دروازو څخه یوه داسې دروازه ده چې غـمـونه او اندیـښنـی پرې له منځه وړل کـیږي.

د جهاد اغـیـز د غـمـونو او اندیـښـنـو په لمنځه وړلو کې په وجدان سره معلومـیـدلای شي ځکه کله چې باطل پر نـفـس یـرغـل وکـړي نو په رنځونو او غـمـونو اخته له ویـرې او ترخې سره لاس او ګریوان شي او کله چې جهاد ته ملا وتړي نو په هغه کې خوشحالي او ځواکمني راپـیـدا شي اندیـښـنې او غـمونه یې له منځه ولاړ شي.

الله تعالی وایي .(قاتـلوهم یعـذبهـم الله بایـدیکم و یخزهم و یـنصرکم عـلیهـم ویـشـف صدور قـوم مومنیـنَ و یذهـب غـیـظ قـلـوبهـم ویـتـوب الله عـلی من یشاء والله عـلیم حکیم)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: له هغوی سره و جنګیږئ، الله تعالی به ستاسې په لاسونو هغوی ته سزا ورکړي او هغوی به ذلیل او خوار کړي او د هغوی په مقابل کې به ستاسې مرسته وکړي او د ډېرو مومنانو زړونه به یخ کړي. او د هغوې د زړونو تاو به ایسته کړي او چاته یې چې خوښه شي د توبې توفیق به هم ورکړي. الله تعالی پر هر څه پوهیدونکی حکمت ولا دی.

د جهاد رول د غمونو او اندېښنو په لمنځه وړلو کې بیخي پیاوړي دی.

ایمان څه شی دی حضرت ابو امامه فرمایی. چې یو کس له رسول الله (ص) څخه پوښتنه وکړه چې ایمان څه شی دی نښه یې څه ده؟ نو رسول الله(ص)ورته وفرمایل (اذ اسرتک حسنتک وساءتک فایئت مؤمن) رواه احمد ژباړه: کله چې ستا نیکي تا خوشحاله کړي او ستا بدي (ګناه) تاته بد ښکاره شي پرې غمجن شوې نو ته مؤمن یې.

د ایمان تعریف

الف: ایمان په لغت کې یقین باور تصدیق آمن ډاډ اطمنان او اعتماد ته ویل کیږي.

ب: د ایمان اصطلاحي او شرعي تعریف (الایمان هو اقراربالسان وتصدیق بالقلب وعمل بالارکان)

ژباړه: ایمان په ژبه اقرارکول (د کلیمي طیبې) او په زړه کې د الله تعالی په یووالي یقین لرل او په غړو او اندامونو باندې عمل کولو ته ویل کیږي.

ایمان په ژبه پورې هم اړه لري. لکه د قرانکریم تلاوت اذکار استغفار دعا غوښتل امربالمعروف او نهی عن المنکر کول.

دوهم تعریف: (الایمان عبارة عن جمیع الطاعت الظاهرة ولباطنة) ژباړه: ایمان د ټولو ښکاره او پټو اطاعتونو څخه عبارت دی (ښکاره اعمال لکه لمونځ او عام عبادات او باطني اعمال لکه د الله تعالی سره مینه او د هغه څخه ویره کول.)

دریم تعریف: امام احمد بن حنبل (رح) کړی دی فرمایي (الایمان هو عقدالقلب والتزام طاعة)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: ایمان د زړه تړاو او په هر حال کې د الله تعالی پیروي او اطاعت پرځان لازمول دي.

ایمان په زړه پورې هم اړه لري دالله تعالی په یووالي پوره باورلرل چې په ربوبیت او الوهیت او په نومونو او صفاتو کې د الله تعالی سره شریک نه ګرځول.

څلورم تعریف: د امام حسن بصیري (رح) تعریف دی (لیس الایمان بالتحلي ولا بالتمني ولکن ما و قر فی القلب وصدقة العمل)

ژباړه: ایمان ظاهري ښکلا او تشې ارزوګانې نه دي بلکې ایمان هغه دی چې په زړه کې ځای و نیسي او عمل یې تصدیق وکړي.

د ایمان اصلي تعریف

موږ یوازې د ایمان همدومره تعریف پیژنو چې (امنت با الله و ملئکته و کتبه و رسله والیوم الاخر والقدر خیره و شره من الله تعالی والبعث بعدالموت)

یعنې ایمان په مړینه بشپړ شو څکه دلته د مرګ کلمه راغله او هلته د ایمان بشپړاوی و شو ایمان مو یوازې تر دې بریده یاد کړی دی او تاسې ګورئ چې پیغمبر (ص) د ایمان تعریف په څه ډول سره کوي او کوم معیار ورته ټاکي چې ایمان په اصل کې څه شی دی د رسول الله (ص) مبارکه وینا چې تقریباً د هرې جمعې په حطبه به یې اوروله او موږ به هم وار په وار اوریدلي وي. خو زموږ بد مرغي داده چې موږ ورته پاملرنه نه کوو او هغه داده (لاایمان لمن لاامانت له ولادین لمن لاعهدله)

ژباړه: د هغه چا لپاره ایمان نشته چې امانتداري پکې نه وي او د هغه چا لپاره دین نشته چې ژمنه نه تر سره کوي. یعنې هغه څوک چې ژمنه نه تر سره کوي رښتوني نه وي. امانت دار نه وي نو د ده هیڅ دین نشته او د اسلام سره هیڅ اړیکه نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ایمان حقیقت

۱ـ د مومن زړه سالم او روغ زړه وي د الله تعالی لور ته مخ اړوي چې پایله یې د حق پیژندنه او د هغه څخه پیروي ده سالم زړه تل د اسلامي تعلیم لپاره خلاص وي او د ایمان دعوت قبلوي.

۲ـ دانسان زړه طبعتا غافل کیږي او هیره لري لیکن د الله تعالی د یاد په خاطر د مستقیمي لارې څخه نه خارجیږي. سالم زړه په فکر کولو تعلیم او د الله تعالی په یاد سره د خپل هدف ته رسیږي.

۳ـ ترڅو چې موږ خپله د خپلو زړونو په اصلاح کې کوښښ و نکړو هیڅکله به زموږ وضع له دې څخه ښه نه شي. زړونه نه اصلاح کیږي تر څو د ایمان ونه پکې خپلې ریښې کلکې نه کړي.

۴ـ موږ ته الله تعالی داسې وسایل راکړي دي چې د هغو په ذریعه علم حاصلولای شو ددې وسایلو د شکر ادا کولو لپاره لومړی شرط د الله تعالی ذات پیژندل دي. کله چې انسان الله تعالی ونه پیژنی نه شي کولای د هغه لارښونې چې د دنیا او اخرت نیکمرغۍ ورپورې تړلي دي ترلاسه کړي د صحیح ایمان حاصلولو لاره علم دی د تقلید له مخې ایمان په لومړنۍ شیبه کې متزلزل کیږي.

۵ـ هر هغه اجتماعي وضع چې د ټولنې اقتصادي پرمختګ ګډوډوي او د اقتصاد او فکر رشد مخه نیسي داسې وضع د بقا وړتیا نه لري ځکه چې د انسان فطرت پرمختګ غواړي.

٦ـ او کله چې د اقتصادي وروسته پاتې والي سره انساني شرافت او ارزښتونه هم برباد وي اخلاق هم فاسد وي. هغه ایماني روح چې د ټولنې او حکومت د بقا لپاره لازم وي له منځه ځي په ټولنه کې بې اعتمادي بد بیني او اضطراب منځ ته راځې داسې وضع بقا نه پیدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ایمان بنسټ

د ایمان په بـنـسټـونو کې ترټـولو ستر بنسټ توحید دی. د توحید په اړه په قـرانکریم کې ډیـر ایتونه شته خو موږ ته چې تر ټولو بنسټـیـز ایت ښکاري هغه د سورت فاتحې ایت دي چې موږ د لمونځ په هـر رکات کې لولو (ایاک نعـبد و ایاک نـستعـیـن)

ژباړه : ای الله تعالی موږ ستا عبادت کوو او یوازې له تا څخه مرسته غـواړو. یوازې ستا پر وړاندې د خپلې غـوښـتـنې لپاره لاسونه پرانیـزو. د ایمان دوه بنسټونه دا دي

۱ـ عبادت یوازې د الله تعالی

۲ــ د استعانـت د مرستې غـوښـتـل یوازې له الله تعالی څخه د استعانت معنی دا ده چې له یو ځای څخه په دې یـقـیـن سره د مرستې غـوښـتـنه چې دا زما د ټولو کارونوکوونکی او سموونکی دی او زما وران کار جوړوي نو ددې ته استعانـت وایي.

او که زه چاته ووایم چې ماته یو ګیلاس اوبه راوړه نو دا استعانت نه دی او همداشان که له الله تعالی څخه و غـواړي چې ای الله تعالی زه وږی یم ماته خوراک راکړه دا استعانـت شوه او که ډاکټر ته د درملنی لپاره لاړ شي نو دا استعانت نه دی او که د شفاء لپاره لاس اوچـتـوي دا استعانـت شو په نړۍ د هـر څه د لیدو سره د اصل سبب فعال حـقـیـقـي یعنې ریـښـتـونې کوونکې د قادر مطـلـق الله تعالی پـیـژندل له هغه څخه غـوښـتـنـه دا استعانت دی یعـنې بنده ګی یوازې د الله تعالی او دداسې مرسته غـوښـتـنـه یوازې له الله تعالی څخه نو دا دوه شیان ایمان بنسـټـونه دي او شرک هـم دا دوه بـنسـټـونه لري یعنې د الله تعالی سره په عبادت کې بل څوک شریکـول.

دایمان ارزښت

الله تعالی فـرمایي (بل الله یمن عـلیکم ان هـدا کم للایمان)

ژباړه: بلکې الله تعالی پرتاسې احسان باروي چې هغه تاسې ته د ایمان لارښوونه وکړه همغه ستر نعـمـت او لوریــنه چې یوازې هوښیارانو ته جوته ده. دا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې کله يو مومن کافر ته وګوري او همدغه وخت د الله تعالی ستر نعمت (د اسلام دين) را په زړه کړي چې دې په خپل رب نه کافر او منکر نه دی او د هغه د قدرت نومونه او صفتونو په وړاندې مبارزې ته نه دی را پورته شوی. الله تعالی وايي (افمن کان مومنا کمن کان فاسقاً لايستوون]
ژباړه: ايا هماغه څوک چې مومن دی له فاسق سره مساوي دی ؟

د ايمان غوښتنې

ايمان تشه فلسفه نه ده چې له عملي ژوند سره يې اړيکه نه وي ايمان ځينې غوښتنې لري چې موږ ورته په لاندې توګه اشاره کوو.
په الهی نظام ټينګ باور الله تعالی او رسول الله (ص) ته تسليمي د فرايضو سرته رسول د واجباتو سرته رسول او له ناروا‌و څخه ځان ساتل توبه او استغفار په نيکيو امر او له بدو چارو څخه منعه او د الله تعالی دين ته بلنه او جهاد د مومنانو سره ملګرتيا او دکافرانو څخه بيزارتيا د ايمان غوښتنې دي.

دايمان څانګې

ايمان څه د پاسه ۷۰ اويا څانګې لري او دليل ورباندې دا حديث دی چې (قال رسول الله (ص) الايمان بضع و سبعون شعبة اعلاها قول لااله الاالله وارناها اماطة الاذی عن الطريق ولحيا شعبة من الايمان)
ژباړه: رسول الله (ص) فرمايې. چې ايمان څه د پاسه ۷۰ اويا څانګې لري. چې د ټولونه پکې لوړ او د جګې مرتبې او درجې (لااله الاالله) ويل دي او د ټيټې مرتبې والا څانګه هغه د لارې څخه د ضرري شيانو لرې کول دي او همدارنګه حياء د ايمان يوه برخه ده.

ايمان او ثبات

عن سفيان بن عبدالله (رض) قال قلت: يارسول الله ! قل لي في الاسلام قولا لا اسال عنه احدا غيرک قال « قل امنت باالله ثم استقتم » رواه مسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: له حضرت سفیان بن عبدالله څخه روایت دی چې پیغمبر (ص) ته مې عرض وکړ. ای دالله پیغمبره! د اسلام په اړه راته یو داسې خبره وکړه چې په دې اړه له تا څخه وروسته له بل چا څخه د پوښتنې ضرورت پاتې نشي. نو یې و فرمایل : ووایه په الله تعالی ایمان لرم او بیا پرې ټینګ اوسه.

مومن دایمان له برکته هیڅکله نه پریشانه کیږي، ځکه چې دې پر هغه پروردګار ایمان او عقیده لري چې د ټولو کایناتو مالک او متصرف دی هر څه د هغه په لاس کې دي او مومن په دې هم پوهیږي چې یوازې مادیات د انسان ټول ستونزې نشي حل کولای او د ده اړتیاوې نه پوره کوي په همدې بناء د خپل پروردګار په بنده ګی او اطاعت کلک ولاړ وي.

د محدیثنو کرامو په اند ایمان درې برخی دی

۱ـ تصدیق بالقلب: یعنې د الله تعالی په وحدانیت (یووالي) او د هغه د رسول (ص) په رسالت او د اسلام په حقانیت د زړه له تل نه باور لرل او په دې باور او اعتماد د زړه او دماغ مطمئن کیدل.

۲ـ اقرار باللسان: یعنې د زړه دا یقین او عقیده په ژبه اقرار او څرګندونه.

۳ـ اعمال بالجوارح: یعنې په جسماني بڼه د دیني احکامو او لارښونو په عملي کولو سره د زړه یقین او اعتماد څرګندونه.

ایمان لویه درملنه ده

دنفسي ناروغیو متخصص دوکتور کارل جانګ د خپل کتاب نوی انسان د روح په لټه کې په (۲٦۳) مخ کې وایي.

د تیرو دیرشو کلونو په اوږدو کې له نړۍ څخه یو شمیر اشخاص د مشورې په خاطر ماته راغلل. ما سلګونو خلکو درملنه کړې، چې زیاتره خلک پکې هماغه کسان و چې منځ مهاله عمرونه یې درلودل، په دې معنی چې له ۳۵ پنځه دیرشو کلونو څخه د زیات عمر خاوندان وو، په دوی کې د هر چا ستونزه همدا وه چې د یوې دیني پناه ګاه په لټه کې و، تر هغې له دغې لارې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحيح ژوند وکړي ! زه دا ويلای شم چې هـر يو يې ناروغ و، ځکه چې هغوی هماغه څه له لاسه ورکړي و، چې دين يې مسلمانانو ته ورکوي او انسان تر څو حـقـيـقي ايمان ترلاسه نکړي، رغـيـدای نشي.

ايمان ژوند دی

حـقـيـقـي بد مرغه خلک هغه دي، چې د ايمان له نور او د يقـيـن له شـتـمنی څخه بې برخې وي، هغـوی تـل نا اميده ذلـيـله او سپک ژوند کوي (و من اعـرض عـن ذکـری فان له معـيـشـة ضنکا)

ژباړه: او څوک چې زما له ذکـر (دنصيحت له درس) نه مخ واړوي د هغه لپاره به په دنيا کې تـنـگ ژوند وي.

د نيکمرغی يوازينی لاره پر رب الـعـلـمـيـن ذات ايمان راړول دي، ايمان د انسان نـفـس پاکوي، خپگان او نا هيلي يې له منځه وړي او خوښي وربښي.

اصلاً له ايمان پرته ژوند هـيڅ خوند او معـنـی نه لري، هغه ملحـدين چې د ايمان له نعـمت نه بې برخې دي، بايد ځان وژنه وکړي، ځکه په دې ډول به د دنـيـوي ژوند له ستونزو او اندېښنو څخه به خلاصون ومومي.

له ايمان پرته ژوند ستره بدمرغي ده او چا چې له دغې لارې څخه سرغـړونه کړې، د تلپاتې لعنت طوق يې تر غاړه شوی.

(ونـقـلـب افـئدتهـم وابصارهـم کما لم يومنوا به اول مرة ونذرهـم فی طغـيانهـم يعـمهون)

ژباړه: موږ په هماغه شان د دوی زړونه او نظرونه اړوو، لکه څنگه چې دوی لومړی ځل ايمان پرې نه و راوړی. موږ دوی د دوی په هـمدې سرکشی کې لا لهـانده پريـږدو.

د تيرو پـيـړيو له تجربو څخه عـقـل دا لاسته راوړنه کړې چې بتان،خرافات، کـفـر، لعـنـت او الحاد، دروغ دي او رسولان (ع) رښـتـيني دي، عـزت او پادشاهي د الله تعالی په لاس کې ده او هغه پر ټولو شيانو واکمن دی.

وخت رارسيدلی، چې نړی تر اوږدې تجربې وروسته پر دې قانع شي چې له يو الله تعالی پرته بل هيڅوک د عبادت وړ نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هر انسان نیکمرغي او هوسا ژوند د هغه د ایمان په قـوت او ضعـف پورې اړه لري، څومره چې د چا ایمان قـوي وي، هـومره به نیکمرغـه او د آرامۍ ژوند تیـروي.

(من عمل صالحا من ذکـر او انـثی وهو مومن فلـنحـیـینه حیاة طـیبـة ولنجزینهـم اجرهـم باحسن ما کانوا یعملون)

ژباړه: څوک چې ښه عمل وکړي، هغه که نارینه وي او که ښځه، په دې شرط چې مومن وي، پر هغه به موږ په دنیا کې سپـیـڅلی ژوند تیـر کړو او (اخرت کې به) دغـسې خلکـو ته د هغو اجر له ډېرو ښو عـملونو سره سم ورکړو.

مومنې ښځې او سړي د الله تعالی د خوښۍ لپاره خپل ژوند سپـیـڅلی تـیـروي.

د ایمان د کمزورتیا توکي

د ایمان د کمزورتیا عـوامل په لاندې ډول ذکر کیـږي.

۱ـ د ایمانی قضاء څخه لیرې وال.

۲ـ له صالح مرجې څخه بې برخې کیدل.

۳ـ د دیني او شر عي علومو د زده کړې څخه مخ اړول.

۴ـ د گناهـونو څخه ډک چاپـیریال کې استوګنه.

۵ـ دنیوي شیانو سره د زړه تړل او اوږدې هـیلې درلودل.

د ایمان د قـوت توکي

دهـر یو شي لپاره الله تعالی توکې پـیـدا کړي دي د ایمان د پیـاوړتیا او قـوت لپاره هـم توکې او وسایل شـته چې موږ ورته په لاندې توګه اشاره کوو.

۱ـ علم: په عـلم کې زیاتوالي د الله تعالی د نومونو پـیـژندنه او په معنا یې پوهه تر لاسه کول او د رسول الله (ص) سیرت او صورت پـیـژندل د نبوي احادیثو زده کړه ایمان ته پـیـاوړتیا بخښي.

۲ـ نیک عمل: نیک عمل او طاعـت هم د انسان ایمان کـلکوي دا ځکه چې عـمل د ایمان عملي طـبـیـق دی د الله تعالی په بنده ګۍ کې زیار او له مخلوق سره ښیګـڼه دعـوت الی الله له کفـر او شرک څخه ډډه د فرایضو او نوافـلـو پر ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

کول الله تعالی سره مناجات د قرانکریم تلاوت او په گوښه ځای کې الله تعالی ته زاري او د الله تعالی دین ته بلنه ټول پکې شامل دي.

٣ـ ذکر: دالله تعالی ذکر او د قرانکریم تلاوت د الله په مخلوقاتو کې غور او فکر د الله تعالی په عظمت قدرت او لوړو صفاتو پوهه حاصلول ستر ذکر گڼل کیږي.

۴ـ د نیکانو ملگرتیا: له نیکانو سره د ملگرتیا په نتیجه کې دانس او جن شیطانانو اغیز کمیږي مگر ددې پر خلاف له ماده پالو او بد بین خلکو سره په نږدې اړیکو سره ایمان کمزورې کیږي.

د ایمان ځواکمن تیا او کمزورتیا

د قرانکریم ایتونه او نبوي مبارک احادیث په دې دلیل دي چې ایمان قوت او ضعف مني د ایمان اساسات د ټولو خلکو مشترک دي کموالی په کې نشي رامنځ ته کیدای البته د ایمان په عیب کې کموالی او زیاتوالی راځي.

د مثال په توگه ټول خلک عقل لري مگر نو عیب یې توپیر لري ځینې کم عقل او ځینې نور بیا د ستر عقل څښتنان وي ایمان مضبوط کیږی په طاعت سره او کمزورې کیږی په معصیت سره همدارنگه دعالم او جاهل ایمان یو شی نه ده.

د کمزورې ایمان نښې او نښانې

په دې باور یو چې د فتنو په نني زمانه کې په لاندې نښو څخه ځینې په موږ او تاسو کې وي. دا بدیانې له ځان سره یاداښت کړئ او په قراره قراره له یو یو څخه پرهیز وکړئ او الله تعالی ته توبه وباسې .

١ـ خپل ورځني کارونه او مهال ویش د لمانځه پر وختونو برابرول نو ځکه مو زیات وخت لمونځ قضاء یا بې جماعته وي.

٢ـ ورځې او شپې پرمونږ تیریږي خو موږ د قرانکریم تلاوت نه کوو ځکه چې موږ مصروف یو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ـ نیک او ښه عـملونو پریـږدو ځه دا کار به سبا وکړم بله ورځ به وکړم اخیـر به پاتې شي.

۴ـ موږ دالله تعالی څخه د جنت غـوښـتـنه دومره نه کوو څومره چې د دنیا کوو.

۵ـ که په کوم حرام یا مکروه عمل اخـته یو لکه د ږیـرې خریل د حجاب نه پالـل که د چا لخوا د هغه د پریـښـودلو راته وویل شي موږ ورسره جنجال کوو یا په اسلام هغه ناروا عمل ته لاره پـیـدا کوو.

٦ـ موږ تل ژر ژر لمونځ ددې لپاره پای ته رسو ترڅو په خپلو دنیـوي کارونو کې اخته شو.

۷ـ د خپل ظاهـري جـوړښت او ښکاره خیال ساتو خو باطن مو شیطان اوسي .

۸ـ ښه وینو چې نورو ته ,مرگ راځي خو موږ یې په اړه هیڅ فکـر نه کوو.

۹ــ موږ د غـرب او کفـري هـیوادونو د لیدلو او هلته د اوسیدلو لپاره هـیله په زړه کې لرو.

۱۰ـ د دنـیـوي شیانو لپاره یو د بل سره سیالي کوو.

۱۱ـ د طاقـت قـدرت واک او درناوي درلودلو تـنـده مو هیڅکله نه ماتیـږي.

۱۲ـ سخت خواشینی کیـږو کله چې هغه څه له لاسه ورکوو چې موږ یې غـوښـتـنه کوو.

۱۳ـ د صغـیـره (کوچني) گناهـونو کول هـیڅ گناه موږ ته نه ښکاري.

۱۴ـ د حرام کار په نه کولو توانایي نه لرو که بیا هم پرې وتوانیـږو توبه ځنډوو.

۱۵ـ د الله تعالی په خوشحالولو کې نور څوک نشو خپه کولای.

۱٦ــ لیرې لیرې راتلـونکو لپاره پلانونه جـوړو خو دا مو هـیر کړي دي چې همداوس مرگ راته ولاړ ده.

۱۷ـ اسلامي زده کړې مو تر کاروبار او دنیـوي کارونو وروسته په پام کې وي ځینې بیخي ورڅخه لیرې وي.

۱۸ـ داسې ملگری مو نه دی انتحاب کړې چې هغـوی موږ ته الله تعالی را په یاد کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹ـ موږ د کلتور او عنعناتو خیال ساتو که څه هم د اسلام سره په ټکر کې وي.

۲۰ـ هغه خلک موږ ته بريالي ښکاري کوم چې په دنيا کې بريالي وي نه هغه چې د اخرت په لټه کې وي.

۲۱ـ ورځ ټول پرته د مرک يادولو پر موږ تير شي.

۲۲ـ وخت پر هغه کارونو تيروو چې د اخرت لپاره هيڅ ګټه نه لري.

۲۳ـ د عبادت کارونه موږ ته سخت ښکاري.

۲۴ـ سربيره پر دې چې موږ ښه پوهيږو الله تعالی اصراف او بيځايه لګښت نه خوښوي خو بيا هم خپل ورځني لګښت ته بدلون نشو ورکولای.

۲۵ـ د شتمنو ژوند پر موږ اغيزه کوي او ځان ته مو ورکشوي خو د علماو څخه موږ خپله ليري ځو.

۲۶ـ د سود او رشوت زيانونه او د هغه څخه منع موږ ته بيان شوې خو بياهم سود او رشوت د ژوندي پاتې کيدو په بهانه خورو.

۲۷ـ هغه څه چې موږ يې تر ټولو ډير په اړه فکر کوو يا يې راغواړو هغه پيسې دي.

۲۸ـ هيڅکله دا فکر نه کوو چې نن مو اخري ورځ ده........

د ايمان ماتونکي څيزونه

د ايمان دغه بيان شوي ارکان په هر بنده باندې فرض دي په داسې ډول چې که يو هم پکې کم وي ايمان يې نه صحيح کيږي او ايمان چې نه وي الله تعالی د بنده هيڅ نيک عمل نه قبلوي همداراز هر مومن بنده نارينه وي او که ښځينه دا لازم دي پرې چې داسې افعالو اقوالو او عقيدې څخه ځان وژغوري چې د ايمان د ماتيدو باعث ګرځيږي چې د نمونې په توګه څو د ايمان ماتونکي دا دي.

۱ـ الله تعالی سره شريک نيول په توحيد ربوبيت کې وي او که په توحيد الوهت کې وي او که په اسماو صفاتو کې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ـ د الله تعالی د ملایکو له وجود انکار کول او یا پرښتې د الله تعالی لوڼې گڼل او د هغه د ملایکو عبادت کول او یا ورسره کینه او بغض کول.

۳ـ د الله تعالی نازل کړي کتابونو له ټولو یا له یو څخه انکار کول او یا تحریف پکې کول او په خاص ډول د قرانکریم د حیثیت څخه انکار کول.

۴ـ دالله تعالی او رسولانو د ټولو یا د کوم یو له رسالت څخه انکار کول او رسول الله (ص) خادم النبیین نه منل او د هغه له بشریت څخه انکار کول او یا د هغه د راوړي شریعت څخه انکار کول او یا هغه ته علم الغیب تاینول او دهغه د صحابو کرامو توهین کول او همدارنگه د ازواج او مطهراتو سپکاوی او توهین کول.

۵ـ سحر کوډې او جادو کول او د هغې تعلیم زده کول کایناتو ته ورتلل او او هغه حق گڼل.

٦ـ له بعث بعدالموت قیامت د قبر له عذاب حساب میزان شفاعت جنت او دوزخ د الله تعالی له دیدار څخه انکار کول.

۷ـ له تقدیر یعنې قضاء او قدر څخه انکار کول.

اسلام او ایمان

د اسلام او ایمان او د داسې نورو په اړوند په حدیث جبرایل کې حضرت محمد (ص) څخه چې جبرایل (ع) کومې پوښتنې کړې وې چې مقصد یې امت ته ښودنه وه چې په هغه کې لومړی پوښتنه دا وه چې اسلام څه ته وایې؟

ددې یوښتنې په ځواب کې رسول الله (ص) و فرمایل: اسلام دا ده چې ته په دې حقیقت اعتراف وکړې او گواهي ورکړې چې غیر له الله تعالی څخه بل معبود نشته او محمد (ص) د الله تعال رسول او بیا ته په پا بندی سره لمونځ وکړې او که د نصاب په اندازه شتمن وې نو زکات ورکړه د رمضان د میاشتې روژې وساتې او که د لارې توښه د حج اداد کولو او وسه دې برابر وي حج د بیت الله وکړه.

دوهم پوښتنه دا وه چې ایمان څه شی دی؟ رسول الله (ص) وفرمایل. چې ایمان دا دی چې ته ایمان راوړئ په الله تعالی او د هغه په ملایکو د هغه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتابـونو د هغه په پـیغـمبرانو د قیامت په ورځ او په دې خبره چې د خیر او شر کومې پیښې رامنځ ته کیـږي د تـقـدیـر د لیک سره سمې دي.

او دریمه پوښـتـنه دا وه چې احسان د عبادت د اخلاص جوهـر څه دی؟ رسول الله (ص) و فرمایل چې ته د الله تعالی عبادت په داسې طریـقه وکړې لکه چې هغه وینې او که داسې شونې نه وي په دومره کچه د زړه حـضور برار نه شي نو بیا دا په ذهـن کې وساته چې هغه تا ویني. بخاری و مسلم

ایمان یو نور دی. چې د رسول الله (ص) په تصدیـق سره زړه ته راځي او کله چې دا نور زړه ته راشي نو د کفـر کینې د جاهـلیـت د رسمونو تیارې خیرې شي او انسان ټول هغه څـیـزونه د کومو چې رسول الله (ص) خبر ورکړی دی د بصیـرت په نور بلکـل رښـتـوني ګڼي. د رسول الله (ص) مبارک ارشاد دی. چې له تاسو نه هـیڅ یومومن نه شي کیدای ترڅو چې د هغه هـر غـوښـتـنه د هغه دیـن تابع نه شي چې ما له ځان سره راوړی دی.

د اسلام او ایمان ترمنځ توپیر

د ایمان او اسلام ترمنځ په تړاو کې درې قوله دي.

۱ـ ایمان د زړه عـمل ته وایي چې عـبارت دی له عـقـایدو څخه. او اسلام ظاهـري عمل ته وایي لکه لمونځ روژه زکات او داسې نور....

۲ـ ایمان خاص دی. او اسلام عام دی. یعنې د ایمان ځای زړه دی او د اسلام چاپـیـریال لویه ده چې هغه عـملي ژوند ته وایي.

۳ـ اهل السنـته والجماعـت وایي ایمان د اسلام څخه بیلوالي نه لري او ایمان د اسلام څخه بیلوالي نه لري. بلکې لازم او ملزوم دي. لکه څنګه چې خـیـټه او شاه دانسان سره لازم او ملزوم دي نو دا په حـقـیـقـت کې یو شی دی.

اسلام او ایمان یو د بل لپاره لازم او ملزوم دي

اسلام او ایمان د ظاهـري مفهوم او مصداق له مخې خو دواړه توري د یو ډول مفهوم لپاره کارول کیـږي. خو ددې دواړو تر منځ ځکه توپـیـر شتون لري چې له ایمان څخه په عام ډول د زړه تصدیـق او باطني احوال مراد دی. په داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال کې چې له اسلام څخه مراد. د ظاهري اطاعت او غاړه اېښودل اخيستل کيږي. د يوه علامه محقق وينا ده چې.

د زړه تصديق کله په جوارحو کې د بدن د غړو په عملاً ښودلو سره څرګند شي نو دې ته وايي اسلام او اسلام چې کله زړه ته ښکته شي نو دا دايمان په نوم يادول کيږي. حاصل داشو چې حقيقت يو دی، چې اسلام او ايمان يو د بل لپاره لازم او ملزوم دي. د ايمان نه پرته نه اسلام اعتبار لري او نه د اسلام نه پرته ايمان بشپړيږي. د اسلام او ايمان مجموعې ته دين وايي.

علم

د علم لغوي تعريف:

علم يو عربي کلمه ده چې د پوهيدلو او زده کولو درکولو او خبريدلو ته وايي.

د علم اصطلاحي تعريف:

علم په اصطلاحی توګه ډير تعريفونه لري خو تر ټولو مهم تعريف يې دا دی، د بهرني واقعتونو زده کړې او پوهې ته علم وايي

د علم بل تعريف:

د يوه شي انځور په ذهن کې راتلو ته علم ويل کيږي.

علم او ايمان

١ـ علم ټول وسايل د انسان په اختيار کې ورکړل خو د ژوند اهداف يې ورته ښودل دروح آرامی يې ور ونه بخښل او ايمان د عالمانو او علم د مومنانو دواړوته ددې احتياج د. چې په ذريعه يې اسلامي متکامل تمدن منځ ته راشي.

٢ـ له هغه ځايه څخه چې د اسلام کيلي عقل او علم دی توحيد حقيقت او جوهر د ټولو آسماني اديانو.

٣ـ ايمان انسان د خپل خالق سره نښلوي او د هغه په زړه کې محبت اطمنان او آرامي را پيدا کوي په هغه ټولو کتابونو چې د الله تعالی له طرفه راغلي دي يقين حاصلول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ـ ایمان دانسان موقـف د یوه مجرد متحول حیوان له حالـته پورته بیایي له هغه ځخه یوه مکرم او مسّول مخلوق جوړوي چې پر ځمکه باندې د خالق ځای ناست واؤسي کوم چې ملایکه ورباندې شک کوي.

۵ـ ایمان انسان ته ددې پراخې هـستۍ سره ارتباط ورکوي چې هم ده دې د شتـون په گردش کې بنسـتـیـز رول لري. هغه د هـستې یوه بې محـتـوی او بې خاصته موجود نه گڼي چې لیرې یې و غـورځوي بلکې هستـي د ده د خیر او متصعـت لپاره خلـق شوې ده.

٦ـ ایمان د انسان عـمر ته پراختیا ورکوي له دې محـدود ژوند ځخه وروسته بیا تر هغه تـل پاتې ژوند کوي قـصه د انسان یوازې په مرگ باندې نه ختمیـږي لکه منکران د دین چې تصور کوي.

د عـلم مـفـهـوم

هـر کله چې انسان د حسي غـړو په وسیله د خارجي نړۍ سره اړیکه ټـینـگه کړې ده ته یو حالت په برخه کیـږي چې مخکې یې نه درلود د مثال په توکه موږ یو شخص وینو او مخکې مو لیدلی نه وُ داسې احساس کوو چې په موږ کې یو نوی شی رامنځـته شوی چې مخکې مو نه درلود همدې ته عـلم ویل کیـږي. د قرانکریم په رڼا کې علم ٦ شپـږ سرچینې لري حس او تجربه، عـقـل تاریخ، او تاریخي اثار فـطـرت او پـټ شعـور مکـاشـفه او شهـود اسماني وحې.

په اسلام کې د عـلم ارزښت

اسلام د رحمت دین دی چې د ټول انسانـیـت د دیني او دنـیوي نیکمـرغۍ او کامیابي ضامن دی. اسلام د ژوندانه په هـره برخه کې ځانگړې لارښوونې لري او د انساني ژوندانه لپاره یې بـشـپـړ او هـر اړخیز قانون نړۍ ته وړاندې کړی دی. خو له دې ځخه د گټې د اخیستلو لپاره عـلم ته اړتیا ده عـلم هغه کـیلي ده چې په ذریـعه یې د اسلام هـر اړخیزې لارښوونې یو چاته ښکاري.د عـلم زده کول پر چا فرض دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حدیث شریف کې راغـلي دي. (عـن انس بن مالک قال، قال رسول الله (ص) طلـب العـلم فریضة علی کل مسلم) رواه ابن ماجه ص ۲۰۱
ژباړه: له حضرت انس (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) فرمایلي دي. (ددین) د عـلم طلب پر هر مسلمان باندې فرض دی. له دې حدیث څخه ښکاري چې پر هر مسلمان که نارینه وي او که ښځینه غـریب وي او که شتمن کلیوال وي او که ښاري پر ټولو د دین د عـلم طلب فرض دی.
د عـلم دا مطلب نه دی چې خامخا به عـربي لولي بلکې د دې مطلب دادی چې د دین خبرې زده کړي که د عـربي کـتابونو په لوسـتلو سره وي که د اردو یا پـښـتو او یا نورې ژبې د کتابونو په لوستلو سره وي که له مـعـتبـرو عالمانو څخه په ژبه په پوښـتـنې سره وي که له معـتبر واعـظانو څخه د واعـظ په اوریدو سره وي هغه ښځې چې خپله کتاب نه شي لوستلای او نه له یو عالم څخه پوښـتـنه کولای شي د خپلو سړو په ذریعه دې د دین خبرې له عالمانو و پوښـتي.
په دې توګه هم ځان له شرعي حکم څخه خبروي عـلم دی او د عـلم په اړه د راغـلو ثوابونو د ترلاسه کولو لامل دی. په دې حدیث کې د علم طلب فـرض ګـڼل شوی.
پوښـتـنه دا ده چې کوم عـلم فرض دی؟ ددې پوښـتـنې ځواب دا دی چې شرعي عـلم په دوو برخو ویشل شوی.
۱ـ عـلم الاصول: یا د عـقـایدو علم. له د الله تعالی پـیـژندل په یووالي اوصـفـاتو سره د پیغـمبرانو تصدیـق او داسې نور... دا عـلم پر هر چا لازم او ضروري دی هر څوک باید ځان په دغـو خبرو پوه کړي او پرې باور ولري.
۲ـ عـلم الفـروع: یا د فـقـهي علم. او د دین پر احکامو او مسّایلو ځان ځان خبروي دا عـلم په ۲ دوه برخو ویشل کیـږي.
۱ـ فـرض عـین. لکه د اوداسه لمانځه روژې او هر هغه عبادت چې پر هر چا لازم وي نو پر هغه د هغه شي عـلم هم ضروري دی. لکه د زکات علم پر هغه چا لازم دی چې مال ولري همداراز د حج عـلم پر هغه چا لازم دی چې پرې حج فـرض

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي.یعنې کوم کار چې په انسان لازم وي د هغه زده کړه او معلومات هم لازم وي.

۲ـ فرض کفایي: هغه علم دی چې په هغه سره څوک د اجتهاد درجې ته رسیږي یا د فتوا ورکولو استعداد پکې پیدا کیږي.

که د یوې سیمې خلک ټول له دغې اندازې علم څخه ځان غا فل کړي. ټول گناهگار وي. خو که په دوی کې یو تن دا اندازه علم وکړي د نورو هم غاړې خلاصې دي نو خلک به ددغه عالم خبره مني او د اړتیا په وخت کې به ترې د شرعي حکم پوښتنې کوي.

د علم له زده کړې څخه مخکې اسلامي اخلاق ضروري دي

د الله تعالی حقوق، د ځان حقوق، مور او پلار حقوق، خویندو او وروڼو حقوق، خپلوانو حقوق، گاونډي حقوق، استاد حقوق، او د ټولنې او داسې نور حقوق باید و پیژني.

ډیری کسان زمونږ په ټولنه کې د ماسټرۍ او ډکټورا په کچه اسنادونه یې تر لاسه کړي وي ولې بیا هم د اخلاقو له نظره صفر وي؟ دا ځکه چې له کوچنیوالي نه یې تربیه خرابه شوې وي. اول تربیه ده بیا تعلیم خو زمونږ په هیواد کې لومړی تعلیم کوي نو بیا یې د تربیې وخت او عمر تیر شوې وي.

علم او عقیده

گورو چې د ابو یو ځاځکی د اکسیجن او هایدروجن څخه جوړ شوی دی چې په ټاکلي تناسب سره یې ترکیب کړی دی که دا تناسب له منځه ولاړه شي بیا به اوبه نه وي. یا د تصادف نظریه د دغه ثابت ترکیب تل پاتې والی څرنگه تفسیروي فرانسّن بیکن وایي.

لږ فلسفي خبرتیا د انسان عقل د الحاد طرف ته بیایي ژور فکرونه د ایمان لاره ور ښیي گورو چې د بې شمیره علتونو د زنځیر کړی څرنگه په خپل منځ کې سره نښلي هغه کسان چې د علم په ژوروکې غوټې وهي په الله تعالی باندې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لپاره شواهـد او نمونه پـیـدا کوي شک او الحاد د هغه چا کار چې عـلـم یې کم او نا چـیـزه فـلسفه یې لوستلې وي.

ایمان په الله تعالی یوازې یو طبیعي غـریضه نه ده بلکې یوه عـقـلي ضرورت هم دی لکه قرانکریم چې پوښـتـنه کوي ایا دا مخلوقـات له نیستۍ څخه منځ ته راغـلي ایا دوی د خپل ځانونو پـیـدا کونکي دي یا دا چې ځمکې او آسمانونه دوی پـیـدا کړي دي؟

ماده پالونکي د عـزتمن او د ټـولو موجوداتو څخه ممتاز انسان د حیوانـیـت پنډ غالي ته ورکوزوي او په مطـلـق ډول سره یې نیستی کوي بیا نو هغه څوک چې ډیرې ښیگـڼې یې کړي وي له هغه چا سره چې ډیرې بدیې کړي وي سر په سر شو دا د ماده پرستۍ نامعـقول استـبدلال دی. خو مومن پوهـیـږي چې دې دنیا نه بلکې دنیا د ده لپاره پـیـدا شوې دی. له دې دنیا څخه به صرف د خپل اړتیا وړ توښه اخلي او د دایمي کور په دروازه به تیـریـږي.

قرانکریم او نور علوم

د طبي عـلومو په واسطه د قـرانکریم د علمي اعجاز ثبوت ممانعـت نه لري خو دایت په تـفـسیر کې باید د تکـلیف څخه کار وانه خیستل شي. بل دا چې دا ثبوتونه باید عـلمي حـقـیـقـت ولري. مجرد نظریات او فرضیي باید نه وي. د قرانکریم له نظره انسان باید خپل عـقـل او فکـر د هغو شیاونو په فـهـم کې مصروف کړي. چې پوهـیـدل یې ورته ممکن وي نه په هـغـو کارو چې پوهـیـدلای نه شي لکه د الله تعالی وجود اخیرت متـشـبه ایتونه قـبل التاریخ واقعات د غـیـبو واقـعات باید د غـیـبو له منبع یعنی رسالت څخه تر لاسه شي.

د اسلامي امت بهـترین د امتو دی چې د نورو رهـبري لپاره مبعـوث شوي دي. داسې امت تر هـر څه زیات عـلم ته اړتیا لري د ژوند په هر برخه کې هغه هم د تخصص په درجه کې نه وي نو د رهـبري وظـیفه سرته نشي رسولای.

سواد د عـلم د زده کولو یوه وسیله ده حتاء نن ورځ یو بیسواده عـسکـر اسلحه هم نشي استعمالولای نن د ژوند ټول کارونه تر سواد او عـلم پورې تړلي دي.

پیغـمبر د خدای په هغه تورو مراحلو کې د بیـسوادۍ سره مبارزه شروع کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمانانو ددین او دنیا د علم په زده کولو کې توپیر نه کوي ځکه زموږ دین علم او علم مو دین دی.
هغه وخت په غرب د دین او علم تر منځ جګړه روانه وه د علم څراغ د مسلمانانو په لاس کې وه.
د اسلام د ځلانده تمدن په وخت کې پر قرانکریم د خلکو اړیکې ټینګې وې کله چې موږ د قرانکریم څخه فاصله ونیوله شاتګ پیل شو غرب له موږ څخه رڼا واخیستله او پرې روان شو خو زموږ امت د اصحاب کهف په خوب ویده شو او په پایله کې یې دا شوه چې مسلمانان محکوم مظلوم او محروم پاتي.

شریعت څه ته وایي؟

علامه ابن قیم د اسلام اساس انساني فلاح او ښیګڼه بللې ده. او مصالح عبادي چې د اسلامي نهایي او اخرینی مقصد ګرځولی دی فرمایي:
ژباړه : د شریعت اساسي، دوامدار په حکمتونو او د دین دنیا پر مصلحتونو استوار دی یعنې اسلام ټول عدل حکمت او مصلحت دی .
هر هغه مصلحت چې له عدل څخه ظلم ته، د رحمت څخه زحمت ته، له مصلحت څخه فساد ته او له حکمت څخه عبث او لغوي ته خروج کوي هغه د شریعت مسله او دین برخه نه ده، که څه هم د تاویل له لارې هغه مسئلې څوک په شریعت کې وشمیري له دې وضاحت څخه په ډیر اسانه سره مونږ د شریعت له نګاه څخه د جایز او ناجایز په اړه یو میزان او تله قایمولی شو.
په بل ځای کې وایي شریعت غذا محمدي نه د الله تعالی مقصد د خلکو تر منځ د عدل او انصاف قیام دی په کومه طریقه چې دا مقصد تر لاسه کیدلی شي هغه دین دی، خو هغه د دین نه بیل نه شمیرل کیږي .
د دین د حکمت او مصلحو په اړه امام ابوزهره فرمایي: د اسلامي قانون او فقهې اساس په ټولو احکامو او مندرجاتو کې د امت او ملت پر مصلحتونو باندې دي .
په هر هغه عمل او اقدام کې، چې د امت مصلحتونه نغښتې وي شریعي دلایل د هغه د شتون په کلکه غوښتنه کوي او هغه څه چې امت او ملت په حق کې مضر وي هغه د شریعت په دلایلو کې په کلکه غندل کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام موصوف وايي :چې هيڅ يو شريعت داسې حکم نه دی راوړی، چې په هغه کې د خلکو لپاره ښگېڼه او مصلحت نه وي نغښتی .

اخر هغه مصالح څه دی، چې شريعت او دين يې خپل اساس گرځولی دی د دې مصالحو تعين څه رنگه کيدلی شي. د دې په هکله نوموړی امام فرمايي: هغه مصلحت، چې شريعت د خپلو ديني احکامو لپاره اساس گرځولی دی هغه د شريعت له مقاصدو سره سمون خوري او د شريعت مقاصد د پنځو شيانو حفاظت دی هغه پنځه شيان دا دی:

1. انساني ژوند .
2. انساني عقل.
3. انساني مال.
4. انساني نسل.
5. انساني عزت.

همدا هغه مصالح دي، چې د شريعي احکامو او اوامرو اساس دی بيعنه د نواهي وه د همدې پنځه مصالحو او مخالفت او انځور کې دی.

د همدې پنځه ټکو په اړه امام صاحب فرمايي : ټول ملتونه د دې پنځو سيزونو په ژغورنې مـتـفـق دي او د دې پر حفاظت متحد دي.

او همدا رنگه انساني ټولنه پر دې متفق ده، چې د انساني ټولنې وجود ددې پنځو شيانو پر تحفظ باندې قايم دی .

حضرت امام غزالی (رح) فرمايي: چې دا پينځه شيان په هيڅ ملت کې جايز نه دي گڼل شوي، بلکې دا محترم شمېرل شوي دي. همدې له حکمت او مصلحته ډگ دين د ژوند د تعمير او ترقی په هره برخه کې انسان ته په سراحت او اشاره وينا کوي هغه که اخلاقي پر مختگ وي او يا مادي وړاندې تگ .

ښکـلې شريعـت

يو له هغو لاملونو څخه چې د مسلمان زړه پرې خوشحالـيـږي هغه د اسلامي شريعـت ښکلا او هغه بې شميره ثوابونه او بې شميره بدلي دي. لکه: د توحيد عـقـيده منل ټول گناهونه رژوي دغـه راز ځينې نورې نيکۍ او کړنې هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

گـناهونه له منځه وړي لکه عام لمونځونه د جمعې لمونځ حج عـمره روژه او داسې نور...

بله د خوښۍ چې نیک اعمال اضافه کیـږي د بـیـلـګې په توګه یو نیک عـمل لس برابره کله په ۷۰۰ ووه سوه او کله له دې هم په زیاتو برابرونو اضافه کیـږي همدا راز الله تعالی ته توبه ویستل هم تـیـر ګناهونه له منځ وړي پر مسلمانانو سـتـونزې او تکـلیـفـونو راتلل هم د ګناهونو د خـتـمیدو لاملونه دي یو ملسمان که بل مسلمان ته په غـیاب کې دعا وکړي دا هم هغه لپاره د ګناهونو د بخښنې سبب دی ځنکـدن پر یو مسلمان مړي د نورو مسلمانانو د جنازې لمونځ ادا کول الله تعالی ته د هغه د بخښنې لپاره سفـارش کول دي او بیا تر ټولو لوی سفارش د قیامت پر ورځ د ټولو مخلوقاتو د سردار محمد رسول الله (ص) سفارش دی چې هغه الله تعالی ته تر ټولو نیـږدې او خوښ سفارش دی لـنـډه دا چې الله تعالی وايي: (وان تعـدوا نعـمة الله لا تحصوها)

ژباړه: که چیـرې تاسې دالله نعـمتونه وشمیرئ : نو سرته یې نه شي رسولی.

یو بل ځای کې وايي: (واسبغ عـلیکم نمعه ظاهرة و باطـنـة)

ژباړه: او پوره کړي یې دي، پرتاسې نعـمتونه خپل ښکاره او پټ.

آسانه شریعـت

د انسان د خوښې یو لامل دسالم د سپیڅلي دین اساني ده. الله تعالی وايي: (ما انزلنا عـلیک القـران لتـشـقی.) طه

ژباړه: موږ دا قـران پرتا د دې لپاره نه دی نازل کړی، چې ته په کړاو اخته شې.

(ونیسرک للیسری) ژباړه: او مـوږ به تاته د آسانه لارې اسانـتـیـا درکړو.

(لایکلف الله نـفـسا الا وسعها) ژباړه: الله تعالی هـیڅ نـفس ته د هغه له وسې پورته مسّولیت نه متوجه کوي.

(و ما جعل عـلیکم فی الـدین من حرج) ژباړه: او په دیـن کې یې پر تاسې څه تـنګي نه ده راوستې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(و یضع عـنهم اصرهـم والاغـلال الـتی کانت عـلیهم) ژباړه: او له دوی څخه هـغه پــیـتــی کوزوي، چې پر دوی دروند شوی و او هغه بـنـدیـزونه ماتوي چې په هغه کې دوی کـلـک تړل شوي و.

(فان مع العـسر یسرا () ان مع العـسر یسرا) ژباړه: نو حـقـیـقـت دا دی. چې له تـنگسې سره پراختیا هـم ده بـیـشکـه له تنگسې سره پراختیا هم ده.

(ربنا لا تواخـذنا ان نسیـنا او اخـطـانا ربنا ولا تحمل عـلینا اصرا کـما حـمـلته عـلی الـذین من قـبـلنا ربنا ولاتـحـمـلنا ما لا طاقـة لنا به واعـف عـنا و اغـفـر لنا و ارحـمـنا انـت مولــنا فانصرنا عـلی الـقـوم الکـفـرین.)

ژباړه: ای زمونږ ربه! که له مـونږ نه هـیـره او خطا صادره شي. مونږ پرې مه نیسه. ای زمونږ ربه ! پرمونږ هغه پـیـتـی مه ږده چې له مونږ نه پر مخکـیـنـیـو خلکـو دې ایښي و. زمونږ ربه! د کوم پـیـتـی پورته کولو چې په مونږ کې وس نـشـته. هغه پر مونږ مه ږده، له مونږ سره آساني وکړه. زمونږ (له گناهونو) څخه تـیـر شه پر مونږ رحم وکړه. ته زمونږ کار جوړوونکی یې د کافـرانو په مـقابل کې زمونږ مرسته وکړه.

رسول الله (ص) فرمایلي دي. (رفع عـن امتي الـخـطا والـنـسیـان، و ما استکـرهـوا عـلـیـه) ژباړه: زما له امـت څخه سهـوه. هـیـره او هغه څه چې دوی پرې مجـبـور کړای شي پورته شوي دي.

(ان الـدین یسر ولـن یـشـاد الـدین احـدا الا غـلبه فـسددوا و قاربوا و ابـشروا)

ژباړه: بیشکه دیـن آسان دی او یو څوک چې له دیـن سره مـقابـله کوي، دیـن پرې غـالبه کیـږي، سمون وکړئ او یو بل ته نیـږدې شئ او زیرې ترلاسه کړئ.

(بعـثـت بالحنیـفـیـة السمحة)

ژباړه: زه پر پاک او سپـیـڅلي دیـن را لیـږل شوی یم.

(خیر دینکـم ایسره)

ژباړه: ستاسې غـوره دین هغه دی، چې آسان وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شریعـت پر مصلحت بناء دی

مسمانان باید د غـربي تمدن د گـټـو او اړخونو څخه گـټـه واخلي لکه عـلـم تکـنـالوژی عـلمي اداره فـردي ازادي او د هغه لپاره د بـیـلوالي ضمانت تګلاره. فـقـهي اصل دی چې وایي ښه واخله خراب و غـورځوه.

رسول الله (ص) د جاهـلیت د عـصر ځینې مسایل لکه د عـلم معامله د مضاربت شرکـت او په دیت پورې اړوند مجازات او څه نور شیان تایـیـد کړه ځینې نور شیان یې پر هغه ور اضافه کړه چې هغه مسایل کاملاً د اسلامي مسایلو په ډول باندې بدل شو.

ځینې کسان (د پنا فی غـرب) وي په پـټـو سترگو د غـرب تـقـلـیـد کوي خپل هـویت یې هـیـر کړی وي د اسلام حـقـیـقـت څخه هـیـڅ خبرتیا نه لري. ځینې بیا توجیه گـیـري کوي له هـر طـریقه چې وي نصوص د غـربي واقـعـیـتونو مطابـق تـفـسـیروي. دا کار دوه زیان لري

۱ـ دا چې اسلام تحـریـفـوی

۲ـ غـربیان غـواړید حـقـیـقي دین نور پـیـدا کړي دوی دغـه تحـریـف شوې اسلام نسخه وروښيي.ځینې خلک بیا له اسلام سره اخلاص لري خو دعـوت او تـبـلـیغ یې په قـهـر وي خپل خبره کوي بیا د بل نه مني د بل نظر په رسمیت نه پـیـژني د شورا پر اصل تایـیـد نه کوي د خلکـو ازادي په رسمیت نه پـیـژني. عام خلک په جـزي فـقـهي اخـتلافـاتو کې مصروف ساتې او مخالفانو ته دسیاسي فعالیت اجازه نه ورکوي.

ځینې بیا یوازې د اسلامي مجازاتو عـمل کول د کامل اسلام انځور بولي. په اجـتـماعي روابطو کې سخت گـیـره وي. هـره خبره د تورې په زور حل وي او مخالـف نظر ته په کراهـت گوري.

د مطلوب اسلام روح، هـدایت، بشارت، محبت، تسامع، مصنویـت، اجـتهاد، ابـتکار، انـتـظام، او اعـتدال دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسلامي شریعـت مصادر

د اسلامي شریعـت څلور مصادر دي. چې قرانکـریم او سنـت نبـوي یې اصلي او لومړني مصادر دي او اجماع او قیاس په دوهمه مرحله ځای لري.

قرانکریم د شریعـت لومړی مصدر دی

الله تعالی د قرانکریم د المایده په سورت کې فرمایی.(وان احکـم بـیـنهم بما انـزل الله ولا تـتـبع اهـواء هـم و احـذر هـم ان یفـتـنـوک عـن بعـض ما انـزل الله الــیک فان تولوا فاعـلم انما یـرید الله ان یصـیبـهـم بـبعـض ذنوبهـم و ان کـثـیـراً من الناس لفاسقونَ٘ افـحکـم الجاهـلـیـتـه یـبـغـون ومـن احسن مـن الله حکما لـقـوم یوقـنـون.) مایده ۴۹-۵۰

ژباړه: نو ای محمد (ص) ته د الله له نازل کړي قـانون سره سم د دې خلکـو د چارو فـیـصله وکړه او د هـغـو د خواهـشـتـاتو پیـروي مه کوه. پام کوه چې دا خلک تا په فـتـنه کې وا نه چوي. یوې ذرې په اندازه هم له هغه هـدایت نه وانه وړي چې الله تعالی تاته رالیـږلی دی. که دوی ورڅخه مخ واړوي نو و پوهـیـږه چې الله تعالی ددوی د ځینو ګناهـونو په مجازات کې په غـم کې ددې د لتاړولو اراده کړې ده او دا حـقـیـقـت دی چې دا خلک زیاتره فاسقان دي. (که دوی د الله تعالی له قانون څخه مخ اړوي) نو آیا د جاهـلـیـت فـیصله غـواړي؟ په داسې حال کې کوم خلک چې پر الله تعالی باور لري د هـغـوی په نزد له الله تعالی نه بل غـوره فـیصله کوونکی هـیڅ نـشـته.

قـرانکریم د شریعـت د لایلو بنسـټ دی. د شریعـت نور دلایل لکه، سـنـت اجماع او قـیاس له قـرانکریم څخه اخیستل شوي او د حجت ثبوت یې په قـرانکریم ولاړ دی.

قـرانکریم او شریعـت

قـرانکریم لومړنی مرجع او موخذ د شریعـت ده. اسلام عبارت له هغه عـقـیدې څخه دی چې عـمل صالح یې تصدیق کوی. هغه اعمال که مربوط په عـباداتو پورې وي لکه: لمونځ، روژه، زکاة، او حج یا هغه اعـمال چې کورنی او ټولنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورې اړه ولري لکه: اجتماعي، اقتصادي، سیاسي، او بین المللي اړیکې په منځ کې د مسلمانانو او غیر مسلمو.

۱ـ د اسلام له نظره ددې دنیا محدود ژوند ډیر ارزښت لري ځکه دا ژوند د صالح اعمالو د سرته رسولو او په ځمکه کې د الهی عدالت تامین لپاره یوه سرمایه ده. په قرانکریم کې تر ټولو لوی ایت د دنیوي امورو د تنظیم لپاره راغلی دی که څوک دا دنیا پریږدي او خپل مسّولیتونه په کې سم سرته ونه رسوي هغه دنیا کې به هم برخه ونه لري.

۲ـ قرانکریم هغه مسایل او احکام په زیات تفصیل سره بیان کړي دي کوم چې د زمان مکان عرف او حالاتو د تغیر سره تغیر نه کوي لکه: لکه د کورنۍ مربوط مسایل یا د جرایمو حدود چې مسلمانان یې په تر سره کولو هر وخت مکلف دي.

۳ـ د صحیح ده چې د شرعي اعمالو احکام په قرانکریم کې کم دي ولې بې نهایته اهمیت لري ځکه همدغه احکام دي چې یو امت او تمدن د ژوند پر سمه لار روانوي او صالح امت او ټولنه له نورو امتونو او ټولنو څخه جلا کوي.

۴ـ د شریعت د خصوصیاتو څخه یو هم د هغه اسانوالی دی. شریعت طلاق ته اجازه ورکړې ده خو د مسیحیت یو گروپ طلاق ته جواز نه ورکوي نو ځکه ډیر مسیحیان له همدغه امله مجبوره کیږي چې خپل دین پریږدي. اسلام تعدد د زوجاتو ته اجازه ورکړې ده ولې چې په ټولنه کې ډیر وختونه ددې ضرورت پیدا کیږي.

غرب چې دې ته رسمي اجازه نه ورکوي خو په غیر رسمي توگه بې حسابه ملگرو ښځو ته اجازه ورکوي.

د شریعت ۵ پنځه موخې

شریعت ۵ پنځه موخې لري شریعت به دا ۵ پنځه موخې بشپړوي.

۱ـ لومړۍ موخه: د ځان ساتنه.

۲ـ دوهم موخه: د عزت ساتنه.

۳ـ دریم موخه: دمال ساتنه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ـ څلورم موخه: د عـقـل ساتـنه.

۵ـ پنځم موخه: د ديـن ساتـنه.

دا ۵پنځه ساتنې تعنې د ځان، عـزت، ابرو، مال، عـقـل او ديـن ساتـنه يوازې د مسلمان وياړ نه دى او نه يوازې د غـير مسلمان بلکې څرنگـه چې د يو مسلمان ځان عـزتـمنـد دى نو هـمداشان د يو غـيـر مسلمان ځان هـم محترم دى او ددې نورو شيانو د ساتـنې موخه څه ده؟

يعنې هـر وگړى پر خپل دين د عـمل کولو بـشـپـړه ازادي لري او په کسي ژوند کې څوک د دين بدلولو ته څوک نه اړ کوي او نه څوک لالچ ورکولاى شي او که د تحـقـيـق (پلـټـنى) له امله څوک مسلمانـيـږي نو مسلمان دې شي. خو په زور سره څوک نه شي مسلمانولاى او نه يې د اسلام څخه ويستلى شي او که څوک دا جوته کړي چې پر چا زور کيـږي او په زور سره يې د مسلمانولو هڅې رواني دي نو د هغه لپاره سزا، ځورونه شـته او د هغه اهـلـيـت چې اهـل ذمه وي. چې له موږ سره يې معاهـده او تړون شوى وي نو د هغه د ساتـنې پـړه زموږ پر غاړه ده د بيلگې په ډول که جنگ ونښلي نو موږ به خپله جنگ کوو او دوى به جنگ ته شو اړ کولاى او د جنگ په لړ کې څرنگه چې د خپل مال، ځان، ښځو اولادونو عـزت ساتـنه کوو نو همداسې د اهل ذمه به هم کولاى شو او په دين کې د عبادت د ځايونو ساتـنه هم شـتـه.

مذهب څه ته وايي؟

مذهب په لغت کې لارې او طريقې ته وايي او په اصطلاح کې رايـيـو او نظرياتو ته مذهب وايي .

مذهب يا د دين د مسايلو پوهه يا اسلامي فقه څه وخت منځ ته راغله ؟

د رسول الله(ص) د ژوند په وخت کې به خلکو خپلې پوښتنې رسول الله(ص) ته وړاندې کولې قرانکريم به نازليده او د هغوى د پوښتنو ځوابونه د وحې په واسطه رسول (ص)ته ښودل کيده.

الله تعالى فرمايي: ((يستـفـتونک قل الله يفـتـيکم فى الکلاله))

ژباړه: طلب د فـتـوې کوي وايي الله تعالى پـوهـه درکوي په اړه د کلاله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله د ظهار د مسلې په اړه یوې ښځې له رسول الله(ص) څخه پوښتنه وکړه د هغه په ځواب کې د سورة مجادله لومړي ایتونه نازل شول او داسې نور .
رسول الله(ص) چې د شرعي نصوصو او بیان لپاره یوه ډله صحابه کرام(رض) وټاکل، چې ځینې اهل علم یې ځوارلس کسان بولي او ځینې یې تر هغه زیات بولي د هغوی په سر کې معلم الناس رسول الله(ص) وو. او د رسول الله(ص) په زمانه کې د مسایلو اختلافات نه وو، ځکه چې ټول مسایل به رسول الله(ص) ته وړاندې کیدل.
د رسول الله(ص)د وفات وروسته صحابه کرام (رض) په نړۍ کې د دعوت او جهاد لپاره تیت شول اسلام مختلفونو قومونو او مختلفو ژبو والا خلکو ته ورسید. صحابه کرامو به د هغه صحابه کرامو په قول فتواوې ورکولې، چې د فهم، ادراک او اجتهاد قوه به یې لوړه وه. د دغو صحابه کرامو شمیر ځینې اهل علم تر زرو ۱۰۰۰ کسانو زیات بولي ابن قیم (رح) وایي: د دغو صحابه کرامو شمېر اوه کسان وولکه : عمر بن الخطاب، علي بن ابي طالب، عبدالله بن مسعود، عایشه ام المومنین، زید بن ثابت، عبدالله بن عباس ، عبدالله بن عمر(رض) جمیعاً.
او د دغو صحابه کرامو رایي او نظریې ته به یې مذهب فلان او فلان ویل لکه:

مذهب :عایشه (رض)

مذهب: عبدالله بن عمر(رض)

مذهب: عبدالله بن مسعود(رض)

مذهب: عبدالله بن عباس(رض) او داسې نور.

همدا رنگه په تابعینو کې مذهب: د سعید بن المیب و عروه بن الزبیه القاسم بن محمد خارجه بن زید، ابوبکر بن عبدالرحمن بن حارث بن هشام سلمان بن یسار، عبدالله بن عبدالله بن عتبه بن مسعود وو.
او د دوی مبارکانو په وسیله د دین پوهه عالم ته ورسیده د شرعي علومو استادان او زده کوونکي زیات شول د هغوۍ مبارکانو وروسته به هر چا د دیني

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسائلو په استباط کې مداخله کوله او په اسلامي امت کې زیات اختلافات رامنځ ته شول .

وروسته الله تعالی په خپل فضل د دین د حفاظت لپاره د ډیرې لوړې تقوا او پوره احتیاط او لوړ ادراک او فهم والا علماء کرام رامنځته کړل او هغوی د قرانکریم او حدیث څخه په ډیر احتیاط لوړ فهم او ادراک سره مسائل ترتیب کړل ، چې څلور اسلامي فقهي یا څلور مذاهبه بلل کیږي کوم، چې د ټول امت وربانديې یووالی دی.

مذاهب ارجعه په لاندې ډول دي :

- المذهب الحنفي
- المذهب المالکي
- المذهب الشافي
- المذهب الحنبلي

دا مذاهب د تابعینو له دور څخه شروع شوي دي او په دې مذاهبو باندې د ټول امت اتفاق دی.

قـرانکریم

د بشریت د هـدایت لپاره د الله تعالی د نازل شویو کتابونو کې له ټولو څخه وروستی کتاب قـرانکریم دی. چې رب العالـمیـن په اخري نبي او رسول محمد (ص) باندې نازل کړی دی او الله تعالی ورته خطاب کړی دی.(انا نحن نزلنا علـیک الـقـران تـنـزیلا) دهر ۲۳

ژباړه: یـقـیـنا همدا مونږ نازل کړی په تا باندې قـران په یـقـیـني نازلیدو سره.

قـرانکریم الله تعالی پر خپل پیغـمبر (ص) باندې نازل کړی او په قـرانکریم کې یې دژوندانه لارې چارې ټاکلي. الله تعالی په خپل کتاب کې د انسانانو لپاره عـقـیده، عبادت، د ژوندانه نظام او نور ټول شیان روښانه کړي چې انسانان ورته د دنیا او اخرت په هکـله اړتیا لري. که چیرې انسانان ایمان راوړي د قـرانکریم پر لارښوونو ځان پوه کړي او وربانديې عـمل وکړي نو له شک پرته به د انسانیت لوړو درجو ته ورسیـږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قـرانكريم تعـريف

كه څه هـم قـرانكريم د ډېر شهرت له امله تعـريف ته اړتيا نه لري. خو بيا هم اوصوليانو قـرانكريم ته پام اړولی او په دې هكـله يې داسې ويلی.(هـو الـقـران منزل عـلـی رسول الله (ص) المكـتـوب فی المصاحف المـنـقـول عن نبی (ص) نـقـلا مـتـواتـرا بلا شبـهـة)

ژباړه: قـرانكريم پر رسول الله (ص) هغه نازل شوی كتاب دی چې په سيـپـارو كې ليكـل شوی او له كومې شبهې پرته په مـتـواتر ډول له رسول الله (ص) څخه نـقـل شوی.

قرانكريم خپل ځان موږ ته در پـيـژني

١ پـوښـتـنه: نوم دې څه دی؟

ځواب: بل هو قران مجيد.

٢ پـوښـتـنه: د كوم ځای څخه راغلی يې؟

ځواب: فی لوح محفوظ.

٣ پـوښـتـنه: د چا له طرفه څخه راغلی يې؟

ځواب: تـنـزيل من رب العالمين.

۴ پـوښـتـنه: پرچا نازل شوی يې؟

ځواب: نزل علی محمد.

۵ پـوښـتـنه: د چا په واسطه نازل شوی يې؟

ځواب: نزل به الروح الامين.

٦ پـوښـتـنه: په كومه مياشت نازل شوی يې؟

ځواب: شهر رمضان الذی انزل فيه القران.

٧ پـوښـتـنه: په كومه شپه نازل شوی يې؟

ځواب: انا انزلنا فی ليلة قدر.

٨ پـوښـتـنه: ای قـرانه پاكه په كومه ژبه نازل شوی يې؟

ځواب: بلسان عـربی مـبـيـن.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرانکریم د هدایت کتاب دی

قرانکریم د هدایت کتاب دی خو شرط دا دی چې ځانونه په معنی یې پوه کړو او الله تعالی موږ ته وایي چې. ما قران د پند اخیستلو لپاره تاسې ته ډیر آسانه کړی دی.

۱ـ زه وایم افسوس زموږ عام خلک په سختو ګناهونو اخته دي ددې علت بې علمي ده که خلک علم زده کړي ښه او بد به سره وپیژني د الله تعالی عظمت به یې په زړه کې ځای ونیسي او که ګناوې پریږدي نور علماء هم دانسانانو علاج علم بولي وعظونه خو کیږي یوازې وعظ کفایت نه کوي.

اوس اصلي خبره دا ده چې عوام خلک باید یې په څه طریقه ضروري علم زده کړي؟ د دغه کار لپاره تر اوسه چا غوره کار نه دی شروع کړی. عوامو ته د هغوی ناروغتیا ښودل کیږی خو د علاج لپاره یې دوا چا نه ده ور ښودلې . عوام داسې پوهول شوي دي که علم زده کول غواړي نو به مدرسې کې شاملیږی نور کارونه او دا کار ممکن نه دی.

علم په قرانکریم کې دی سمه عقیده، تربیه، اخلاق، او تقوی ټول له قرانکریم څخه زده کیږي بلکې قرانکریم یې د انسان په زړه کې ور داخلوي، قرانکریم مونږ ته د عبرت کیسې د ژوند مقصد په کایناتو کې د الله تعالی قدرت نښانې د دوزخ او جنت لارې راښیي هغه اثر چې د قرانکریم بیان پر زړه کوي د نورو خلکو خبرې یې نه کوي. ضروري او فرض دا ده چې موږ باید د قرانکریم په معنی ځانونه سم پوه کړو غیر له هغه څخه به څرنګه د الله تعالی له کلام څخه ګټه واخلو.

۲ـ راځی چې د علماء په مرسته د قرانکریم ترجمه شروع کړو د ورځ یو ایت سهار او یو ماښام په ترجمه سره زده کړو چې عربي کلمات یادولای شو پښتو معناګانې یې خو په آساني سره یادولای شو راځي یوه میاشت دا کار وکړو بیا به وګورو چې قرانکریم په معنی سره زده کیږي او که نه زموږ د پښتو ځینې کلمات له عربي څخه اخیستل شوي دي کله مو چې یو څه ترجمه وکړه د قرانکریم په مقصد پوه شو له هغه وروسته نبوي سیرت پښتو د آسانې فقهی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب او نور د عقایدو، آدابو، کتابونه په پښتو زده کولای شو هغه هم په قراره قراره ووایو دا ضروري ده زده کول د دیني علم بلکې تل باید د خپل فارغ وختونو کې ځان د پر قرانکریم او د هغه په معنی پوه کړو او تل د خپل الله تعالی سره ملاقات وکړو د لمانځه په معنی به و پوهیږو لمونځ مو صحت پیدا کوي په ژوند کې مو هره ستونزه موږ ته پیښیږي کله چې قرانکریم وواپو هغه به د حل لاره راښیي کله مو چې قرانکریم را پرانیسته شیطان به له موږ څخه تخښتي د انسانانو سره به هیڅ ستونزه ونه لرو ځکه قرانکریم داسې اخلاقي رویه راښیي چې دښمن به ونه لرو نا امیدي به نه وي د حرص په اور کې به نه سوځیږو د ژوند په هر کار کې به خوشحاله یو ځکه هر کار به مو عبادت او د الله تعالی د رضا لپاره وي په هیڅ کار کې به زیان ونه کړو.

قرانکریم رښتنی لارښود دی

قرانکریم موږ ته د یوه حقیقي معبود خبر راکوي چې ددې نړۍ خالق او رب دی په داسې حال کې چې نا خبره انسان د خپل هوا او هوس پرستش کوي.
د نورو ادیانو په خلاف په اسلام کې د عبادت ځای د قید څخه خلاص دی د مسلمان عبادت په هر ځای کې قبلیږي صرف د حج لپاره یو خاص ځای ټاکل شوی دی چې دا عبادت په عمر کې یو ځل دی او د مسلمانانو د نړیوال ټولیدو ځای دی او هم د ابراهیم (ع) د ژوند د خاطراتو یادونه په کې کیږي.
ځینی مستشرقین په اسلام دا تور لګوي چې په اسلامي عباداتو کې صرف څه ښکلې تشریفاتو ته ارزښت ورکول کیږي نه د زړه نیت ته حال دا چې په اسلام کې اخلاص او نیت د عبادت د قبلیدو بنسټ دی.
د چا لمونځ چې هغه د بدۍ او بې حیایۍ څخه منع کوونکی نه وي هغه صحیح او کامل لمونځ نه وي لمونځ قراره قراره مسلمان اصلاح لوري ته بیایي همدارنګه روژه ددی لپاره فرض کړی شوی ده چي په انسان کي تقوا پیدا شی د روژې مقصد د ټولو بدو کارونو څخه روژه ده نه یوازې د خوراک او څښاک څخه.
الله تعالی ته هغه عمل د منلو وړ دی چې خاص د هغه لپاره وي او یوازې په هغه طریقه سره وي چې الله تعالی ورته ټاکلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قرانکریم فضیلت

(لو انزلنا هذا القران علی جبل لرایته خاشعاً متصدعاً من خـشیة الله) حشر ٢١
ژباړه: که چیرې مونږ دا قران په غـر باندې نازل کړی وای او په غـر کې شعور او پوهه وای نو تاسو به دا غـر لیدلې وای چې د الله تعالی له ویرې نه تباه شوی او شلیدلی وُ.

حضرت عثمان (رض) د رسول الله (ص) نه دا ارشاد نـقـل کړی دی چې په تاسو کې غـوره هغه څوک دی چې په خپله قرانکریم یاد کړي او نورو ته یې هم وښايي.

قرانکریم اصل د دین دی نو دا قرانکریم په اشاعـت سره بقاء د دین ده نو ددې په وجهه د قرانکریم یادول او بل ته د ښودلو غـوره والی ثابت شو. ځکه چې قرانکریم د الله تعالی کلام دی او دا کلام په ټولو کلامونو اوچت او غـوره دی نو لوستل او بل ته ښودل یـقـیـناً افضل دي. ملاعلی قاري یو حدیث مبارک نـقـل کوي چې کوم سړي قرانکریم حاصل کړو نو هغه عـلوم نبوت پخپل تندي کې جمع کړل.

گرانو لوسـتـنکـو: د قرانکریم ډېر فضایل دي چې رسول الله (ص) د هغې بیان کړی دی. حضرت ابن عمر (رض) د رسول الله (ص) څخه روایت کوي چې رسول الله (ص) و فرمایل: په زړه هم زنګ لګي لکه څرنګه چې اوسپنه په اوبو کې زنګ اخلي.نبی کریم (ص) نه پوښتـنه وشو چې ای د الله رسوله د دې د صفایي لپاره څه شته.؟ رسول الله (ص) و فرمایل: چې د مرګ ډېر یادول او د قرانکریم ډېر تلاوت کول.

قرانکریم او اخلاق

د عـقـیدې او شریعت څخه بې غـیر قرانکریم موږ ته اخلاق هم راښیي هغه که (رباني) اخلاق وي او یا که (انساني)

١ـ رباني اخلاق: دانسان ارتباط د الله تعالی سره ښیي او بنسټ یې الهی تـقـوا دي لکه: اخلاص د الله تعالی سره، هغه ته رجوع کول، پر هغه توکل کول، امید

(c) ketabton.com: The Digital Library

لرل د هغه د رحمت څخه او ویره کول د هغه له قهر څخه، د هغه د نعمتونو شکر اداکول، پر سختیو صبر کول، اخرت ته مخ اړول او دنیا ته شا محبت له هغه سره او رضا په قضاء د الله تعالی.

۲ـ انساني اخلاق: هغه خویونه دي چې بې له هغه څخه د خلکو سره ښه ژوند نشي تر سره کیدای لکه: صداقت، تواضع، وفا، عدالت، احسان، حیاء، عفت، د خلکو احترام، د مخالفینو سره سوله او داسې نور.....

۳ـ قرانکریم رباني او انساني اخلاق دواړه سره راجمع کوي چې موږ یې په مختلفو سورتونو د قرانکریم کې وینو هغه وخت چې اوصاف د متقیانو، اولی الباب، عبادالرحمن، محسینینو او ابرارو بیانوي.

۴ـ د قرانکریم په قصصو کې گورو چې پیغمبران د توحید دعوت په څنگ کې د فضایلو نهال د خلکو په زړنو کې کښنوي او د ټولنې د رذایلو سره مبارزه کوي. هود، صالح، لوط، شعیب او داود علیهم السلام او ټولو انبیاو دا کار کړی ده.

۵ـ کله چې رباني اخلاق د انساني اخلاقو سره یو ځای شي بیا یوازې وجداني مسّولیت په یوه الهی مسّولیت بدلیږي چې بیا نو یې ثمره یوازې خوشحالي نه بلکې د الله تعالی رضا او د اخرت نعمتونه هم وي. الله تعالی د خپلو پیغمبرانو صفت په یوې مجموعي اخلاقي فضایلو کې بیانوي.

قرانکریم او کاینات

۱ـ دقرانکریم یوه مکمله جمله ایت بلل کیږي. ددې عالم هر توکی او شی هم د ایت په نوم یادیږي یو د لوستلو(مقروء) کتاب ایت دی بل د لیدلو (مشهود) کتاب ایت. یو کتاب له حرفو څخه جوړ شوی دی بل له توکو څخه یو کتاب دومره کوچنی دی چې په جیب کې ځایږي بل دومره لوی دی چې پرځمکه او آسمانونو ټول احاطه کوي خو په واړه کتاب دا ستر کتاب راغونډ شوی دی. څومره چې اسرار په دې واړه کتاب کې دی په ستر کتاب کې نشته دا لوی غوړیدلی کتاب د دغه کوچني کتاب شرحه ده او هغه کوچني کتاب د هغه لوی کتاب خلاصه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ـ پوهیږو چې ځمکه د ۱۱۴ یوسلوڅوارلس عناصرو څخه جوړ شوې ده د الله تعالی مقروء کتاب ۱۱۴ یوسلوڅوارلس سورتونه لري سورت فاتحه د ۱۱۴ یوسلوڅوارلس حرفو څخه ترکیب شوې ده. ځمکه ۷ اوه طبقی ده د شمسي نظام ۷ اوه مدار دي د ځمکې او آسمانونو د هر کوچني جز (اتوم) انتهایي مدارونه هم ۷ اوه دي د فاتحې سورت ایتونه هم ۷ اوه دي دقرانکریم منزل هم ۷ اوه دي دا یو تصادف مه ګڼه دا حقیقت در په ګوته کوي چې د دواړو کتابونو مرجع یوه ده یو د بل شرح دی.

۳ـ ستا په خپل نفس کې د قدرت نښې دي او هم په دې عالم کې د قدرت نښې دي چې دا ټول د قرانکریم په حقانیت شاهدي ورکوي دا ځکه چې الله تعالی د هر څه شاهد دی د هر څه شاهد خو به داسې څه وایي چې هر څه د ده د هرې ویناء په حقانیت شهادت ورکړي.

۴ـ نو کله چې تاسې د الله تعالی د مقروء کتاب د کوم ایت په اړه داسې تعبیر واوري چې د الله تعالی مشهود کتاب سره مغایرت ولري دا تعبیر صحیح نه دی او که د مشهود کتاب د کوم توکی په اړه داسي څه واوری چي د مقروء کتاب د کوم ایت توپیر ولري نو هغه هم صحیح نه دی. دا دواړه ایتونه په هیڅ صورت کې یو د بل خلاف خبرې نه کوي ځکه رب یې یو دی ناپوه کسان به د دې یا هغه په اړه داسې تغیر او تعبیر وړاندې کوي چې یو له بل سره مغایرت ولري.

الله تعالی په دې نړی درې کاینات پیدا کړي

۱ـ یوه نړی هغه ده چې په هغه کې هر وخت سکون او آرامي وي ستونزې په کې بیخي نشته د غم او تکلیف نوم او نښان هم شتون نه لري هغه ته جنت وایي الله تعالی موږ ټول هلته ورولي.

۲ـ او یوه نړی د هغې په مقابل کې ده چې هلته هر وخت ستونزې غم مصیبتونه وي د خوښۍ اوسکون هلته بیخي نوم نښان نشته هغې ته دوزخ وایي الله تعالی دې موږ ټول ترې وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ـ دریمه نړۍ له دې دواړو څخه جوړ شوې دی چې هم په کې خوښۍ شته او هم په کې غم او سکون شته او ستونزې هم او هغې ته دنیا وایي چې موږ او تاسو په کې اوسیږو او په دې نړۍ کې به تاسو هیڅوک داسې پیدا نکړي چې موږ په ټول ژوند کې ستونزو سره نه یو مخ شوي او نه به داسې څوک پیدا کړي چې ووایي ما هیڅکله قراره ورځ او خوشحالي نه ده لیدلې دلته له هرې خوښۍ د غم اغزي را تاو دي او په هرو ستونزو کې یو سکون پټ دی نه د دې دنیا ستونزې پټې دي او نه سکون پټ دی.

الله تعالی

د الله تعالی په نومونو کې جامع نوم الله د واجب الوجود ذات نوم دی چې د الوهیت د بشپړو صفاتو څښتن په خپل حقیقي وجود کې یواځنی ازلي او ابدي ذات او د کمال د بشپړو صفاتو خاوند دی د عربي ژبې ځینې پوهان یې مشتقی او د (الاله) څخه یې ماخذ بولي همزه ورڅخه خذف او لام په لام کې مدغم د دواړو لامونو څخه مشدد او الله ور څخه جوړ شوی دی.

۱ـ واجب الوجود: واجب الوجود چې ذات یې لازم او ضروري مطلق تل تر تله مستقل او چاته اړ نه وي.

۲ـ ممکن الوجود: ممکن هغه شی ته وایي چې شتون او نه شتون یې دواړه سره برابر وي. معنی دا چې په خپل ذات کې یو بل ته اړ او غیر مستقل نه وي.

د الله تعالی معنی

الله تعالی هغه سپیڅلی ذات دی چې د عبادت وړ، خالق، رازق، مدبر او د لوړ اقتدار څښتن دی د حوادثو او ستونزو پرمهال ورته خلک پناه وړي او خپل حاجتونه ورڅخه غواړي خلک ورسره مینه لري تعظیم او عاجزي ورته کوي او ویره ورڅخه لري او پر وړاندې یې سکون او ډاډ ترلاسه کوي له بشري حواسو پټ د ذات په پیژندلو کې یې عقل، اریان، خالق، مالک، رازق، د غیبي علم څښتن بشپړ واکمن کار ساز حاجت روا قانون ورکوونکی د عظمت اولي او د الوهیت د بشپړو صفاتو څښتن دی نو پرتله ژوندی د ټولو کایناتو خالق او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدبر د ساکښانو روزي رسان د مرگ او ژوند واکمن په هـر څه توانا او لا مثاله ذات دی.

د الله تعالی پـیـژندنه

د الله تعالی د ذات په موضوع باندې د بحـث نه د مخه پر دې خبره پوهـیدل په کار دي. چې د الله تعالی وجود مادي نه دی. بلکې له مادي نړۍ ور اخوا یو حـقـیـقي ذات دی چې په عام ډول دیو شي د وجود پـیـژندنې لپاره چې له موږ سره کوم وسایل دي هغه حواس دي. د کایناتو علم د حواسو په وسیله معلومیـږي، البته د ماوراء طبـیـعـت د پـیـژندنې لپاره حواس کافي نه دي.
د ماده پالو ساینس پوهانو تر ټولو لویه غـلطي دا وه. چې هغوی د ساینس حدود ونه پـیـژندل گومان یې وکړ چې ساینس هره مسّله حل کوي. د الله تعالی ذات له دې خورا ډیر لوړ دی. چې بشري عـقـل ورته ورسیـږي او یا یې انساني افکار درک کړي. که د انسان عـقـل هـر څومره پرمختگ وکړي او د انسان خیال او فکـر که هـر څومره پرمخ ولاړ شي. د الله تعالی ادراک څخه د هغه صلاحیت ډیر لرې او محدود دی. د الله تعالی ذات خو لا پریږده. بشري عـقـل د موجوده اشیاو له کـشـف څخه هم ناتوانه او نا خبـره دی انسان د خپل د بدن او وجود په اړه پوره تفصیلي معلومات نه لري بیا د الله تعالی ځان خو ډېر لوړ دی.

د الله تعالی د نوم پـیـژندنه

۱ـ الف: الله: اسم للذات المـقـد سة. ذات الله جل و علا واجب الوجود لایشارکه فـیه غـیره. ژباړه: الله نوم د هغه مـقـدس ذات دی. چې ذات یې ډېر پاک دی او ډیر لوی دی او وجود یې واجب دی (موجود) بادشاهي کې ورسره شریک نـشته.
۲ـ ب: د الله تعالی د نوم بل تعـریف. الله ذات واجب الوجود المستجمع لجمع الصفات والکمال و منزه عـن کل عـیـب و نـقـص. ژباړه: الله تعالی هغه ذات دی چې وجود یې واجب دی جمع کوونکی دی ټولو د صفاتو د کمال لره او پاک دی د هر ډول عـیـب او نـقـصان څخه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی د پېژندنې وسایل

۱ـ لومړی عقل: لکه څرنګه چې د ټولو اسلامي احکامو سرچینه وحې قرانکریم او نبوي سنت دي په همدې توګه د اسلامي عقایدو بنسټ هم په پورته شیانو ښودل شوی مګر له دې سره سره روغ عقل د ټولو اسلامي عقا یدو د صحت تایید او ملاتړ کوي له همدې کبله الله تعالی انسان د عقل له امله په خپلو احکامو مامو کړ د انسان د بدن هر یو غړی جلا دنده لري د عقل دنده تدبر او تفکر دی ټول کاینات له اتوم نه واخله تر لویو کهکا شانونو او له حجرې نه بیا تر لویو اجسامو پورې د عقل او فکرادت ډګر تشکیلوي قرانکریم د انسان فکر د کایناتو پاتې نړی ته په کتلو غور او فکر لورته را اړوي او د اسلام دښمنو ملحدو ځواکونو پر وړاندې د پیغمبرانو د استدلال یادونه کوي هغوی د الله تعالی د توحید په دلایلو کې کاینات وړاندې کوي لکه لمر سپوږمۍ او ستوري.

۲ـ دوهم وحی اسماء او صفات:د الله تعالی په سپیڅلو نومونو قرانکریم او نبوي سنتو یوه کړی یو الله اسم ذات دی او نور یې صفتي نومونه دي دغو ته اسماء الحسنی هم وایي هغه چې په نبوي فرمان ثابت دي او ۹۹ نهه نوې نومونو ته رسیږي: (عن ابی هریرة روایة قال الله تسعة و تسعون اسما مئة الا واحد الایحفظا احد الا دخل الجنة و هو و تر یحب الوتر.) ژباړه: د الله تعالی ۹۹ نهه نوي نومونه دي چا چې دغه نومونه حفظ او یاد کړل هغه هرومرو جنتي دی او هغه به جنت ته ولاړ شي. الله تعالی طاق دی او طاق خوښوي. په دغه مبارک حدیث کې د وتر څخه مراد توحید دی یعنی الله تعالی لا مثاله او بې سارې ذات دی چاچې دغه نومونه زده کړل او خپل ذهن ته یې وسپارل اوباور یې پرې وکړ هغه به الله تعالی جنت ته داخل کړي.

د الله تعالی له پېژندګلوۍ څخه بې برخې کیدل

انسان د ایمان د دعوې سره سره د ایمان له کړۍ څخه ووځي که هغه د الله له پېژندګلوۍ څخه نا خبره یا د الله تعالی له صفاتو نومونو افعالو او حقوقو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

له کوم یوه نه منکر شي او هغه خلک چې د الله تعالی ذات پورې کوم نـقـصان یا خرابي تړي اود دې خبرې پـیـژندګلوي ورسره نه وي چې ټول کمالي صفات یوازې له هغه ذات سره ښايي او په نړۍ کې ټول شته شیان د هغه ذات د فعـل کړنې پایله ده او هغه کس هم د الله تعالی د معرفـت څخه نا خبره دی الله تعالی فرمايي.(ما قـدرو الله حـق قـدره ان الله لـقـوی عـزیز) ژباړه: هغه خلکـو د الله تعالی قـدر هسې نه دی پـیـژندلی لکه څرنګه چې یې د پـیـژندلو حق دی او د قـوت او عـزت ولا ذات یوازې الله تعالی دی.

(و جعلواله من عباده جزء ان الانسان لکفور مبیـن.) ژباړه: پر دې هـر څه پوهـیدلو او منلو سره هم هغه خلکو د ده له بنده ګانو څخه ځینې یې د ده برخه وال وګرځول او حـقـیـقـت کې انسان د احسان هـیروونکی دی.

(لقد کـفـر الـذین قالوا ان الله ثالث ثـلـثـة.)

ژباړه:هغه خلکو کـفـر وکړ څوک چې وايي الله تعالی له دریو څخه یو دی. د الله تعالی له معرفـت پـیـژندګلوی سره نا اشنايي له الله تعالی سره دشرک بنسټ دی ځکه که انسان د الله تعالی نومونه او صفات او د هغه کمال او افعال او که د الله تعالی له حقوقو سره نا اشنا وي نوهغه انسان د الله تعالی له سره لایق نه وي او یا الله تعالی په مخلوق کې له چا سره تـشبـیه کوي او یا په مخلوق کې څوک د الله تعالی سره برخه وال ګرځوي او له الله تعالی څخه بل څوک رابلي یې هغه ته ګټه او زیان رسولای شي همداشان الله تعالی فرمايي.(له دعـوة الحق و الـذین یدعـون من دونه لا یستجـیـبون لهم بشیء الا کباسط کـفیه الی اماء لـیـبلغ فاه و ما هو ببالغه و ما دعاء الکـفـرین الافی ضلال.)

ژباړه: همدې الله تعالی لره رابلل حق دی او هغه څوک چې له الله تعالی پرته بل څوک رابلي نو هغوی خپل رابلونکي ته هیڅ ځواب نه شي ورکولای او د هغوی رابلل داسې دي لکه یو څوک اوبه رابلي اوبو ته وايي راشه او زما په خوله کې توی شئ اوبه خو د رابلونکي تر خولې نه شي راتلای نو همداشان دکـفـارو دا بلني هـم هیڅ نه دی پرته له یوه بې هـدفه غـشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی وجود

انسان باید د الله تعالی پر شتون باندې پوخ باور ولري او په یقین سره پرې ایمان ولري او په ژبه اقرار وکړي. د الله تعالی شتون او د هغه په موجودیت باور او یقین کول داسې یو څرګند حقیقت دی چې هیڅ ډول شک او شبهه په کې نشته. قرانکریم د الله تعالی د وجود په اړه اجمالي خبره کړې او له تفصیلاتو څخه یې ډډه کړې ده. ځکه چې د الله تعالی د وجود علم اوپوهه د انسانانو په فطرت کې داسې پرته ده چې ټول انسانان په کې یو ډول دي ډېر کم خلک به داسې وي چې د الله تعالی د شتون څخه انکار وکړي.

الله تعالی بشپړ واکمن دی

الله تعالی د کایناتو حقیقي څښتن دی د خپل خوښې او د خپل حکمت پر اساس په موجوداتو کې تصرف کوي. ټولې چارې د خپل قانون او قاعدې مطابق پرمخ بیایي. قرانکریم دغه مطلب ته د اشارې په ترځ کې فرمایي.(الله یعلم ما تحمل کل انثی و ما تغیض الارحام وما تزداد و کل شیء عنده بمقدار.)

ژباړه: الله تعالی د هرې حاملې له ګیډې خبر وي. څه چې په هغه کې جوړېږي په هغه باندې هم پوهیږی او په هغه کې چې څه کمی او زیاتوالی راځي له هغه څخه هم با خبره وي. د هر شي لپاره د هغه په وړاندې یوه اندازه ټاکلې ده. بل ځای کې فرمایي.(قل اللهم ملک الملک توءتی الملک من تشاء و تنزع الملک ممن تشاء و تعزمن تشاء و تذل من تشاء بید ک الخیر انک علی کلی شی قدیر.)

ژباړه: ووایه ای ربه د مالک مالکه! ستا چې چا ته خوښه شي حکومت ورکوې او له چانه چې و غواړې اخلې یې چاته دې چې خوښه شي عزت ورکوې او څوک چې و غواړې ذلیله کوې یې. ښیګڼه ستا په واک کې ده. بیشکه ته په هر څه قادر یې.

الله تعالی خپل پیغمبر ته امر وکړ تر څو د خلکو تر منځ اعلان وکړي. چې الله تعالی د ټولو شیانو حقیقي څښتن دی. چاته چې و غواړي دولت ورکوي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اخیستلو کې یې هم اختیار دی. قرانکریم په بل ځای کې فرمايي.(و ربک یخلق مایشاء و یختار و ما کان لهم الخیرة.سبحن الله و تعالی عمایشرکون.) ژباړه:او ستا رب چې څه و غـواړي پیدا کوي یې په دې د هغوی څه واک نشته الله تعالی د هر څه څخه ډیر پاک او لوړ دی.چې هغوی ورسره شریکوي.

د الله تعالی او د رسول حاکمیت

حاکمیت او فیصله یوازې الله تعالی لره ده او د الله تعالی او پیغمبر د حکمونو منل د ایمان او اسلام شرط دی. لکه څرنګه چې الله تعالی فرمايي.(یهاالذین امنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی امر منکم فان تنازعـتم فی شیء فـردوه الی الله والرسول ان کنـتم تومنون بالله والیوم الاخر.) نساء ۵۹

ژباړه:ای مومنانو! د الله تعالی اطاعـت وکړی او رسول اطاعـت وکړئ او د هغو کسانو پیروي وکړئ چې پرتاسې آمران دي. که ستاسې ترمنځ په کومه چاره کې شخړه پیښه شي،نو هغه د الله تعالی او رسول لوري ته حواله کړئ. که تاسې په رښتیا سره د الله تعالی او د اخرت په ورځ ایمان لري.

د الله تعالی او پیغمبر (ص) اطاعـت او د امر منځه واجب او قطعي ده.کوم کسان چې د ایمان دعـوه کوي باید په خپلو ټولو چارو کې د الله تعالی د حکم او د الله تعالی د پیغمبر (ص) د حکم پیروي وکړي. ځکه نه یوازې دا چې د الله تعالی د حکم او د پیغمبر (ص) د حکم پیروي واجبه ده. بلکې که کوم مومن د الله تعالی د رسول په فیصله د زړه له کومې راضي او خوشحاله نه شي او په بـشـپـړه توګه ورته غاړه کښـېـنږدي. د ایمان په دعـوا کې ریـښـتـنی نه دی. څرنګه چې قرانکریم په څرګنده توګه په دې هکله فرمايي.(فلاوربک لایومنون حتی یحکموک فـیما شجر بـینهم ثم لا یجدوا فی انـفسهم حرجا مما قضیت و یسلموا تسلیما.) نساء ٦٥

ژباړه: نه ده داسې ای محمده! ستا په رب قـسم چې دوی هیڅکـله مومنان کیدای نه شي. تر څو چې په خپل منځې شخړو کې حکم او فـیصله کوونکی ونه مني بیا چې ته څه فـیصله وکړې پر هغې باندې په خپلو زړونو کې څه تنګي هم احساس نه کړي. بلکې سر تر پایه یې ومني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله (ص) له اطاعـته د نا فرماني پايلې

الله تعالی په قرانکريم کې د ال عمران په سورت کي فرمايی.(قل ان کـنتم تحبون الله فاتـبعـونی يحـببکم الله و يغـفـرلکم ذنوبکم والله غـفـور رحيمٌ قل اطيعـوا الله والرسول فان تولوا فان الله لايحب الکافـرين.)

ژباړه: (ای پيغمبره) خلکو ته ووايه! که چيرې تاسې په رښتيا له الله تعالی سره مينه لري نو زما د پيروي لاره غـوره کړئ. الله تعالی به له تاسې سره مينه وکړي او ستاسې گناهونه به تاسو ته و بخښي. هغه ډير بخښونکی او مهربان دی. ای پيغمبره! هغو ته ووايه چې د الله تعالی او د هغه د رسول اطاعـت وکړئ. بيا که هغوی ستا بلنه ونه منله، نو بيشکه الله له کافرانو سره (چې د هغه او د هغه د رسول له پيروۍ څخه انکار کوي) مينه نه کوي.

الله تعالی د دوهم ايت پای کې په ډير تند خطاب سره په رسول الله (ص) باندې د ايمان د سرغـړوونکو او د هغه له اطاعـت او پيروۍ څخه د مخ اړوونکو دپای او عاقـبـت په هکله داسې فرمايي.(فان تولوا فان الله لايحب الکافـرين.)

ژباړه: که چيرې هغوی مخ واړوي. نو الله تعالی کافران نه خوښوي.

امام قرطبي (رح) ددې ايت په تـفـسيـر کې داسې فرمايي د (فان تولوا) شرطيه جمله ده او د دې جملې موقعيت ته په کتو سره د هغې معنی داسې ده: که چيرې هغوی د کفر په حالت کې سرغـړونه وکړي او د الله تعالی او د هغه د رسول له پيروي نه اعراض وکړي (فان الله لا يحب الکافرين) نو الله تعالی کافران نه خوښوي. يعنی الله تعالی د هغوی له کړنو څخه نا راضه وي او هغوی ته بخښنه نه کوي.

دغـو مبارکو ايتونو په خپلو لوړو او ځلاندو لارښونو سره د مسلمان د ژوند هدف او کړنلاره بيان کړې ده چې پر هغو باندې د عمل کولو پايلې په اخلاص سره د الله تعالی عبادت له عـذاب څخه د خلاصون، د اجر او ثواب حاصلول، د نيکو اعمالو د تر سره کولو لپاره هڅه او هاند، او د الله تعالی د رضايت او محبت حاصلول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې الله تعالی به ورسره خبرې نه کوي

په قرانکريم او نبوي احاديثو کې ځينې داسې کسان ذکر شوي چې د هغو په هکله داسې ويل شوي چې د دوې سره الله تعالی دقيامت په ورځ خبرې نه کوي او ګناهونه به يې نه پاکوي او د دوی لپاره به دردناک عذاب وي. پوښتـنه دا ده چې دا څوک دي او د کومو صفتونو لرونکي خلک دي.

ددې لپاره چې د هغوی له صفتونو څخه ځان وساتو ترڅو دداسې عـذاب خاوندان نشو. غـواړم هغه کارونه په ګوته کړم چې د هغو له امله انسان دداسې بدمرغـيـو سره مخ کيـږي دا ګڼ شمير کسان دي: الله تعالی فرمايي.(ان الذين يکـتمون ما انزل الله من الکتاب و يشترون به ثمنا قـلـيـلا اولئک ما ياکلون فی بطونهم الا النار ولا يکلمهم الله يوم الـقـيامة ولايزکيهم ولهم عذاب اليم.) بقره ۱۷۴

ژباړه: يـقـيـناً. هغه کسان چې هغه خبرې پټوي چې الله تعالی په خپل کتاب نازلي کړي دي او په دې (پټولو) سره لږ قيمت حاصلوي (د ټوله دنيا هم د الله تعالی د ايتونو په بدله کې لږه ده.)

دغه کسان په خپلو نسونو کې اور اچوي د دوې سره به الله تعالی د قيامت په ورځ خبرې نه کوي نه به دوی له ګناهونو پاکوي او د دوې لپاره درد ناک عـذاب دی. په دې ايت مبارک کې هغه چاته سخت تخويف او ويرونه ده څوک چې حق پـټـوي له دې امله چې ددنيا زکات يا خيرات يې بند نه شي او يا په خلکـو کې بد نام نه شي.

دلته مراد هغه څوک دي چې حق پـټـوي او په دې کار سره دنيا لاس ته راوړي يعنی د دنيا د حرص له امله پـټـوي. په دغه مارک ايت کې د دغـو خلکو لپاره څلور عـذابونه ذکر شوي دي.

۱ـ دوی چې څه له دې لارې لاس ته راوړي او خوري يې نو دوی په حـقـيـقـت اور پخپلو نسونو کې اچوي دا ځکه چې دا يې دوی ترټولو ناوړو کسب له لارې پـيـدا کړی نو بدله يې هم ورته د دوې د عـمل د جنس څخه ورکول کيـږي. داسې چې عـذاب يې تر نور هم سخت وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ـ د دوی سره به الله تعالی د قیامت په ورځ خبرې نه کوي په دې کې اشاره ده چې الله تعالی له دوی څخه ډیر زیات ناراضه وي او پر دوی باندې به ډیر سخت په غـصه وي چې دا په حـقیـقـت کې د اور تر عـذاب هم سخت دی. د حساب خبرې به ورسره د ملایکو په واسطه کیـږي.

۳ـ دوی به الله تعالی له گناهونو او بدو صفاتو څخه نه پاکوي دوی داسې اعمال هم نه لري چې د هغو له امله د صفت او د الله تعالی د رضا مستحق شي دا ځکه چې دوی هغه اعمال نه وو کړي چې د هغو له امله د پاکوالي او تزکیي مستحـق شي چې هغه د الله تعالی په کتاب عمل کول په هغه سره لاره پـیـدا کول او د الله تعالی د کتاب لوري ته د خلکـو بلل دي بلکې د الله تعالی کتاب یې شاته غـورځولی و او نورې لارې یې خپلې کړې وې.

۴ـ د دوی لپاره به درد ناک عـذاب وي. په بل ځای کې قرانکریم فرمایي.(ان الذین یشترون بعهدالله و ایمانهم ثمنا قلـیـلا اولئک لا خلاق لهم فی الاخرة ولا یکلمهم الله ولا ینظر الیهم یوم القیامة ولایزکیهم ولهم عذاب الیم.) عمران ۷۷

ژباړه: یـقـیـناً: هغه کسان چې د الله تعالی په لوظ او خپلو قسمونو باندې لږ بدله (د دنیا مالونه) اخلي دغه کسان داسې دي چې د دوی لپاره په اخرت کې هیڅ حصه (د ثواب) نشته دوی سره به الله تعالی خبرې نه کوي او نه به دوی ته (په رحمت او مهربانۍ) سره گوري او د دوی لپاره درد ناک عـذاب دی. د ایت مطلب دا دی چې کوم خلک دنیا په دین سره اخلي د دنیا لږ برخې ته د اخرت په مقابله کې ترجیع ورکوي او دې ته ځانونه د واعـدو په ماتولو او د دروغــو قسمونو په کولو سره رسوي. نو د دغـو کسانو سره الله تعالی په قیامت کې خبرې نه کوي یعنی د دوی لپاره د الله تعالی عـذاب لازم دی د الله تعالی د رحمتونو او ثوابونو څخه محروم دي او د گناهونو د پاکیدو څخه محروم دي بلکې په داسې حال کې به قیامت ته ځي چې د خپلو په جرایمو به ملوث وي او درد ناک عـذاب به ورته چمتو وي.

په احادیثو هم داسی کسان ذکر شوي دي چې د یاد شویو عـذابونو مستحـق دي. (عـن ابي ذر (رض) عـن النبی (ص) قال: ثلاثة لا یکلمهم الله یوم القیامة و

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا ينظر اليهم ولا يزكيهم ولهم عذاب اليم قال ابو ذر حابو او حسروا من هم يا رسول؟ قال المسبل والمنان والمنفـق سلغته بالحلف الكاذب.) رواه مسلم
ژباړه: له ابو ذر (رض) روايت دی چې رسول الله (ص) وفرمايل: درې کسان داسې دي چې د قيامت په ورځ به الله تعالی له دوی سره خبرې نه کوي نه به ورته گوري (د رحمت په نظر سره) نه به يې له گناهونو پاکوي او د دوی لپاره درد ناک عـذاب دی. ابو ذر (رض) و فرمايل دا کسان له خيره محروم او تاوانيان شول دا څوک دي ای د الله رسوله رسول الله (ص) و فرمايل هغه څوک چې پايځې يې تر گيټو (بجلکو) اښکته وي (احسان کوونکي چې چاته څه ورکړي او بيا ورباندې احسان کوي) بل هغه څوک دی چې د خپل سامان په درواغ قسم سره چلوي.
په دې حديث کې دا درې گناوې ذکر شوي دي. يو دا چې څوک پايځې تر گيټو (بجلکو) اښکته ساتي ځکه دا دتکبر او لويي نښه ده او لويي کول لويه گناه ده دا يوه بې خونده گناه ده چې خوند او لذت هم نه لري خو عـذاب يې ډير سخت دی د تاسف خبره دا ده چې دا گناه دومره عامه ده چې ډير خلک ورته د گناه په سترگه نه گوري دا حکم د سړو لپاره دی چې دوی به پايځې پورته کوي که په لمانځه کې وي او که له لمانځه څخه بهر وي .
بله گناه د احسان او زبادني ده چې له چا سره څه ښه وکړې نو هر وخت ورپه يادوي چې فلانی وخت کې مې داسې ښه درسره وکړل.
بل هغه څوک چې خپل مال په دروغـو قسم باندې خرڅوي ده يو شي اخيستی ارزانه وي خو بل چاته په قسم سره وايي چې دا مې په دومره اخيستی دی. تر اصلي قيمت زيات ور يادوي يا ورته وايي چې دا شی اصلي دی او هغه اصلي نه وي خو دوی ورباندې قسم هم اخلي نو دا دالله تعالی د نوم څخه غـلط استفاده کوي او سپکاوی يې کوي. له ابو هريرة (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) و فرمايل: درې کسان دي چې هغو سره به الله تعالی د قيامت په ورځ خبرې نه کوي او نه به يې له گناهونو پاکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو معاویه راوي وايي او نه دوۍ ته په رحمت سره ګوري او د دوۍ لپاره درد ناک عـذاب دی۱ـ بوډا زناکار ۲ـ درواغجن پاچا ۳ـ او مسکین متکبر. مسلم احمد

دا درې کسان لکه د داسې درد ناکو عـذابونو مستحـق شول ځکه چې دوۍ دا ګناوي په داسې حالت کې کوي چې هیڅ عـذر هم ورته نه شي جوړیدای دروغ اکثره خلک د ضرورت او مجبوري له امله وايي پاچا ولې دروغ وايي؟ دی خو له چا مجبور هم نه دی.

تکبر او لويي خلک د مال له امله کوي مسکین ولې لويي کوي؟ دی خو مال هم نه لري.

زنا خلک د نـفس د خواهش له امله کوي بوډا ولې زنا کوي؟ د ده خو شهوت هم ختم وي.

ابو هريرة (رض) له رسول الله (ص) څخه روايت کوي چې الله تعالی فرمايلي دي. درې کسان داسې دي چې د قیامت په ورځ به زه د هغوۍ دښمن یم. یو هغه سړی چې یو شې د الله تعالی په نامه ورکوي بیا په هغه کې دوکه وکړي.

بل هغه څوک چې یو ازاد سړی یې خرڅ کړو او د هغه پیسې یې وخوړلې.

بل هغه څوک چې یو مزدور یې ونیو کار یې ترې پوره واخیست او مزدوري یې ور نه کړه. بخاری احمد

دا درې هم سترې ګناوې دي. لومړنی سړی چې د الله تعالی په نوم څه ورکړي او بیا دوکه په کې کوي نو دا د الله تعالی د نوم قـدر نه لري بلکې سپکاوی یې کوي نو ځکه د سخت عـذاب مستحـق شو.

ازاد سړی خرڅونکی ځکه د سخت عـذاب جوګه دی چې یو انسان ازاد وي او بیا ترې څوک غلام جوړ کړي نو دا د هغه انسان سره ډیر لوي ظلم دی.له دې امله یې مرتکـب د سخت عـذاب مستحق دی په دې هغه څوک هم شامل ده چې ازاد خلک تـښـتـوي اغـوا کوي یې او بیا یې د پیسو په بدل کې خوشې کوي د دې حديث په رڼا کې دا خبره ښکاري چې د داسې خلکو لپاره سخت عذاب دی. له مزدور څخه کار اخیستل او مزدوري یې نه ورکول دا هم لوي ظلم دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه بیچاره ځان هم ښه سترې کړي او بیا ورته مزدوري نه ورکول کېږي. له ابو هریرة (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) وفرمایل: درې کسان دي د دوی سره به الله تعالی د قیامت په ورځ خبرې نه کوي او نه به ورته ګوري او نه به یې له ګناهونو پاکوي او د دوی لپاره درد ناک عـذاب دي.

یو هغه سړی چې په صحرا کې په داسې اوبو ولاړ وي چې دده تر حاجت زیاتې وي بیا یې هم له مسافرو څخه منع کوي.

بل هغه سړی چې په چا باندې یو شی د ماذیګر نه وروسته خرڅ کړي او داسې قسم ورته وکړي چې ما دا په دومره روپي اخیستی دی هغه سړی د ده خبره و منله په داسې حال کې چې د ده خبره صحیح نه وه.

بل هغه سړی چې د یو امام (مشر) سره د دنیوي غـرض پر بنسټ بیعـت وکړي که څه ورکوي نو وفاداري کوي او که څه نه ورکوي بیا وفاداري نه کوي . مسلم احمد

په دغـو کسانو کې نور کسان هم شته چې الله تعالی د قیامت په ورځ خبرې نه ورسره کوي چې په هغو کې د مور او پلار نافرمان د سړو سره مشابهت کوونکې ښځه او دیوث (بې غـیرته انسان) شامل دی.

څوک چې د الله تعالی څخه و ویریده هغه کامیاب شوه

۱ـ یو ولس چې د عـلم له نعمت څخه بې برخې وي هغه ولس له رنګارنګ کړاونو سره لاس او ګریوان وي چې عمده ستونزې یې خپل منځنی اختلافات وي قـومي ژبني او منطقوي اختلافات خو پریږده کور په کور بد وي خلک د دې پر ځای چې یو له بل سره همکار واوسي په هـیواد کې آبادی آمن او له نورو د یرغـل څخه د ځان ژغـورنې لپاره ګډ کار وکړي یو د بل د کور ورانولو لپاره ملاتړلې وي.

۲ـ نن چې زموږ په هیواد کې د جګړې له سببه تعلیمي موسّسې تړل شوي دي اوس دا خپله د خلکو دنده ده چې د خپلو اولادونو لپاره په مسجدونو او کور کې د زده کړې زمینه برابر کړي تر مطلق بیسوادی لږ تعلیم هم ډیر ګټه لري. که موږ سهار صرف د قرانکریم ۲ دوه ایتونه لومړی په قرایت او بیا په معنی سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زده کړو او د ماسپښین له طرفه پښتو لیک او لوست ورته شروع کړو باور وکړئ چې په یو کال کې به ډیر څه زده کړو کله چې د یو انسان په زړه کې د الله تعالی ویره پیدا شوه د هغه اعمال خپله اصلاح کیږي.

۳ـ د قرانکریم زده کول په معنی سره د پند اخیستلو او د فکر او ذهن د اصلاح لپاره ډیر آسانه دی د اسلام په لومړیو وختونو کې به بیسواده خلکو ته قرانکریم په آسانۍ سره زده کاوه. او عمل به پرې کاوه. د یو انسان اصلاح هغه وخت شونې ده چې د خپل رب سره اړیکې ټینګې کړي او دا کار هغه وخت په ښه ډول تر سره کیدای شي چې یو څوک قرانکریم په معنی سره وایي او د تدبیر په کې کوي د قرانکریم الفاظ (تورې) د انسان پر زړه اثر کوي او د کړې لارې څخه د هدایت لور ته راګرځوي د انسان نصیحت او د قرانکریم د تورو اثر د انسان پر زړه باندې له ځمکې څخه تر اسمان پورې توپیر کوي.

۴ـ هغه څوک چې لږ حصه د قرانکریم په معنی سره زده کړي دهغه بیا له عالم سره شوق پیدا کیږي بیا به په خپلې ژبې په آسانۍ سره نور دیني او اجتماعي کتابونه خپله مطالعه کوي. داسې خلک بیا په لږ څه قناعت کوي. کار کوي د خپل اینده او کور لپاره فکر کوي او بلاخره د یو خوښ ژوند خاوند جوړ شي خو مطلق ناپوه او بیسواد خلک بیا ځینې سم فکر نشي کولای هغوی د هوا او هوس پر لاره روان وي سیالداري یې خوښه وي هر څه د کور له مشر څخه غواړي قرضونه کوي او د کورنی لپاره ستونزې را پیدا کوي که یې په دې چاره نه کیده ټوپک اخلي په ټوپک سره ستونزې پیدا کوي چې موږ یې پایله خپله وینو. نور غفلت او په ویښ سترګو خوب کول په کار نه دی او نه د بل چا مرسته کولو ته انتظار پکار ده.

۵ـ یو نا اهله کس مو چې په کور کې پیدا شو بیا ټول کور خرابوي ښه به دا وي چې د خپلو اولادونو روزنه له ابتداء نه وکړو علما او داسې نور ډیر خلک پیدا کیږي چې ستاسې اولادونو ته د قرانکریم په ترجمه او د خپل په ژبې سره ووايي د اولادونو لپاره هر ډول چې وي څه پیدا کوو خو د تعلیم غم یې نه خورو دا باید په تکرار ووایم چې د انسان اصلاح یوازې په قرانکریم سره کیږي د هیچا

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره باید ونه منو چې قرانکریم په معنی سره نه شي زده کولای. زموږ د ټولنې لویه بدبختي همدا ده چې قرانکریم ته مو شا ورگرځولې ده او د ښوونځیو څخه بد وړو راځي چې د ۲ دوه میاشتو لپاره تجربه وکړو که قرانکریم په معنی سره نه زده کیده بیرته به یې پریږدو صرف ستونزه دا ده چې د دې کار سره خلک ناپیژنده شوي دي پخوا چې مسلمانانو دا کار کاوه مسلمانان د نړۍ باداران وه خو نن چې قرانکریم او د هغه لوستل مسلمانانو ته نا اشنا شوه مسلمانان د نورو غلامان جوړ شول.

الله تعالی ته درې ډوله خلک ډیر خوښ مگر درې ډوله ورته له دې نه هم ډیر خوښ دي

۱ـ الله تعالی پرهیزگار خوښوي مگر څوک چې په ځوانۍ کې پرهیزگاره وي هغه ورته زیات خوښ وي.

۲ـ الله تعالی ته عاجزي کوونکي خوښ دی مگر هغه څوک چې دولتمند وي هغه ورته زیات خوښ وي.

۳ـ د الله تعالی سخي بنده خوښ دی مگر هغه څوک چې غریبي کې سخا کوي هغه د الله تعالی زیات خوښ دی.

د الله تعالی فرمان

۱ـ ای خلکو تاسو شپه او ورځ گناهونه کوئ او زه په هغه باندې پرده اچوم پس تاسې له ما څخه بخښنه و غواړۍ یقیناً زه به تاسو ته بخښنه وکړم.

۲ـ ما عزت په خپل اطاعت کې ایښی دی خلک هغه په پادشاهي کې لټوي.

۳ـ ما خپله رضا د نفس په مخالفت کې ایښی دی خلک هغه د نفس په موافقت کې لټوي.

۴ـ ما آرام په جنت کې ایښی دی خلک هغه په دنیا کې لټوي.

۵ـ ما علم او حکمت په لوږه کې ایښی دی خلک هغه په مړښت کې لټوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی د رضا او خوښۍ څو نښانې

۱ـ د اطاعـت خوښول او ګناهونه بد ګڼل.

۲ـ د نیک عمل کولو سره ځان ناقص بلل او غـرور نه کول.

۳ـ ډېر استغفار ویل: هیڅ انسان د ګناه څخه پاک نه وي بغـیر د پیغـمبرانو هیڅ نیک عمل د نقصان څخه خالي نه دی نو بنده به په ټولو اعمالو کې له الله تعالی څخه بخښنه غـواړي او استغفار به کوي.

۴ـ د اطاعـت او د خیر په لاره کې توفـیـق د خیر د اسبابو آسانه کیدل او د استغفار او استقامت دوام صالح بنده ته الله تعالی په ښو کارونو باندې توفـیـق ورکوي او هغه ورته آسانه کوي او په ښو کارونو باندې د تل پاتـیـوالي لپاره توفـیـق ورکوي.

۵ـ په تکلیف او مصیبت باندې صبر کوي وارخطا او عصباني نه وي بلکې صبر کوونکی وي.

٦ـ پر الله تعالی مطمین وي چې هغه د مومنان مرسته کوونکی دی.

۷ـ د رزق په پـیـدا کولو کې ډېر مشغول نه وي لکه: د نن زمانې ډېر خلک چې اصلي موخه یې یوازې د پیسو ګټل دي او بس بلکې د ده دا عـقـیـده وي چې د هر انسان لپاره چې کوم رزق لیکل شوی دی همغه ور رسیـږي.

۸ـ په یوازې والي کې د الله تعالی د ذکر او د قرانکریم د تلاوت سره محبت لرل. دا دصالح بنده ګانو ستره نښه ده چې هغې په یوازې والي کې د الله تعالی ذکر کوي او بیا د الله تعالی په مینه ویاړ کوي هغه د الله تعالی د ویرې څخه اوښکې تویوي او ژاړي دغه کسان کوښښ کوي چې زما په دغه پټ راز چې زه یې له خپل رب سره لرم باید چې هیڅوک خبر نه شي.

۹ـ د صالحو او نیکو خلکو د مجلس سره مینه لرل.

۱۰ـ د شرعي علم د زده کړې حرص کول او د هغه په عملي کولو کې کوښښ کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه د الله تعالی د رضا ځینې نښې وې که په چا کې شتون ولري هغوی دې د الله تعالی شکر ادا کړي او که چا کی نه وي هغوی دې کوښښ وکړي ترڅو په ځان کې دغه صفات پیدا کړي.

د ملایکو پیـژندنه

ملایکې د الله تعالی فرمان منوونکی لښکرې دي. له نور څخه پیـدا زمونږ له نظره پناه. نه نارینه او نه ښځینه. نه څه خوري نه څه څښي په بیلا بیلو چارو مقررې دي چې کوم کار ورته سپارل شوی یا وسپارل شي هغه سرته رسوي. هر وخت په تسبیع لګیا وي شپه او ورځ د الله تعالی پاکي بیانوي. هر وخت د الله تعالی په ویره کې دي. د ملایکو صحیح حساب د الله تعالی په علـم کې دی او هغه ته معلوم دی. مشهور مقربې ملایکې ۴ څلور دي. دلته هر څه د الله تعالی په آمر د ملایکو په وسیله تر سره کیږي. په ملایکو ایمان د قرانکریم او نبوي سنتو په لارښوونو کې د ایمان د امورو د جملې څخه دی. د پیـژندلو یواځینی لار یې وحې ده.

ملایک د اسلام په رڼا کې

په ملایکو ایمان د اسلامي عـقیدې د ارکانونو او بنسټونو له جملې څخه دی انکار ورڅخه څرګند کفـر ګڼل کیـږي.

د ملایک لغـوی معنی

ملایک د ملک جمع ده د لام او میم په فتحې سره د الوکة څخه اخیستل شوی الوکة رسالت ته وایي. دوی هم الهی پیغامونه پیغمبرانو ته له ځان سره راوړي او یا مضبوط او قـوي مخلوق ته ویل کیـږي.

ملایک په شرعي اصطلاح کې

ملایکې له یو لړ غـیـبي نا محسوسو نوراني مخلوقاتو څخه عبارت دي چې له حیواني تمایلاتو څخه پاک دي. په بیلا بیلو شکلونو ځان بدلوې شي او د استوګنې ځای یې آسمانونه دي د الله تعالی نه پرته یې حـقیـقـت هیچا ته معلوم نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دملایکو خویونه ملایک ډیر ښه خویونه لري چې په قرانکریم کې ذکر شوی، ځینې یې په لاندې ډول دي.

۱ـ عـزتمند مخلوق دی.

۲ـ د الله تعالی د حکم عملي کوونکي او د ګناهونو څخه د ځان ساتونکی دي.

۳ـ حیاء ناک مخلوق دی. ۴ـ مومنانوته بخښنه غـواړي.

د ملایکو حـقـیـقـت او صفات موږ نه شو کولای چې د ملایکو حـقـیـقـت معلوم کړو. د عـقـیـدې په مسّایلو کې لازمه ده چې موږ په شرعي څرګندو دلایلو اکتفا وکړو د دوی ځینې صفات په لاندې دلایلو کې راغلي دي.

۱ـ له نور څخه پیدایښت.

۲ـ لوی جسمونه .

۳ـ په بیلا بیلو شکلونو څرګندیدل.

۴ـ د متفاوتو وزرونو درلودل.

۵ـ نا آشنا ځواک درلودل.

۶ـ په دوی کې ځینې مقربې ملایکې دي.

۷ـ د تولد او تناسل او له ښځینه او نارینتوب څخه سپیځلتیا.

۸ـ د الله تعالی پر وړاندې د بیلا بیلو مرتبو درلودل.

۹ـ د حسن او جمال صفت درلودل.

۱۰ـ د خوراک څښاک او سترړیا څخه پاکې او د استوګنې ځای یې اسمان ده.

۱۱ـ دوی د حیاء څښتنانې دي.

۱۲ـ دوی د نظام څښتانې دي.

۱۳ـ ملایکې ډیرې زیاتې دي چې شمیر یې یوازې الله تعالی ته معلوم دی.

د ملایکو د پیدایښت ماده

مکـلف مخلوقات چې عـقـل ورته ورکړل شوې په درې ډوله دي.

۱ـ ملایکې چې له نور څخه پـیـدا کړی شوي دي.

۲ـ پیـریان له ملایکو وروسته چې له اور څخه پـیـدا کړی شوي دي.

۳ـ انسانان چې له خارو څخه پـیـدا کړی شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملایکـو خـلـقـت

ملایکې الله تعالی له نور څخه پیـدا کړي دي او په دې اړه یو حدیث نقـل دی (عـن عایشة (رض) قالت:قال رسول الله (ص) خـلـقـت الملائکة من نور و خـلـق الجان من مارج من نار و خـلـق ادم لما وصـف لکم) مسلم

ژباړه: له عایشې (رض) څخه روایت دی چې ویلې یې دي رسول الله (ص) فـرمایلي دي. ملایکې له نور څخه پیـدا شوي دي او پـیریان د اور له لوګي لرونکو لـمـبو څخه پیـدا کړل شوي دي او ادم (ع) له هغه څه پیدا شوی دی، چې تاسې ته په قـرانکریم کې بیان شوي دي.

د ملایکو په مسلمانانو باندې څه حـقـوق او څـو دي؟

۱ـ د هغوې پر وجود باندې اقـرار کول چې شتون لري.

۲ـ پر هغو ملایکو چې موږ ته یې نومونه ښکاره دي تـفـصـیلـي ایمان درلودل او چې نه دي ښکاره اجمالي ایمان درلودل.

۳ـ د هغـوی په مخـتـلـفو شکـلـونو باندې ایمان درلودل.

۴ـ د هغـوی په وظایفـو ایمان درلودل.

۵ـ هغـوی په خپلو مرتبو او درجو کې ساتل.

٦ـ د هغـوی سره مینه او محبت کول.

۷ـ هغـوی پورې ټوکې او مسخرې نه کول. (لکه یهود چې یې کوي)

۸ـ هغـوی ته کنځل نه کول. (شیعه ګان یې چې کوي)

۹ـ تـل د هغـوی فضایل بیانول.

۱۰ـ هغـوی یو بې شمیره لښـکر منل.

د ملایکې یو څو ډولونه

۱ـ جنت او جهنم نه د انسانانو ارواح وړل.

۲ـ د جنت ساتونکې ملایکې.

۳ـ د جهنم ساتونکې ملایکې.

۴ـ په شپـیـلـی پوه کوونکې ملایکې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ نکیر اومنکر.

د ملایکو لویوالی څومره دی

رسول الله (ص) په یو حدیث کې د دې پوښتنه یادونه کړې ده.
(عن جابر بن عبدالله (رض) عن النبی (ص) قال اذن لی ان احدث عن ملک من ملائکة الله من حملة العرش ان ما بین شحمة اذنه الی عاتقه مسیرة سبع مائة عام). ابوداود
ژباړه: د جابر بن عبدالله (رض) څخه روایت دی. چې رسول الله (ص) وفرمایل: چې اجازه وشوه ماته بیان کړم حالت د هغه ملایکو چې عرش یې پورته کړي دی، د هغوی غوږونو د نرمۍ او اوږو ترمنځ فاصله تر ۷۰۰ کالو پورې ده. چې دومره لویې ملایکې دي نو ته ووایه چې عرش به څومره لوی وي نو د الله تعالی شان او ذات به څومره لوی وي.

د هغه ملایکو شمېره څومره ده چې عرش یې پورته کړی دی؟

الله تعالی فرمایی (والملک علی ارجائها و یحمل عرش ربک فوقهم یومئذ ثمنیة) حاقة ۱۷
ژباړه: ملایکې به د هغه په څنډو او کنارو باندې وي او ۸ اتو ملایکو به هغه ورځ ستا د رب عرش پر خپل ځان باندې بار کړې وي.

د وحې راوړلو ملایکې

د الله تعالی پر بشري رسولانو باندې د الله تعالی په حکم او امر سره د الله تعالی ګمارل شوي ملایکې وحې نازلوي فرمایي. (و ماکان لبشران یکلمه الله الا وحیا او من ورای حجاب او یرسل رسولا فیوحی باذنه مایشاء انه علی حکیم) شورا ۵۱
ژباړه: هیڅ بشر دا مقام نه لري چې الله تعالی له هغه سره مخامخ خبرې وکړي. یا خو د هغه خبره په وحې (اشارې) سره وي یا د پردې تر شا یا کوم پیغام راوړونکې (ملایک) لیږي او هغه د هغه په حکم سره هر څه چې غواړي وحې کوي هغه لوړ او د حکمت خاوند دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملايکې څنګه مري

الله تعالی په قرانکريم کي فرمايي.(کـل من عليها فان و يـبقی وجه ربک ذوالجلال والاکرام.)

ژباړه: هر څه چې پر دغې ځمکې باندې دي، پناه کيدونکې دي او يوازې ستا رب چې د جلال او درناوي خاوند دی، باقي پاتې کيدونکې دی.

علامه ابن الجوزي (رح) په « بستان الواعظين و رياض السامعين» کې ليکي: کله چې اسرافيل (ع) د لومړي ځل لپاره د صور شپيلۍ پو کړي! نو ځمکه به د سختې د زلزلې له امله ټوله اواره او برابره شي، د ځمکې ټول اوسيدونکي به هلاک شي! د ۷ اوه آسمانونو ټولې ملايکې به مړې شي! تسبيح ويونکې او صف دريدونکي ملايکې به هم ټولې مړې شي! عـرش پورته کوونکې او د الله تعالی تمجيد او بزرګي بيانوونکي فرښتې به هم مړې شي او څلور مقربې ملايکې جبرائيل (ع)، ميکائيل (ع) اسرافيل (ع) او عـزرائيل (ع) به پاتې شي.

۱ـ د جبرايل (ع) مرګ

الله تعالی به و فرمايي: ای د مرګ ملايکې! څوک پاتې دي؟ سره د دې چې الله تعالی ته د به د هر څه علم وي.

ملک الموت عـزرائيل (ع) به ووايي. ای زما پروردګاره تاته ښه معلومه ده. اسرافيل، ميکائيل، جبرائيل، او ضعيف وناچاره بنده ملک الموت دې پاتې دی.

الله تعالی به ورته و فرمايي. ورشه جبرائيل ته او روح يې قبض کړه. ملک الموت به ولاړه شي او جبرائيل (ع) به د سجدې په حالت کې ومومي، بيابه ورته ووايي. ای مسکينه !ته له هغه څه څخه کوم شي غافل کړی يې، د څه چې له تا څخه غـوښتـنه کيږي؟ د ادم ټوله اولاده، د نيا او ځمکې ټول اوسيدونکې، مرغان درندې حشرات، د ځمکې اوسيدونکي، د عـرش او کرسۍ پورته کوونکي او د سدرة المنتهی اوسيدونکي ټول مړه شول او الله تعالی ماته امر وکړ چې، اوس ستا روح قبض کړم. هغه مهال به جبرائيل (ع) وژاړي او په زاريو به الله تعالی ته ووايي. يا الهی! د زنکـدن سختۍ را باندې آسانه کړه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

[ای پروردگاره! چې د جبرائیل غـونډې مقربه ملایکه زارۍ کوي او له الله تعالی څخه غـواړي چې د مرگ سختۍ پرې آسانه کړي، په داسې حال کې چې یوه لحظه یې هم د الله تعالی نا فرماني نه ده کړې. نو زمونږ بشر به څه حال وي چې مرگ مو بیخي هیر دی.

ملک الموت به جبرائیل (ع) ځان ته راټـینـگ کړي او مړ به پر ځمکه ولویـږي.

جبار ذات به بیا ووایي. ای ملک الموت!څوک پاتې شو؟ عـزرائیل (ع) به ووایي میکائل اسرافیل او ستا کمزورې بنده ملک الموت پاتې شو.

۲- د میکائیل (ع) مرگ

هغه فرښته چې پر باران او ابو باندې مقـرره ده.

الله تعالی به ووایي ورشه میکائیل ته او روح یې واخله. ملک الموت به میکائیل (ع) ته ورشي او هغه به په داسې حال کې ومومي، چې د باران او اوبو انتظار به کوي، تر څو هغه پر وریځو باندې توزیع کړي. ملک الموت به هغه ته ووایي.

ای مسکینه! ته له هغه څه څخه کوم شي غافل کړی یې، د څه چې مطالبه درڅخه کیږي. نه د بنی ادم، نه د حیواناتو، نه د درندو او نه د حشراتو رزق پاتې شوی دی. د اسمانونو او ځمکی اوسیدونکې ټول مړه شول. د عـرش کرسۍ او د ټولو اسمانونو تسبیح کوونکې ملائکې هم مړې شوې. اوس الله تعالی ستا د روح د قبض کولو حکم راته کړی دی.

میکائیل (ع) به هم هغه وخت په ژړا شي او له الله تعالی څخه به په زاریو غـواړي چې، د مرگ سختۍ پرې آسانه کړي.

ملک الموت به هغه په غـیـږ کې راټـیـنـگ کړي او په داسې حال کې به مړ پر ځمکه ولویږي چې روح به یې وتلی وي.

الله تعالی به بیا ووایي. ای ملک الموت! څوک پاتې شو؟ عـزرائیل (ع) به ووایي. ای زما ربه! اسرفیل او ستا عـاجز بنده ملک الموت پاتې دی.

۳- داسرافیل (ع) مرگ

هغه ملائکه چې، د صور د شپیلۍ پر کولو ماموره ده.

الله تعالی به ووایي. ورشه اسرافیل ته او روح یې وکاږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملک الموت به اسرافیل (ع) ته د الله تعالی د آمر په مطابق به ورشي. (اسرافیل (ع) د ډیر ستر جسامت او بدن څښتن لویه فرشته ده) عـزرائیل (ع) به هغه ته ووایي.

ای مسکینه! څه چې له تا څخه غوښتـل شوي دي، له هغه څخه څه شي غافل کړی یې؟ مخلوقات ټول مړه شول او هیڅوک هم پاتې نه شو، اوس الله تعالی حکم راته کړی چې، ستا روح واخلم.

اسرافیل (ع) به ووایي. پاک دی هغه ذات چې مخلوقات یې په مرگ سره خاموش کړل. پاک دی هغه ذات چې په بقاء سره یې ځان ځانگړی کړ. ای پروردگاره! د مرگ سختۍ او تریخوالی راته آسانه کړه.

ملک الموت به اسرافیل (ع) هم ځان ته را ټـینـگ کړي. روح به یې واخلي او بې روحه ستره مجسمه به یې پر ځمکه ولویـږي. که د اسمانونو او ځمکې ټول اوسیدونکی ژوندي وای. نو د اسرافیل (ع) د لویدلو له سختۍ او شدت څخه به ټول مړه شوي وای.

٤- د عـزرائیل (ع) مرگ

هغه ملایکه چې د ارواح پر قبض کولو ماموره ده.

الله تعالی به پوښتـنه ترې وکړي چې څوک پاتې شو ای ملک الموت؟ ملک الموت به ووایي. زما ربه او زما پروردگاره، ستا عـاجز بنده ملک الموت پاتې شو.

الله تعالی به ووایي.

زما دې په خپل عـزت او جلال قسم وي، چې زه به په تا هغه څه څکم، څه چې تا زما په بندگانو وڅکه، د جنت او دوزخ تر منځ ولاړ شه او ومره. ملک الموت به د جنت او دوزخ تر منځ ولاړ شي او یوه هـیـبـت ناکه چـیـغه به یې له خولې ووځي، که الله تعالی د خپل بندگان مړه کړي نه وای، نو ټول به د عـزرائیل (ع) د چـیـغې له سختۍ او تـنـدوالي څخه مړه شوي وای.

بیا به الله تعالی بلاکیفه دنیا ته وگوري او وبه وایي.

ـ ای دنیا! چیرې دي ستا ویالې ونې او ودانۍ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ چيرې دي پاچاهان او د پاچاهانو اولادونه؟
ـ چيرې دي جبارين او د جبارينو اولادونه؟
ـ چيرې دي هغه کسان چي، زما رزق به يې خوړه، زما په نعمتونو کي به يې چړچې کولې او عبادت به يې د نورو کاوه؟
ـ نن ورځ پاچاهي د چا ده؟
هيڅوک به ځواب ور نه کړي، بيا به الله تعالى ووايي.
(لمن الملک اليوم لله الواحد القهار.)
ژباړه: بادشاهی نن د چا ده خاص يو الله لره دی چی واحد او قهار دی.

پيريان

د پيريانو په وجود يـقـيـن هم د اسلامي عـقـيـدې برخه ده پيريان د غـيـبـي شيانو له جملې څخه دي چې الله تعالى او رسول الله (ص) مومنان د هغوی په باور مامور کړي دي پردې اساس د پيريانو په وجود يقـيـن لازمي دی.

د پيريانو مفهوم

په لغت کې هغه شي ته ويل کيـږي چې له حواسو پټ وي په اصطلاح کې پيريان د الله تعالى داسې مخلوق دي چې د انسان او ملايک په منځ کې قرار لري. او د اختيار څښتـنان دي غير مادي صورت يې نه ليدل کيږي ددې توان لري چې په بل قالب کې د ښو او بدو اشکالو په بڼه ځان څرګند کړي.

د پيريانو د پـيـژندلو لارې چارې

آسماني وحې يوازينۍ سرچينه ده چې موږ ته د دغـو موجوداتو له عالم سره آشنا کوي قرانکريم او نبوی احاديث يې موږ ته څرګندوي چې پيريان له څه شي څخه پيـدا شوي.

١ـ په قرانکريم کې د جن لفظ يادونه ٣٢ دوه ديرش ځله په ګڼو سورتونو کې شوې ده الله تعالى فرمايي.(وما خلقـت الجن والانس الاليعبدون.) الزريات

٢ـ نبوي حديث: رسول الله (ص) په هډوکو او خرشنو د استنجا څخه منع فرمايلې ده او ويلي يې دي. چې دا ستاسې د پيريانو وروڼو خوراک دی. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمانانو ټولې ډلې د پيريانو په شتون اعتراف کوي او همدارنگه عام اهل کتاب د پيريانو په وجود قايل دي.

دپيرې او ملک توپیـر

ملايکې نوراني مخلوقات دي نه څه خوري نه څه څښي او له توليد څخه سپيڅلې دي د الله تعالی عبادت کوي. معـصيت ورڅخه نه ليدل کيـږي مگر پيريان له اور څخه پـيـدا شوي خوراک او څښاک کوي ښځينه او نارينه لري او تولد کوي او په مـصيت هم لاس پورې کوي.

د ابليس (شيطان) پـيـژندنه

د ابليس (شيطان) په وجود باور هم د اسلامي عـقـيـدې برخه ده دا ځکه چې شيطان د غـيبي امورو له جملې څخه دی. چې الله تعالی او رسول الله (ص) موږ د هغه له پـيروۍ څخه منع کړي يو په قرانکريم کې دغه لفظ ۸۸ اته اتيا ځله راغـلی دی. د ابليس (شيطان) او طاغـوت الفاظ ۱۰۸ يوسلو اته ځله راغلی دی پردې اساس په شيطان باور لازمي شی دی.

د ابليس (شيطان) معنی

ابليس په لغت کې عـربی کلمه ده، له ابلاس څخه اخيستل شوې معنی يې (د الله تعالی له رحمته نا اميد) سره البته ابليس د شيطانانو پلار گڼل کيـږي.

په اصطلاح کې هغه پيـری چې د ادم (ع) ته د تعظيم څخه انکار وکړ او د الله تعالی د لعنت مستحق وگرځيد تر قيامته يې ورته مهلت ورکړ او د گمراهۍ ټول وسّايل يې ور په برخه کړل.

د ابليس (شيطان) لغـوي تعريف

د پيريانو او انسانانو په هر سرکښ او نافرمان باندې يې اطلاق کيـږي.

د ابليس (شيطان) اصطلاحي تعـريف

په اصطلاح کې هغه سرکښو پيريانو څخه عبارت ده چې د انسان په بڼه د څرگنديدو توان لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابلیس (شیطان) اصل

څرنگه چې د انسانانو اصل ادم(ع) دی په همدې توگه د ابلیس اصل هم پیری دی قرانکریم دغه مطلب ته د اشارې په ترڅ کې فرمایې.(کان من الجن) الکهف

ژباړه: دی د پیریانو له جملې څخه و.

د ابلیس (شیطان) د تخلیق ماده

ابلیس (شیطان) دپیریانو د نسل څخه دی. له همدې د پیدایښت ماده یې د اور لمبه ده. قرانکریم فرمایي.(والجان خلقنه من قبل من نار السموم.) الحجر
ژباړه: او له هغه نه مخکې موږ پیریان د اور له شغلې نه پیدا کړي ول.

ابلیس ته د الله تعالی ځواب

شیطان وایي: ای الله ستا په لویۍ او عظمت مې دې قسم وي، څو چې انسان ژوندی وي زه به یې دوکه کوم او د جهنم لوري ته یې راکاږم.
الله تعالی ورته فرمایي: په خپل عزت او جلال مې دې قسم وي، زه به عفوه ورته کوم څو چې دوی له ما څخه بخښنه و غواړي او جنت به ورکوم.

د شیطان سپارښتنه خپل زوی ته

روي عن معاذ بن جبل و عبدالله بن عمران ابلیس یقول لولده زلنبور سر بکتائبک فات اصحاب الاسواق زین لهم الکذب و الحلف و الخدیعة والمکر والخیانة وکن مع اول داخل وآخرج منها. احیاء علوم الدین
ژباړه: د معاذ بن جبل او عبدالله بن؛ عمر (رض) څخه روایت دی چې شیطان خپل زوی «زلنبور» ته وایي. خپلې لښکرې یوسه د بازار خاوندانو ته (په بازار کې معامله کوونکو ته) نو دوی ته ښایسته کړه درواغ، قسم اخیستل، د خلکو خطاء ایستل، چم او خیانت، او د لومړني راتلونکي او وروستني وتونکي سره ملگری شه.

شرح: د دې لپاره چې په بازار کې شیطان معامله کوونکي خلک ډیر وغولوي او په هغوي باندې ډیر گناهونه وکړي، نو د خپلو زامنو ته وایي: ولاړ شۍ کوم خلک چې بازار ته راځي هغوی ته هر ډول گناه ښایسته کړئ لکه دروغ ویل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم اخیستل، د بل مسلمان ورور دوکه کول، مشتري یا بل چاته چم او دوکه ورکول او خیانت کول، او د هغه چا ملګري شئ کوم چې بازار ته ترټولو مخکې راځي او تر ټولو وروسته ځي. (کوم څوک چې په بازار کې ډېر وخت تیروي نو د هغه سره شیطان ملګری شي.

د نفس پیـژندنه

د نفس لفظ په عـربي ژبه کې په ډیرو معناو سره راغلی وینې ته هم نفس ویل کیـږي. بد نظر ته هم نفس وایي. همدارنګه نفس د ذات په معنی سره راغـلی دی البته په هغه صورت چې روح له جسم سره یو ځای وي د نفس اطلاق په انساني روح کیـږي.

د نفس غـوښـتـنه

الله تعالی فرمایي.(یایها الذین امنوا اتـقـوا الله ولـتـنـظر نفس ما قدمت لغد)
ژباړه: ای ایمان والاو د الله تعالی نه اوویریږئ او هر نفس دې دا وګوري چې هغه سبا لپاره څه لیـږلي دي.
په ایت مبارک کې هغه طرف ته اشاره ده چې انسان د خپل تیرو اعمال محاسبه وکړي حضرت عمر(رض) فرمایي. له دې نه مخکې چې له تاسو سره محاسبه وشي خپله د خپل ځان سره محاسبه وکړی. او له دې نه مخکې چې ستاسو اعمال وتلل شي تاسې خپله د خپل اعمال وتلئ.
په یو حدیث شریف کې دا ذکر دی چې یو سړي رسول الله (ص) ته عـرض وکړ چې ماته نصیحت وکړه. رسول الله (ص) ورته و فرمائیل. چې آیا ته د نصیحت لپاره راغـلی یې هغه وویل هو. رسول الله (ص) ورته و فرمائیل کله چې ته د کوم کار اراده وکړې نو د هغه په کولو کې غـور وکړه که د هغه کار پایله ښه وي نو ویې کړه او که پایله یې بد وي نو مه یې کوه. په یو بل روایت کې راغـلي دي چې عـقـلمند سړي لپاره دا غـوره دی چې په ۴ څلورو ساعـتونو کې ۱ یو ساعـت د خپل نفس د محاسبې لپاره تیر کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شپه به تياره شو حضرت عمر (رض) به خپلې پښې په قمچينې سره وهلې او خپل نفس ته يې به وويل تا نن کوم عمل کړی دی. د ميمون بن مهران (رض) قول دی چې سړی تر هغه وخته پورې متـقي نه شي کيدای چې تر څو د يو کار نه وروسته د خپلو د شريکانو د محاسبې نه هم سخت د خپل ځان سره محاسبه ونه کړي.

له حضرت طلحه (رض) نه روايت دی چې يو ورځ خپل باغ کې ولاړ وُ لمونځ يې کوله په دغه وخت کې د مارغانو شور جوړ شو چې د هغې په وجه د ده لمونځ کې فکر بدل شو نو هغه د دغې بې فکرې په بدله کې انتهائي پښـيماني حالت کې هغه ټول باغ د الله تعالى په لاره کې وقـف کړه.

د ابراهيم تيمي قول دی چې ما خپل نفس ته د جنت مثال مخکې کړه جنت نه ميوه خوړل د نهرونو نه اوبه څکل او له حورو او پاکو ښځو سره د ناستې ولاړې صفت مې وکړله. بيا مې خپل نفس ته د جهنم تکـليـف په دوزخ کې د دوزخيانو پيـپ او گزگ خوړل د دوزخ درانه زنځيرونه طوقونه او داسې نور عـذابونه مې بيان کړه او ورته مې وويل تاته له دغـو دواړو نه کوم يو خوښ دی. نفس وويل زما اراده ده چې په دنيا کې ښه او نيک عملونه وکړم. ما ورته وويل في الحال تاته مهلت درکړل شوې دی لهذا ښه عملونه وکړه.

د نـفس سره جهاد کول

هغه دا چې د ديـن اومور زده کول، ورباندې عـمل کول،دغه اومورو ته دعـوت ورکول، د دعـوت په سختـيـو باندې صبر کول دي (عـن فضالة بن عبـيـد قال : قال رسول الله (ص) في الحجة الوداع: المجاهد مـن جاهد نـفسه في طاعـة الله و المهاجر هجر الخطايا و الـذنوب.)

ژباړه: مجاهد هغه دی چې د الله تعالى په اطاعـت کې د خپل نـفس سره جهاد وکړي او مهاجر هغه څوک دی چې له خطاياوو او گناهـونو څخه هجرت يې هجرت کړي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پیغمبر پېژندنه

۱ـ پیغمبر هغه څه ته وايي چې عقل يې مني خلکو ته د نيکي ښوونه کوي او هغه څه وايي چې خپله پرې عمل کوي د خلکو د ښيګڼو لپاره ځان ته زيان رسوي او د دې برعکس کار نه کوي. هغه د شرافت لوړ فکر او د صداقت بيلګه وي. هيڅ ډول نيمګړتيا پکې نه وي. دعوت يې د خلکو لپاره وي نه د ځان د شخصي ګټو لپاره او که لارښونې يې عملي شي د ټول انسانيت لپاره به ښه بيلګه وي. پيغمبر د الله تعالی د استازيتوب دعوی کړې وي خپل بيان د ځان نه بلکې د الله تعالی کلام بولي خپل اصلاحي کار او دعوت د ژوند او دنيا څخه ډېر ورته ګران وي. د حالاتو تغير يې پر هدف دعوت او تګلارې اثر نه کوي په بيان کې يې تناقضات نشته.

۲ـ کله چې تاسې ته ښکاره شوه چې اسلام يوه سمه او مستقيمه لاره ده بيا نو د دې لارې پريښودل يقيناً بې لارې ده يو حيوان هم هدف ته مستقيمه لاره غوره کوي. په پيغمبر باندې د ايمان راوړلو څخه انکار الله تعالی ته د رسيدو لپاره ټولې لارې بندوي.

۳ـ کله چې د يوه شخص پيغمبري ثابته شي بيا نو د هغه اطاعت ضروري دی. په نړۍ کې د هر کارپوه په هکله دا خبره صدق کوي چې کله د هغه پوه په يوه کار کې ومنله شي بيا خلک د هغه خبره مني ضرور نه ده چې د هرې خبرې په حکمت او ضرورت يې ځان يوه کړي.

۴ـ څوک چې د پيغمبر (ص) د خبرو منلو څخه انکار کوي هغه به ناپوه د خراب ذهن خاوند د پلار او نيکو د طريقو ړوند تقليد کوي متکبر او د نفس بنده وي.

پيغمبر ته اړتيا

هغه څوک چې د الله تعالی لخوا د بشر لارښوونې لپاره را استول شوی وي پيغمبر ورته وايي. بشر پيغمبر ته ډېر اړتيا لري د پورتنۍ ادعا ثبوت لپاره له لاندې دليلونه ويل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ـ ثابته ده چې ټول موجودات يو پالونکی او پـيـدا کونکی لري چې الله تعالی دی. انسانان د خپل ژوند سمون شر او فساد د مخنيوي لپاره يو قانون ته اړتيا لري چې د هغه په رڼا کې د خير لټون وکړي او فساد له منځه يوسي. ځينې چارې لکه د قيامت ورځ د اعمال ميزان حساب جنت او دوزخ د انسان د عـقـل په واسطه درک کيدای نه شي نو ضروري و چې د الله تعالی لخوا يو داسې قانون را وليـږل شي چې انسانان د هغه مطابق خپلې ښيګڼې ترلاسه کړي.هغه شخص ته چې د الله تعالی په امر خدای (الهی) قانون بشر ته رسوي او يا يې بيان کړي پيغمبر ورته ويل کيـږي. د پيغمبري د اثبات لپاره د الله تعالی لخوا ورته رينښـتـني دليلونه ورکړل شوي وي چې هغو ته معجزه وايي. د پورتني مطلب د روښانتيا لپاره ويلی شو. موټر الوتکه او داسې نور...شيان چې د ځينو خلکو لخوا اختراع شوي که د دې شيانو د چلولو طريقه جوړونکي شخص لخوا بل چاته ور زده نه کړای شي. هغه بل شخص د هغو اختراع شوو شيانو په استعمال نه پوهيـږي نو که لومړی يې بل څوک استعمال کړي ممکن ده د لوي ستونزې سره مخامخ شي. همدارنګه دنيا او د دنيا ټول موجودات چې الله تعالی پـيـدا کړي دي. تر څو چې د الله تعالی لخوا د ژوندانه د خير او شر چارې چاته ور ونه ښودل شي په خپل فکر سره يې هيڅوک نه شي پـيـژندلای.

۲ـ که د الله تعالی لخوا خلکو ته پيغمبر نه وای را ليـږل شوی. د خير او شر لارښوونه ورته نه وای شوې او د قيامت په ورځ ورسره د اعمالو حساب پيل شي ګناهګارانو او سرکښانو ته د دوزخ بيولو حکم صادر شي نو دوی به د الله تعالی حضور ته عـذر او بهانه وړاندې کړي او داسې به ووايي يا الله مونږ ستا د رضا او قهر موجبات نه پـيـژندل تا به موږ ته پيغمبر قانون او احکام راته را ليـږلي وای د خپلې رضا او قهر لارې به دې راته ښودلي وای موږ به هيڅکله ورڅخه مخالفت نه وای کړی او د هغه به مو پوره اطاعت کړی وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

انبیا (ع) معصوم دي

انبیا دوه حالته لري

۱ـ د انبیا (ع) ژوند د نبوت او رسالت د منصب له ښکاره کیدو څخه دمخه.
۲ـ د انبیا (ع) ژوند د نبوت او رسالت د منصب له ثبوت څخه وروسته.

انبیا (ع) (پیغمبران) په دواړو حالتو کې یعنی د نبوت او ثبوت څخه د مخه او وروسته له گناهونو څخه (وړه گناه وي او که لویه) پاک او معصوم دي. ولې که انبیا (ع) د گناهونو او د دروغـو ویلو څخه پاک او معصوم نه وي نو د نبوت په دعـوې کې یې شک او شبهه پیدا کیـږي. ځکه هرڅوک چې په گناه او دروغ ویلو باندې و پـیـژندل شي نو طبعاً او عادتاً د هغه رښتیا خبره هم احتمال د دروغو پـیـدا کوي لکه چې رسول الله (ص) فرمایلی دي.(من عـرف بالکذب فصدقه یکون کذبا)

ژباړه: څوک چې په دورغـو و پـیـژندل شي نو رښتیا یې هم دروغ دي. که د نبي د نبوت له ثبوت څخه د مخه که له گناه او درواغـو ویلو څخه پاک نه وي او په دروغـو ویلو شهرت ومومي نو خبره یې د منلو وړ نه وي. که داسې شخص ته وحی ولیـږل شي او په رښتیا د نبوت دعـوې وکړي هیڅوک پرې باور نه کوي ځکه خلک به گومان کوي چې دا دعـوی به یې هم دروغ وي. پیغمبر باید د خلکو تر منځ یو منلی شخصیت وي تر څو د باور او اعتماد وړ وگرځي او متابعت یې وکړل شي نبي باید هم له لوې گناه او هم له وړې گناه څخه پاک او معصوم وي. ځکه چې که د لوې گناه صدور ترې وشي کیدای شي چې کسر ترې هم صادر شي او که وړه گناه ترې صادره شي نو د لوې گناه صدور هم ترې کیدای شي ځکه چې وړه گناه د قصد نیت او دوام سره لویه گناه گرځي نو واجب ده چې انبیا (ع) هم مخکې د نبوت له ثبوت نه او هم وروسته د نبوت له ثبوت نه د لوې گناه او هم د وړې گناه له صدور نه معصوم وي. کوم شیان چې د پیغمبرانو نه صادره شوي دي هغه گناهونه نه دي بلکې هغوی ته زلالت (ښوییدنه) او خطاء وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولو العـزمه پیغـمبران

ټول پیغمبران د الله تعالی په وړاندې معزز او د عـزت خاوندان دي، ټول پیغمبران د ډېر زیات عـزم، صبر او حوصلې خاوندان وو. خو ځیني پیغمبران الله تعالی په عـزم سره ستایلي دي دا په دې دلالت کوي چې دوی د نورو انبیا (ع) په پرتله د ډېر قوي عـزم او د الله تعالی په وړاندې د ډېر لوړ مقام او لوړې درجې لرونکې دي.

عـزم صبر، ثبات او د یو کار د کولو لپاره قوي هوډ ته ویل کیـږي. ځینو پیغمبرانو ته ځکه اولو العزم ویل کیـږي چې د دوی د دعـوت او رسالت په کار کې له صبر، ډېر زغم او حوصلې څخه کار اخیستی دی، نو الله تعالی په اولو العزم صفت سره ستایلي دي او فرمایي.(فاصبر کما صبر اولو العزم من الرسل) الاحقاف

ژباړه: نو صبر کوه لکه چې همت ناکو رسولانو صبر کوه.

د الو العـزمه پیغمبرانو شمیر

د الو العزمه پیغمبرانو د شمیر په اړه له علماء څخه ډېر روایت نقل شوي دي خو د جمهورو علماو په نزد د الوالعـزم پیغـمبران ۵ پنځه کسان دي. حضرت نوح (ع) حضرت ابراهیم (ع) حضرت موسی (ع) حضرت عیسی (ع) او حضرت محمد (ص). چې الله تعالی په دې روایت کې را ټول کړي دي.(واذ اخذنا من الـنـبـیـن مـیـثـاقـهم و منک ومن نوح و ابراهیم و موسی و عسی ابن مریم و اخذنا منهم میـثـاقا غـلظا] الاحزاب

ژباړه: مهال چې موږ له (ټولو) انبیاو او (حصوصاً) له تا، نوح، ابراهیم، موسی او د مریمې زوی عیسی نه ژمنه واخیسته او ښه پخه ژمنه مو ترې واخیسته. او همدارنګه الله تعالی په دې مبارک ایت کې هم ذکر کړي دي.(شرع لکم من الدین ما وصی به نوحاً والذي اوحینا الیک وما وصینا به ابراهیم و موسی و عیسی ان اقـیموا الدین ولا تـتفرقو فیه کبر علی المشرکین ما تدعـوهم الیه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: تاسو ته يې هغه دين ټاکلی (بيان کړی) چې په هغه سره يې نوح ته سپارښتـنه کړې وه او هغه چې تاته مو وحې کړې او په هغه سره موږ ابراهيم، موسی او عيسی ته سپارښتـنه کړې وه چې (همدغه) دين تر سره کړئ او اختلاف مه پکې اچوئ. مشرکانو باندې هغه خبره ډيره درنه ده چې ته يې وربلې.

د الو العـزمه پيغـمبرانو نومونه

۱ـ حضرت نوح (ع)

۲ـ حضرت ابراهيم (ع)

۳ـ حضرت موسی (ع)

۴ـ حضرت عيسی (ع)

۵ـ حضرت محمد (ع)

د الو العـزمه پيغـمبرانو فضيلـت

دغه الو العـزمه پيغـمبران له نورو ټولو پيغـمبرانو څخه د زيات فضيلـت خاوندان دي او په دوی کې د ډير زيات فضيلـت خاوند حضرت محمد (ص) دی.

له ابي هريرة (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) و فرمايل.[خيار ولد ادم نوح و ابراهيم و عيسی و موسی و محمد (ص) وصلی الله عليه وسلم عليهم اجمعـيـن.]

ژباړه: د ادم (ع) د اولادې تر ټولو غـوره حضرت نوح (ع) حضرت عيسی (ع) حضرت موسی (ع) او حضرت محمد (ص) دی.

له ابي هريره څخه روايت دی چې رسول الله (ص) و فرمايل.(انا سيد ولد ادم يوم القيامة واول من يـنـشـق عنه القـبر واول شافع واول مشفع.)

ژباړه: زه د قيامت په ورځ د ادم (ع) د اولادې سيد او مشر يم، لومړی به زما قبر شق او خيرې کيـږي، زه لومړی شفاعـت کوونکې يم، او لومړی به زما شفاعـت قبليـږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مومن پېژندنه

مومن هغه چاته وايي چې پر الله تعالی ایمان راوړي هغه ته ځان وسپاري د هغه اطاعت او فرمانبرداري وکړي په هغه د زړه له تله پوره یقین ولري د هغه سره څوک شریک نه کړي د هغه په یووالي باور له هغه او د هغه له قانون سره د زړه له تله مینه ولري د پیغمبر (ص) سره له ټولو انسانانو څخه ډیره مینه وکړي د هغه اطاعت وکړي خپله هره دنیوي ستونزه د الله تعالی په کلام او د رسول الله (ص) په احادیث سره حل وفصل کړي هیڅکله د هغه په قانون څه تنګي احساس نه کړي او په ژوند کې د قبر د ژوند لپاره توښه برابره کړي پر اخرت جنت دوزخ او حساب کتاب باندې پوره یقین او باور ولري.

د مومن طبعت

مومن د تل لپاره ثابت قدم او د کلک هوډ څښتن وي. لکه څرنګه چې الله تعالی وايي.(انما المومنون الذین امنوا بالله ورسوله ثم لم یرتابوا)

ژباړه: په حقیت کې خو مومنان هغه وي چې پر الله تعالی او د هغه پیغمبر (ص) ایمان راوړ او بیا هغوی څه شک ونه کړ.

او همدارنګه د کافرانو په اړه وايي.(فهم في ریبهم یترد دون)

ژباړه: هغوی په هماغه شک کې سرګردانه دي. او پر دې سربیره خپلې ژمنې ماتوي. تاسې ته پکار ده چې کله ورته سمه لار ښکاره شي او غالب ګومان دې پرې راشي. نو بیا په ډاډ زړه مخ په وړاندې درومه. یو کس د خپلې ښځې په طلاقولو کې دوه زړه و. نو یو پوه کس ته ورغی او مشوره یې ترې وغوښته چې باید څه وکړي؟ حکیم پوښتنه وکړه. د دې ښځې سره دې څومره کلونه تیر کړي دي؟ څلور کاله. له څلور کاله راهیسې له صبر نه کار اخلې؟ هو. مهمه دا ده چې صبر څخه کار اخیستل پکار دی. خو تر کومه؟ عقلمن هغه څوک دی. چې د یو شي په اړه فکر وکړي چې د هغه لپاره څنګه دی؟ ورسره تلل کولای شي او کنه؟ او تر هغه وروسته د اقدام لپاره کلک هوډ وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو شاعـر وایي. د هغه څه درملنه یې چې ستا زړه نه غـواړي. همدا ده چې ورځخه جلا شې. د څیـړنو او تجربو په رڼا کې تردد او او حیرانتیا په ځلورو مسّلو کې ډیره پـیـښیـږي.

۱ـ د تحصیل او زده کړې پر مهال د تخصص او رشتې غـوره کولو پر مهال چې د تردد له کبله یې ډیر قیمتي وخت له لاسه وځي.

۲ـ د یو مناسب کار غـوره کولو پر مهال، چې ډیر خلک په ده نه پوهیـږي چې د ده له شان سره مناسب او وړ کار به څه وي؟

۳ـ د واده په قضیه کې د ښځې غـوره کولو پر مهال چې ډیر ځوانان یې له دوه زړه توب او حیرانتیا سره لاس او ګریوان کړي دي، په دې معنی چې د ښځې په انتخاب کې د خپل ومني او که د مور پلاراو که د ورور؟ د تره ومني او که د ترور؟

۴ـ د طلاق مسّلې پر مهال چې زیات شمیر خلک یې له تردد سره مخ کړي دي. په دې معنی چې خپله ښځه طلاقه کړي او کنه دغه د اوسپنې نینې پرلپسې ډول وچیچي.؟

د مومن مقام او مرتبه

ایمان یوازې د دعـوې نوم نه دی بلکې د یوې کړنې سلوک او پرله پسې عمل نوم دی او که هغه سلوک کړنې او ترتیب په وجود کې را نه شي نو ایمان په دغه زړه کې نشته او که انسان خپل ځان یوازې د ژبې اقرار پورې محدود کړي نو دغه کس مومن نه دی. الله تعالی چې چاته ایمان ور په برخه کړي او مومن یې وګرځوي نو بیا د داسې مومن د مقام او مرتبې په اړه رسول الله (ص) فرمایي.(لیس شی اکرم علی الله من الموءمن)

ژباړه: له مومن څخه ډیر قـدرمن د الله تعالی په نزد هیڅ شي نشته. او الله تعالی فرمایي.(لو ان اهل السماء والارض اشتر کوافی دم مومن لاکبهم فی النار)

ژباړه: که آسماني او ځمکنی ټول مخلوق د یو مومن په وژنه کې برخه واخلي. نو زه به دا مخلوق پړمخې جهنم ته ورغـورځوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعنی که دا ټول مخلوق په ګډه سره یو مومن ووژني. نو د مومن وینه ماته دومره د قدر وړ ده چې زه به د دې مومن په سر دا ټول مخلوق جهنم ته وغـورځوم. او بل ځای کې فرمایي.(من عادلی ولیا فقد ازنت له بالحرب)
ژباړه: که چا زما د یو ملګري سره دښمني وساتله نو زما هغه کس ته د جنګ اعلان دی.

مومن دروغجن کیدای نشي

له رسول الله (ص) څخه پوښـتنه وشو یا رسول الله (ص). ایکون المومن جبان. ایا مومن بې زړه کیدای شي؟ رسول الله (ص) وفرمایل چې دا یو طبیعي څیـز دی چې ځینې خلک زړه ور وي او ځینې بې زړه وي نو مومن بې زړه کیدای شي هو.

بیا ترې پوښـتنه وشوه. ایکون المومن بخیلا. ایا مومن بخیل کیدای شي؟ رسول الله (ص) هو مومنانو کې به بخیل خلک هم وي اوسخیان هم. بیا ترې پوښـتنه وشوه. یارسول الله (ص) ایکون المومن کذباً. ایامومن دروغجن کیدای شي؟ رسول الله (ص) وفرمایل نه مومن دروغجن کیدای نشي مومن او دروغ نه یو ځای کیـږی.

زه پردې خبره نه پوهیدم خو بیا د کلنـټـن په کیس کې پرې پوهه شوم. ځکه پرهغه باندې ترټولو لویه نیوکه چې وه د دروغـو په اړه وه ځکه پر هغه باندې دا نیوکه نه وه چې مخ دې ولې تور کړی (زنا دې ولې کړې ده) او دا هیڅوک نه پوښـتي ولې، چې دا خو ټولو ته په ډاګه ده او د پوښـتنې اړتیا هم نـشـته ده خو پرده چې کومه اصلي نیوکه وه هغه دا وه چې تا دروغ ولې ویلې دي.

که تاسې غـربي نړۍ ته لاړ شئ او یو کس د شرابو په نشه کې ډوب وي، بې حیایي او بد کاري کوي او په ډاګه یې بې حیایي پیل کړي وي. نو د دې په ویلو سره وګورۍ چې ته غـل یې او له ګریوانه مو نیسي که نه هغه به په نشه کې ډوب دی، بدکاري او بې حیایې کوي نو بې شکه ورته ووایه چې شراب دې څښلي دي نو درته وبه وایي چې هو. څښلی مې دي او بده یې هم نه ګڼي او که ورته ووایې چې ته دروغجن یې نو لمبه به شي، نو ښکاره شوه چې رسول الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ص) د دروغـو سختي پرځای فرمایلې ده او د ایمان او رښتیاوتر منځ یې یوه اړیکه پیدا کړې ده، یعنی څوک چې رښـتونی نه دی نو د هغه په زړه کې ایمان هم نشته.

د یوه اوږده حدیث یوازې د پیـل برخه لیکم چې په بخاري او مسلم شریف دواړو کې راغلي دي.(قال لایزني الزاني حین یزني وهو مومن)

ژباړه: رسول الله (ص) فرمایي. چې کله زنا کار زنا کوي، نو هغه په دې وخت کې مومن نه وي بلکې ایمان د هغه له زړه څخه ووځي. (ولایسرق السارق حین یسرق وهومومن)

ژباړه: او غـل هم د غـلا په وخت کې مومن نه وي.(د غـلا پرمهال ترې ایمان ځي) (لایشرب الخمر حین یشربها وهو مومن)

ژباړه: او کله چې یو کس د خیانت په کولو کې بوخت وي، د رشوت په اخیستلو کې بوخت وي، او یا په ډاګه د بې ایمانۍ په کولو بوخت وي، نو په دغـه وخت کې په دوی کې ایمان نه وي. (المومن مالف ولاخیر فیمن لایالف ولا یولف)

ژباړه: مومن ځای د محبت او د الفت وي او خیریانې ګټه نشته په هغه چا کې چې نه له چاسره مینه کوي او نه ورسره مینه کیـږي. او په بل ځای کې فرمایي.(المومن للمومن کلبـنـیـان یشد بعـضه بعضا ثم شبک بین اصابعه)

ژباړه: یو مومن د بل مومن لپاره داسې وي لکه په یو دیوال لګیدلې خښـتې، چې یو بل قـوي کوي او د (ثم شبک اصابعه) په ویلو سره یې د ګوتو پـنـجـو یو په بل کې یې ورکړې او ویې ویل چې مومنان په خپل منځو کې سره داسې دي.

د مومن مسؤلیت

د الله تعالی معرفـت د الله تعالی د پیغمـبر (ص) پیـژندنه د خپل ژوند د حکمت پیـژندل د الله تعالی د دین او اخرت پیـژندل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مومن راحت چیـرې دی

له حسن بصری (رح) څخه و پوښتـل شوه چې د مومن راحت چیـرې دی؟ هغه ورته وویل: که غـفـلت ورڅخه شوی وي. نو په سجده کې دی او که گناه ورڅخه شوې وي نو په توبه کې ده.

همداډول الله تعالی د قرانکریم د «الرعـد» سورت په ۲۸ اته ویشت نمبر ایت کې فرمایلي (الا بذکر الله تطمًن القلوب)

ژباړه: همدغـه د الله تعالی یاد هغه شی دی چې زړونو ته ډاډینه ور په برخه کوي. یعنی د الله تعالی په ذکر سره زړونو ته اطمنان حاصلیـږي او زړونه پرې سکون مومي.

همداراز د قرانکریم د «البقره» سورت په ۱۵۲ یو سلو دوه پنځوس نمیر ایت کي فرمایلي.(فاذ کرونی اذکرکم واشکروالی ولاتکفرون)

ژباړه: له دې امله تاسې ما په یاد ولري چې زه به تاسې یاد کړم. او زما شکر ادا کړي د نعمت نا شکري مه کوي.

او هغه څوک چې بې راحته دي د هغوی په اړه الله تعالی د قرانکریم د «طـه» سورت په ۱۲۴ یو سلو څلورویشت نمبر ایت کې فرمایلي (و من اعـرض عـن ذکری فان له معـیـشـة ضنکا و نحشره یوالقیمة اعـمی)

ژباړه: او څوک چې زما له ذکر څخه مخ اړوي د هغه لپاره په دنیا کې تـنـگ ژوند وي او د قیامت په ورځ به مونږ هغه ړوند راپاڅوو.

د مسلمان پیـژندنه

عـن عبدالله بی عمرو عـن بنی (ص) قال (المسلم من سلم المسلمون من لسانه ویده والمهاجر من هاجر مانهی الله عنه) رواه بخاري

ژباړه: له حضرت عبدالله (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) وفرمایل. مسلمان هغه څوک دی چې نور مسلمان یې د ژبې او لاس له ضرر څخه په امن وي او مهاجر هغه څوک دی چې له گناهونو څخه ځان وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ـ د ژبې سپيڅلتيا مسلمان په غـور او سوچ سره خبرې کوي او د بدو تورو او کنځلو څخه ځان ساتي.

۲ـ د مسلمان له لاسه هيچاته ضرر نه رسيـږي.

۳ـ د گناه له مجلسونو څخه لرې والی مسلمان بايد د گناهونو له مجلسونو څخه خپل ځان لرې وساتي او په پاک چارپيـريال کې ژوند وکړي.

انسان ته له دوه لوريو ضرر رسيدلای شي يو جسمي او فزيکي او بل معنوي او روحي. بناء په دې حديث شريف کې مسلمانان نورو ته د ژبې او لاس له هر ډول ضرر رسولو څخه منع شوی دی تر څو مسلمانان يو بل ته د متـقابل احترام په فضاء کې د عـزت ژوند وکړي او له هر ډول تيري، بهتان، تمسخر، او ازار څخه خوندي وي.

مسلمانان سره ورونه دي

يو مسلمان د بل مسلمان ورور دی. لکه څرنگه چې الله تعالی په قرانکريم کې د الحجرات په سورت په ۱۰ ايت کې فرمايي.(انما المومنون اخوة فاصلحوا بـيـن اخويکم واتـقـوا الله لعلکم ترحمون) حجرات ۱۰

ژباړه: مومنان سره ورونه دي. نوتاسې د خپلو ورونو تر منځ سوله راولي او له الله تعالی څخه وويريـږي چې ترڅو پر تاسې رحم وشي.

مومنان تل د ديني ورورۍ پر اساس په خپلو منځو کې مينه او لورينه لري او يو بل ته د ښيـگـڼې رسولو په فکر کې وي او هر يو د خپل مسلمان ورور مرسته کوي او زيان ور رسولو څخه ځان ساتي.

يو مسلمان د بل مسلمان سره خبرې نه کول

د حضرت ابو هريره (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) و فرمايل چې مسلمان لپاره جايزه نه دی چې د خپل مسلمان ورور سره درې ورځو نه زيات تعلـق پريـږدي او چا چې درې ورځو نه زيات تعلـق پريښوده (خبرې ورسره ونکړې) او بيا مړ شو نو دې دوزخ ته داخل شو. احمد ابوداود

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابو هریره (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) وفرمایل چې د جنت دروازې د ګل (پیر) او زیارت په ورځ کې پرانستل کیږي نو هر هغه بنده ته بخښنه کیږي چې الله تعالی سره یې څه څیز نه وي شریک کړی (مشرک نه وي) او بل هغه کس ته بخښنه نه کیږي چې د دې او د بل مسلمان په منځ کې خپګان وي الله تعالی به ووایي چې دا دواړه پریږدي چې ترڅو یو بل سره روغه نه وي کړې.مسلم

دې دواړو حدیثونو کې مسلمانانو ته ډیر زیات زجر ښکاره شوه د هغو کسانو په حق کې چې یو د بل سره خبرې نه کوي. د لومړی حدیث نه دا ښکاره شوه چې یو مسلمان بل مسلمان سره د درې ورځو نه زیات خبرې بندې کړي او بیا دې مړ شي نو دې به مستقیماً دوزخ ته ځي که څومره ډیر نیک اعمال یې کړي وي خو دا به هم دې د اور نه بچ نه کړي.

او دوهم حدیث نه دا ښکاره شوه چې یو مسلمان د بل مسلمان نه خپه وي او خبرې ورسره نه کوي دې دواړو ته به تر هغه وخته پورې بخښنه نه کیږي چې تر څو پورې دوی دواړه روغه نه وي کړې دا څومره د افسوس خبره ده چې انسان ته په داسې وخت مرګ راشي او دې لپاره بخښنه نه وي شوې باید مونږ او تاسو یو مسلمان نه هم خپه نه شو دا ډیره لویه ګناه ده او ځان ترې وساتئ.

د سلمی (رض) څخه روایت دی چې رسول الله (ص) فرمایلي دي چې کوم کس د خپل مسلمان ورور سره تر یو کال پورې تعلق پریښود نودا د هغه وینې تویولو په شان دي (دومره ګناه یې وشوه چې ګویا یو مسلمان یې قتل کړی وي) ابو داود

د حضرت ابو ایوب (رض) څخه چې رسول الله (ص) فرمایلي دي چې هیڅ مسلمان ته جایز نه دي چې د خپل مسلمان ورور سره د درې شپو نه زیاتې خبرې اترې پریږدي چې د خبرو په وخت کې دوی نه یو کس یو خواته مخ اړوي او بل کس بلې خواته غوره په دواړو کې هغه څوک دی چې لومړی پرې سلام واچوي. بخارې مسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابو هريره (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) فرمايلي دي. د مسلمان لپاره جايز نه دي چې د خپل مسلمان ورور سره د درې ورځو نه زيات تعلق پريږدي که درې ورځې پرې تيرې شوې او دې ورسره مخامخ شو نو سلام دې پرې واچوي که هغه ورته د سلام ځواب ورکړه نو دواړه په ثواب کې شريک دي او که د سلام ځواب يې ورنه کړه نو ټوله گناه د هغه کس په غاړه ده چاچې د سلام ځواب نه وي ورکړی. دغه کس چې سلام اچولی دی، ده د گناه نه خلاص شو، دغه کس به درې ځلې سلام اچوي پس د درې سلامونو نه د دې غاړه خلاصه ده.ابوداود

د دوه مسلمانانو په منځ کې سوله

الله تعالی فرمايي.(فاتقـوا الله واصلحوا ذات بينکم)

ژباړه: د الله تعالی نه وويريږئ او سوله وکړي د خپلو په منځو کې.

(انما المومنون اخوة فاصلحوا بيـن اخويکم)

ژباړه: او ټول مسلمان په خپلو منځو کې وروڼه دي، د خپلو د دوو مسلمانانو ورونو په منځ کې سوله وکړئ.

د حضرت ابو هريره (رض) نه روايت دی چې رسول الله (ص) فرمايلي دي. هره ورځ چې لمر راخيـژي نو په خلکو د هغوی د هر جوړ په بدله کې صدقه کول ضروري دي چې ته د دوو کسانو په منځ کې سوله وکړی نو دا صدقه ده. چې ته د يو سړي سره د هغه په سورلۍ کې مرسته وکړې مثلاً چې هغه په سورلۍ سوريـږي نوته يې سپور کړې يا ورسره د هغه سامان په سورلۍ کيـږدې نو دا صدقه ده. په ښه ډول خبرې کول صدقه ده او هر قدم چې ته جومات ته د لمانځه لپاره اخلې دا صدقه ده او چې ته د لارې نه څه ضررې خيـز لرې کړې دا صدقه ده. بخاري مسلم

د ام کلثوم بنت عـقبه بن ابی معيط (رض) څخه روايت دی فرمايي چې ما د رسول الله (ص) څخه نه اوريدلي دي چې فرمايل يې هغه څوک دروغجن نه دی چې د خلکو په منځ کې سوله کوي چې ښه خبره ورته ورسوي. يا نيکه خبره ورته وکړي. بخاري مسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعنی دوه کسان په خپل منځ کې وران دي ته يو ته راځې هغه ته وایې چې یاره دې سړي خو ستا په اړه دا دا ښې خبرې کولې. او بل ته لاړ شې هغه ته د ده له طرفه خپل د ځان نه خبره وکړې چې د دې دواړو په منځ کې يو د بل سره مينه پیـدا شي او سوله وکړي. نو کومې خبرې چې ته د ځانه کوې نو دا دروغ کې نه حسابیـږي.

د مسلمان وژل

د قاتل او مشرک بخښـنه کیدل.

الله تعالی فرمايي.(ومن يقـتـل مومنا متعمدا فجزاوه جهنم خالدًا فيها) نساء ۹۳

ژباړه: او هر هغه چا چې قـتـل کړه مومن (مسلمان) په قصد سره (په ناحقه) بس سزا (ځای د ده جهنم دی چې تل به وي په دې جهنم کې.

(لو ان اهل السماء والارض اشتر كوافى دم مومن لاكبهم فى النار)

ژباړه: که اسماني او ځمکنی ټول مخلوق د يو مومن په وژنه کې برخه واخلی، نو زه به دا مخلوق پړمخې جهنم ته ورغـورځوم.

د حضرت ابو دردا (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) وفرمائيل چې د هرې گناه په اړه امید شته چې الله تعالی بخښـنه وکړي مگر هغه کس (هيڅکله) نه بخښـي چې د شرک په حالت کې مړوي او يايې يو مومن مسلمان په قصداً قـتـل کړی وي. ابوداود

د حضرت ابي سعيد خدري (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) و فرمائيل. که چيرې د ځمکې او آسمان ټول اوسيدونکي يو مومن په قـتـل کولو کې سره يو ځای شي نو الله تعالی به دا ټول په اور د جهنم کې به ورگزار کړي. ترمذي

تاسو فکر او سوچ وکړی چې مومن الله تعالی ته څومره زيات گران دی چې د يو مومن د وژلو په وجه د ټولو مخلوقاتو پروا نه کوي او ټول جهنم ته ورداخلوي او نن سبا د مسلمان وژل خلکو ته معمولي څيـز ښکاري. دې حديث او ايت نه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مومن ډېر لوي شان ښکاره شو چي مومن الله تعالی ته څومره گران دی او د هغه وینه الله تعالی ته څومره گرانه ده.

مسلمان ته کافراو یا کافر ته مسلمان ویل

او هغه څوک چې مشرک کافر نه گڼي او یا د هغوی په کفر کې شک کوي. یا د هغوی مذهب صحیح گڼي او د دې برعکس مومنانو ته د کفر نسبت کول او له هغوی سره جنگ روا گڼل هم د ایمان له کړی څخه وتل دي.

اصولي خبره دا ده چې کافر ته کافر نه ویل د الله تعالی او د هغه رسول (ص) ته د دروغو د نسبت کولو سره برابر دي او همداشان یو ریښتني مومن ته د کفر نسبت کول هم کفر دی. ځکه چې دې کې نفس د ایمان پیغور دی رسول الله (ص) فرمایي.(لایرم رجلاً بالفسق او بالکفر الا ارتد علیه ان لم یکن صاحبه کذالک)

ژباړه: څوک دې پر چا د فسق او کفر تور نه لگوي ځکه که دا تور ناسم وي. نو خپله پر تور لگوونکي راځرخي. خرجه بخاري

او دا هغه یو څو خبرې دي چې له دې امله انسان د الله تعالی له دین څخه وځي.

د مسلمان او مومن څه توپیر دی

الله تعالی فرمایي.(ولن یجعل الله للکفرین علی المومنین سبیلا) سورت النساء ۴۱

ژباړه: الله تعالی د کافرانو لپاره پر مسلمانانو د برلاسه کیدو هیڅ کومه لاره نه ده جوړه کړې.

یو کافر یو مسلمان عالم ته ور نژدې شو او په غوږ یې ورته وویل ایا چې ستاسې په قران کې چې څه دي ټوله صحیح دي؟عالم ورته وویل هو ولې نه کافر وویل نو ولې کفار پرتاسو برلاسي دي. عالم ورته وویل. موږ مسلمانان یو مومنان نه یو.نو د مومن او مسلمان څه فرق دي؟ نن ورځ مسلمانان د اسلام ټول شعایر ترسره کوي لکه لمونځ زکات حج روژه او نور عبادات لیکن بیا هم په سختو ستونزو کې راگیر دي. لکه علمي اقتصادي فوځي (عسکري) او دې ته ورته نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستونزې دا ستونزې ولې شتون لري؟ په قرانکريم کې راځي.(قالت الاعـراب امنا قل لم تومنوا ولکـن قولوا اسلمنا ولما يدخل الايمان فی قلوبکم) حجرات ۱۴
ژباړه: وويل د کلو خلکو چي موږ ايمان راوړ دوی ته ووايه. تاسې ايمان نه دی راوړې. بلکې داسې ووايياست چې موږ اطاعت کوونکي شووايمان لاتراوسه ستاسې په زړونو کې داخل شوی نه دی.
نو مسلمان ولې په سختو ستونزو کې دی؟ ځواب: قرانکريم دا خبره واضحه کړه چې مسلمانان دومره پرمختګ نه ده کړې چې د مومنانو درجې ته دې رسيدلي وي. لاندې جملې ووايياست که مسلمانان ريښـتـني مومنان وای. نو الله تعالی به يې نصرت کړی وای په دې دليل سره.(وکان حقا علينا نصرالمومـنـيـن) الروم ۴۷
ژباړه: او پرموږ دا حق وو چې د مومنانو سره مرسته وکړو. که مسلمانان ريښـتـني مومنان وای نو د نړۍ په امتونو او قومونو کې به يې ډير لوړ شان او شوکت لرلای په دې دليل سره.(ولا تهنوا ولاتحزنوا وانتم الاعلون ان کنتم مومنيـن) ال عمران ۱۳۹
ژباړه: بې زړه کيـږي مه انديښـمن کيـږئ مه همدا تاسې برلاسي ياست که تاسې مومنان اوسئ. که مسلمانان ريښـتني مومنان وای. نو د هيڅ دښمن سيطره (واک) به ور باندې غالب نه وای په دې دليل سره.(ولن يجعل الله للکفرين علی المومنيـن سيبلا) النساء ۱۴۱
ژباړه: الله تعالی د کافرانو لپاره د بر لاسه کيدو هيڅ کومه لاره نه ده جوړه کړې. که مسلمانان ريښـتني مومنان وای نو الله تعالی به په داسې سپکونکي حالت نه پريښودل په دې دليل سره.(ماکان الله ليذر المومنيـن علی ما انتم عليه) ال عمران ۱۷۹
ژباړه: الله تعالی به مومنان په دې حالت کې هيڅکله پريـنـږدي چې تاسې اوس په کې ياست. که مسلمانان ريښـتني مومنان وای. نو هر ځای کې به د الله تعالی نصرت ورسره وای په دې دليل سره.[وان الله مع المومنيـن] الانفال ۱۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: الله تعالی د مومنانو ملگری دی.لکن مسلمانان لا تر اوسه مسلمانان پاتي دي او د مومنانو درجې پورې نه دي رسيدلي الله تعالی فرمايي.(فانجينه والذين معه برحمة منا و قطعنا دابرالذين كذبوا وما كانوا مومنيـن) الاعراف ۷۲
ژباړه: په پای موږ په خپلې مهربانۍ سره هود(ع) او د هغه ملگري وژغـورل او د هغو خلكو سټه مو وايستله چې زموږ ايتونه يې دروغ گڼلي ول او ايمان راوړونكي نه و.

نو مومنان څوک دي؟ له قرانكريم څخه به يې ځواب واورو.(التائبون العبدون الحمدون الساءئحون الركعون السجدون الامرون باالمعروف والناهـون عـن المنكر والحفظون لحدودالله و بشرالمومنيـن) توبة ۱۱۲
ژباړه: د الله تعالی لوري ته بيا بيا رجوع كونكي د هغه بندگي په ځای راوړونكي د هغه ثنا او ستاينه ويونكي د هغه په خاطرپه ځكه كې گرځيدونكي راگرځيدونكي د هغه په وړاندې ركوع او سجده كوونكي په نيكي حكم كوونكي له بدي نه منع كوونكي (امرباالمعروف او نهی عن المنكر) كوونكي او د الله تعالی د حدود ساتونكي دي (هغه مومنان همداشان وي چې له الله تعالی سره د راكړې وركړې دا معامله سرته رسوي) او ای پيغمـبره (ص) دغـو مومنانو ته زيرې وركړه.

نو موږ ته دا خبره څرگنده شوه چې الله تعالی د نصرت غـلبې برلاس او د پرمختگ موضوع تر مومنانو پورې خاص كړې ده نه د مسلمانانو سره.

د مسلمانانو عـزت او نيـكـمرغي په څه كې ده؟

رسول الله(ص) فرمايي: درې امرونه او كارونه دي كه په هر مسلمان كې وي هغه د ايمان لذت او خوږوالی ځښلی دی دا، چې الله تعالی او رسول الله(ص) تر ټولو شيانو څخه دوی ته محبوبتر وي .

الله تعالی داسې فرمايي : (والذين امنو اشد حبالله).

ژباړه : او هغه كسان چې پر الله تعالی ايمان لري د الله تعالی سره ډيره مينه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله(ص) فرمايي: الله تعالی د قيامت په ورځ داسې فرمايي : چېرې دي هغه کسان، چې زما د جلال په خاطر يو له بل سره مينه لرله تر څو هغوی په خپله څېره کې ودروم، چې په هغه ورځ بې د الله تعالی څيرې څخه بله څيره نشته .

په بل حديث شريف کې فرمايي چې مسلمان د مسلمان ورور دی .

ايا تاسي له خپلو مسلمانو ورونو او خورگانو سره مينه لري له کفارو او مشرکينو سره دښمني لري، ځکه هغو ستاسې ورونه وژني او ستاسې خورگانې بې عزته کوي لکه څرنگه، چې الله تعالی فرمايي: (ولايزالون يقاتلونکم حتی يردوکم عن دينکم ان استطاعو).

ژباړه : او تل له تاسو سره جنگيږي غواړي که يې وس ورسيږي تاسې له دين څخه جلا کړي.

څه شوي دي چې پرون مسلمانانو په ډير لږ قدرت سره نړی ته ماته ورکوله، خو اوس په داسې حال کې دي علت يې په څه کې دی؟ الله تعالی داسې فرمايي :(اتقوا الله واعلمو ان الله مع المتقين).

ژباړه : الله تعالی څخه ويره ولرئ او پوه شئ چې الله تعالی له نيکو خلکو سره مل دی.

رسول الله(ص) فرمايي :ډير ژر به پر تاسې نور امتونه غلبه وکړي لکه څنگه، چې د ډوډی صاحب پر ډوډی غلبه کوي. چا پوښتنه وکړله، چې ايا مونږ به په هغه زمانه او وخت کې لږ يو؟

رسول الله(ص) وفرمايل: تاسې ډير ياست خو داسې ياست لکه هغه لرگي، چې اوبه يې راوړي، چې ډير ضعيف او بې وسه ياست .

څنگه بايد مسلمانان په جهاد کې سستي وکړي دغه دستور د الله تعالی به يې نه وي اوريدلی .

هغه کسان چې د الله تعالی په لاره کې مړه کيږي تاسي هغه مړ مه بولئ هغوی ژوندي دي او د الله تعالی رزق خوري هغوی ډير خوشحاله دي پر هغه فضل او کرم، چې پر هغوی باندې کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کفر پیژندنه او د هغه اړوند احکام

کوم خلک چې اسلام له سره نه مني هغوی ته اصلي کافر ویل کیږي.

۱ـ کوم خلک چې د رسول الله (ص) راوړي دین له کومې خبرې څخه انکار وکړي او یا یې سپکه او ټوکه وګڼي هغه ته کافر ویل کیږي.

۲ـ له دې کافرانو سره د اړتیا په وخت کې که د هغوی مخ او لاس پاک وي خوراک کول ورسره جایز دي.

۳ـ په کافرانو باندې سلام مه اچوئ خو که هغوی سلام واچوي نو په ځواب کې یې یوازې وعلیکم ووایی.

۴ـ له کافرانو سره د اړتیا په وخت کې د اړتیا په اندازه لین دین او معامله کول روا دي په دې شرط چې په معامله کې د کوم مسلمان ورور حق تر پښو لاندې نه شي او کوم زیان ورته متوجه نه وي او همدارنګه د اسلام او مسلمانانو حیثیت کوم اغیز پرې نه باسي.

۵ـ له کافرانو سره د زړه له تله ملګرتیا هیڅ جواز نه لري که نو کفر به لازمي شي. د یو مسلمان له نظره هیڅ شی له خپل دین نه ستر او درونډ کیدای نه شي که د کوم مسلمان په زړه کې یوه ذره هومره د الله تعالی ویره او ایماني غیرت شتون ولري له کافرانو او له کافر قوم سره به یوه شیبه هم موالات او دوستانه اړیکو ټینګول خوښ نه کړي. په دې ځای کې دا خبره باید په ذهن کې وساتل شي چې مروت ښه چلند مصالحت پیرزوینه عدل او انصاف دا هر څه بیل بیل دي که مسلمان مصلحت وګڼي نو له هر کافر سره په مشروع طریقه سوله او تړون کولای شي پیرزوینه او ځوانمردي او ښه چلند له هغو کفارو سره کیدای شي چې د اسلام او مسلمانانو په وړاندې د دښمنۍ اوکینې څرګندونه نه کوي، پاتې شول موالات یعنی دوستانه اړیکې اعتماد او ورورګلوي مرسته او ملاتړ هیڅ مسلمان دا حق نه لري چې دا ډول اړیکې د غیر مسلمو سره ټینګې کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کفر

په الله تعالی او د هغه په رسول باندې ایمان نه لرل یا د هغوی له لارښوونو څخه انکار کول او نه منل کفر دی. که دغه نه ایمان راوړل یې د دروغ ګڼلو له امله وي او یا یوازې په هغه کې د شک، تردید، حسد، کبر، او یا ځینو نورو نفسي غوښتنو له امله وي ټول کفر دی.

د کفر ډولونه

کفر په ۲ دوه ډوله دی

۱ـ اکبر کفر (لوی کفر)

۲ـ اصغر کفر(کوچنی کفر)

د اکبر کفر ډولونه

اکبر کفر د ایمان ضد دی.اکبر کفر په ۵پنځه ډوله دی.

۱ـ د دروغ ګڼلو کفر

د الله تعالی انبیاوو ته د دروغجنی نسبت کول کفردی.په قرانکریم کې الله تعالی فرمایی.(ومن اظلم ممن افتری علی الله کذبا او کذب بالحق لما جاءه الیس فی جهنم مثوی للکفرین) عنکبوت ٦٨

ژباړه: له هغه چا نه به غټ ظالم څوک وي چې پر الله تعالی باندې دروغ وتړي یا حق ته د دروغ نسبت وکړي چې کله هغه ته راوړل کیږي. ایا د دغسې کافرانو استوګنځی دوزخ نه دی؟

۲ـ د انکار او ځان لوړ ګڼلو کفر

دا په دې ډول چې د رسول په ریښتنولۍ پوهیږي او په دې باندې یې یقین وي چې دغه رسول د الله تعالی له لوري په حقه راغلی دی. خوبیا هم د عناد او تکبر له امله د هغه اوامرو ته غاړه نه ږدي. الله تعالی په قرانکریم کې فرمایي.(واذ قلنا للملئکة اسجدوا لادم فسجدوا الا ابلیس ابی واستکبر و کان من الکفرین) بقره ۳۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: او کله چې موږ پرښتو ته امر وکړ چې د ادم په وړاندې سرونه په سجده ښکته کړئ. نو ټول سرونه ښکته کړل. خو ابلیس انکار وکړ هغه د خپلې لویې په غـرور کې اخته و او د کافرانو له ډلې څخه شو.

۳ـ شک او رسول په صدق د یقـین نه کولو کفر

دې کفر ته د ظن او گومان کفر هم ویل کیـږي. الله تعالی په قرانکریم کې فرمایي.(و دخل جنته و هو ظالم لنفسه قال ما اظن ان تبید هذه ابداُ و ما اظن الساعة قایمة ولان رددت الی ربی لاجدن خیرامنها منقلباًَ قال له صاحبه وهو یحاوره اکفرت بالذی خلقک من تراب ثم من نطفة ثم سوئک رجلاََ لکنا هوالله ربی ولا اشرک بربي احدا) الکهف ۳۵ـ۳۸

ژباړه: بیا هغه خپل باغ ته ننوت او د خپل نفس په حق کې تیری کوونکی شو. ویې ویل زه دا نه گڼم چې دغه شتمني او باغ یو وخت پناه شي او زما باور نشته چې د قیامت ساعت به راشي بیاهم که کله د خپل رب حضور ته زما ورگرځیدل شول نو هرومرو له دې نه هم زیات شاندار ځای وموممم د هغه گاونډي په خبرو اترو کې هغه ته وویل: ایا ته په هغه ذات کافر کیـږي چې هغه ته له خاورې او بیا له نطفې څخه پیدا کړې او ته یې یو بشـپـړ سړی جوړ کړې؟ پاتې شوم زه، نو زما رب خو همغه الله تعالی دی او زه د خپل رب سره هیڅوک نه شریکوم.

۴ـ د اعراض او مخ اړولو کفر

له دې څخه مراد دا دی چې له دین څخه مخ واړوي یعنی نه نبوي لارښوونې اوري نه په زړه کې څه التفات ورته کوي او نه ځان ورباندې پوهـوي. الله تعالی فرمایي.(والذین کفروا عما انذروا معرضون) الاحقاف ۳

ژباړه: خو دغه کافران له هغه حـقـیـقـت څخه مخ اړونکي دي چې دوی ته د هغه اخطار ورکړ شوی دی.

۵ـ د نفاق کفر

له نفاق څخه دلته مراد نفاق په عـقیده کې دی. په دې ډول چې په ظاهر کې خلکو ته ایمان ښکاره کوي او په باطن کې یې عـقیـده د کفر وي. الله تعالی په

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرانکریم کې فرمايي.(ذلک بانهم امنوا ثم کفروا فطبع على قلوبهم فهم لا يفـقـهـون) منافـقـون ۳

ژباړه: دا هرڅه له دې امله دي چې دوی ایمان راوړ بيا کافر شول له دې امله د دوی پر زړونو مهر ولګول شو اوس دوی په هيڅ نه پوهيـږي.

اصغـر کفر

د هغه ګناهونه دي چې شارع د زجر او تهديد له امله ورته د کفر نسبت کړی دی. خو د اکبر کفر (لويې کفر) حد ته نه دی رسيدلی او له اصل ايمان سره ضد او منافي نه دی. خو ايمان ضعـيفـوي. که چيرې د دې ګناهونو خاوند توبه ونه باسي نو د الله تعالی په مشيت کې دی که خوښه يې شوه عذاب ورکوي خو د ابد لپاره په دوزخ کې نه پاتې کيـږي او که خوښه يې شوه عـفـوه ورته کوي.
د دې ډول کفر خاوند ته نه د کافر نسبت کيـږي او نه له اسلام څخه وځي خو شارع يوازې د زجر او تهديد په اساس ورته د کفر نسبت کړی دی.

د اصغر کفر ډولونه

د اصغر (کوچنی کفر) ډولونه ډير زيات دي خو په لنډ ډول ويلای شو.
هر هغه ګناه چې په شرعي نصوصو کې ورته د کفر نسبت شوی وي او د اکبر کفر (لويې کفر) او اکبر شرک حد ته نه وي رسيدلې او اصغر کفر (کوچنی کفر) ورته ويل کيـږي.

يو څو مثاله د اصغـر کفر

په يو حديث شريف کې رسول الله (ص) فرمايلي دي.(سباب المسلم فسوق وقـتـاله کفر) ژباړه: مسلمان ته کنځل کول ګناه او وژل يې کفر دی. مسلم
په يو بل حديث شريف کې رسول الله (ص) فرمايلي دي.(اثـنـتـان فی الناس هما بهم کـفـر الطعـن فی النسب والنياحة على الميت)
ژباړه: په خلکو کې دوه عادتونه شته چې هغه کفر دی. يو نسب ته طمن (نسب بدلول) او بل پر مړي باندې په چـيـغـو ژړا کول. مسلم
بل حديث شريف ده.(لا تر جعوا بعـدی کفارا يضرب بعـضکم رقاب بعـض)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: له ما څخه وروسته تاسو مه کافر کیږي چې ځینې له تاسو څخه د ځینو نورو غاړې وهي. مسلم

په خبرو اترو کې کفري توري

له بده مرغه د ناپوهي له کبله ځینې ورونه او خویندې داسې توري کاروي چې د هغه په کارولو سره شخص کافر کیږي او نکاح یې باطلیږي خو هغه بیچاره خبر هم نه وي چې ورڅخه کفر صادر شوی دی او یا یې نکاح باطلـه شوې ده نو دلته د ځینې کفري توري یادونه کوو ترڅو ورباندې پوه شو او هڅه وشي چې په ژبه ونه ویل شي احیاناً که له چا څخه وکارول شوه سمدستي دې کلمه ووایي که واده شوي وي خپله نکاح تازه کړئ.

۱ـ چا ته که وویل شي دا گناه مه کوه، الله تعالی به دې جهنم کې واچوي. هغه په ځواب کې ورته ووایي چې زه یې له عذابه نه ویریـږم د دوهم کس توری کفري ده. فتاوی عالمگیریه

۲ـ که چا ته وویل انشاء الله دا کار به دې وشي هغه ووایي زه یې بې انشاءالله کوم.

۳ـ یو غـریب کس مالدار شخص ووینې نو ووایي چې یا الله دا نو انصاف دی چې دا کس دومره مالدار او زه غـریب یم. فتاوی عالمگیریه

۴ـ کله چې د چا زوی یا لور وفات شي او هغه ووایي بس خدایه ستا دا زما زوی باندې وس رسید یا ووایي بس خدایه تا یوازې زما زوی لیدلی و. اعیاذباا لله.

۵ـ د رسول الله (ص) په سنتو باندې ټوکې کول یا رشخند وهل. لکه ږیره.

٦ـ کله چې یو کس قاتل او خوني ووینې نو ووایي ملک الموت راغـی.

۷ـ د قرانکریم د ایتونو معنی په ټوکو اړول لکه « ان صلاة تنهی » یو څوک یې په ټوکو ووایي نعوذ بالله د دې معنی ده چې لمونځ په تنهایي سره وکړه.

۸ـ پر مسلماني باندې د خپگان احساس کول مثلاً یو څوک ووایي چې فلاني مسلمان ده خود به رشوت خوري یا مسلمان یم ځکه غـریب او مسکین یم.

۹ـ داسې خبره کول چې قرانکریم او انجیل یو شی دي پر هر یو چې عمل کوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰ـ د کفارو خوشحالولو لپاره د هغوی په مذهبي میلو او اخترونو کې ګډون کول. بهار شریعت

۱۱ـ یو څوک ووایي چې زه په شریعت فیصله نه کوم راځه په جرګه کې سره معلوم کړو یو څوک ورته اسلامي حکم بیان کړي دی ورته ووایي نعوذ بالله. دا هواي خبره ده.

۱۲ـ دشراب څښلو زنا کولو یا دقمار وهلو په وخت کې بسم الله الرحمن الرحیم ویل.فیضان سنت

۱۳ـ مسلمان ته کافر ویل یا کافر ته مسلمان ویل.

۱۴ـ د الله تعالی لخوا حرام شی ته هلال او هلال شی ته حرام ویل.

۱۵ـ د مومن بهي شیانو څخه انکار کول لکه دوزخ، جنت، ملایکې، کتابونه، پیغمبران (ع)

۱٦ـ یو چا ته د غصې او درد په وخت کې ویل چې نعوذبالله. که د خدای زوی هم شې ولاکه دې پریږدم.

د کافر سره مینه او محبت جایز نه دی

په اسلام کې له الله تعالی سره مینه او د هغه د رسول (ص) سره د مسلمان مینه له واجباتو څخه ده ځکه چې الله تعالی او د هغه رسول (ص) سره مینه د دین اساس بلل کیږي.

الله تعالی په قرانکریم کې فرمایي .(والذین امنوا اشد حبالله) بقره ١٦٥

ژباړه: هغه کسان چې (پرالله تعالی) ایمان لري د دوی مینه د الله تعالی سره ډیر زیاته ده.

او د رسول الله (ص) سره د مینه کولو په اړه په قرانکریم کې فرمایی.(قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله) عمران ۳۱

ژباړه: ووایه (ای محمده) که چیرې تاسې له الله سره مینه لرئ نو زما پیروي وکړئ چې الله تعالی له تاسې سره مینه وکړي.

همدارنګه رسول الله (ص) فرمایي.(لایومن احدکم حتی اکون احب الیه من والده ووءالده والناس اجمعین) المسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: ستاسې نه څوک تر هغه پورې د کامل ایمان څښتـن نه شي کیدای څو پورې زه ورته له خپل پلار، اولاد، او ټولو خلکو نه محبوب نشم.

او همدارنگه مسلمان به د الله تعالی د رضا په خاطر له صالحو مومنانو سره محبت ساتي او د هغه ملگرتيا به کوي. الله تعالی په قرانکريم کې فرمايي.(يايها الذين امنوا اتـقـوا الله وکونوا مع الصادقيـن) توبة ۱۱۹

ژباړه: ای مومنان له الله تعالی څخه وويريـږئ او له صالحانو سره ملگري شئ.

مسلمان به د الله تعالی له دښمنانو سره مينه او محبت به نه کوي ځکه چې د هغوی باطل عـقايد نامشروع کړنې به يې د گمراهی طرف ته مايل کړي. او مسلمان به د الله تعالی د دښمنانو سره د هغه د رضا په خاطر بغض کوي او له هغوی څخه بيزاري اعلانوي ځکه چې دا طريقه د رسولانو (ع) او د هغه د پيـروانو وه.

الله تعالی په قرانکريم کې فرمايي.(قد کانت لکم اسوة حسنة فی ابراهيم والذين معه اذ قالوا لقومهم انا براءوا منکم و مما تعبدون من دون الله کفرنا بکم وبدا بيننا و بينکم العداوة والبغضاء ابدا حتی تومنوا بالله وحده) ممتحـنـة ۴

ژباړه: يقيناً چې تاسې لره د ابراهيم او د هغو کسانو په چال او چلند کې چې له هغه سره وو ښه نمونه (او طريقه) ده چې کله دوی خپل قـوم ته وويل: بې شکه مونږ له تاسې او له هغه څه نه چې تاسې پرته له الله تعالی څخه عبادت کوي بيـزاره يو مونږ تاسې څخه منکران شوي يو او زمونږ او ستاسې تر منځ تل تر تـله دښمـني رامنځ ته شوې ده څو پر واحد (يو) الله ايمان راوړی.

او فرمايي.(لا تجد قـوما يومنون بالله واليوم الاخر يوا دون من حاد الله و رسوله ولوکانوا اباء هم او ابناء هم او اخوانهم او عـشـيرتهم اولئک کتب فی قلوبهم الايمان و ايدهم بروح منه) مجادله ۲۲

ژباړه: هيڅکله به دا ونه مومی، کوم خلک چې پر الله او اخرت ايمان لرونکي دي چې هغوی له هغو خلکو سره مينه کوونکي اوسي چې د الله او د هغه د رسول مخالفت يې کړی دی که څه هم د هغوی پلرونه وي او يا يې زامن وي او يا يې ورونه وي او يا يې ټبر او کورنی وي. دا هغه کسان دي چې الله تعالی د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی په زړونو کې ایمان خوندي کړی دی او له خپل لوري د یو روح په ورکولو سره یې دوی پیاوړي کړي دي.

او همدارنگه د قرانکریم د ال ممتحنه په سورت کې فرمايي.(یایها الذین امنوا لا تتخذوا عدوی و عدوکم اولیاء تلقون الیهم بالمودة و قد کفروا بما جاءکم من الحق) ممتحنة ۱

ژباړه: ای مومنانو! زما دښمنان او خپل دښمنان په دوستۍ مه نیسئ (په داسې توگه) چې دوی ته د دوستۍ پیغام ولیږئ. حال دا چې هغوی د هغه څه نه چې تاسې ته له حق (دین) څخه راغلي دي منکران دي.

د پورته لارښوونو په رڼا کې مسلمان ته جایز نه ده چې د الله تعالی له دښمنانو سره مینه او ملگرتیا ولري. مگر له کفارو سره په دې خاطر نرمي کول چې زړه یې د اسلام طرف ته مایل شي باک نه لري. همدارنگه د غیر مسلمو سره په مباح معاملاتو کې عدل وفا او رښتینولي پکار ده.

د مرتد پیژندنه او د هغه اړوند احکام

مرتد هغه سړي یا ښځې ته وايي چې د اسلام له دین نه وگرځي یعنی د ایمان او اسلام له څلانده دایرې نه ووځي د کفر او شرک تپو تیارو ته ننوځي.

د ایمان له راوړو وروسته په ژبه د کفر کلمه ویل د مرتد کیدو رکن دی او د مرتد کیدو حکم د صحت لپاره د عقل شتون شرط دی همداراز د مرتد د حکم نفاذ لپاره خوښه او رغبت هم شرط دی ځکه په هغه چا د مرتد حکم نه شي نافذ یدلای چې په مرتد کیدو اړ ایستل شوی وي د مرتد حکم دا دی چې هغه ته درې ورځې وخت ورکړل شي او که هغه د اسلام په اړه د کوم شک او شبهې او اندیښنې ښکاره شوې وي د هغه د دغه شک او اندیښنې د رفع کولو هڅه وشي که چیرې په دې درې ورځو کې توبه وباسي او بیرته اسلام ته راوگرځي نو د هغه دغه توبه دې ومنل شي او هغه دی خوشې کړای شي خو که توبه نه کړي نو له اسلام څخه د بغاوت په گناه دې ووژل شي ځکه چې اسلام د ارتداد سزا وژل ټاکلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شریعت کې د مرتد جنازه کول روا نه ده او له هغه سره ناسته ولاړه هم جایز نه ده همداراز له کافرانو سره ډوډۍ خوړل که په خوړو کې د حرامو شک شتون ونه لري ډوډۍ خوړل روا ده خو له مرتد سره په هیڅ ډول ډوډۍ خوړل جایز نه دي او د مرتد کورته تګ هم روا نه ده.

د کفر او ارتداد نه د توبه کولو طریقه

که کوم کافر یا مرتد و غـواړي چې له خپل کفر او ارتداد نه توبه تایب شي نو لازمه ده چې له خپلې پخوانۍ عـقـیـدې نه د بیـزارۍ اعلان وکړي د اسلام پراخه او نړۍ شموله رحمت دروازې د هغه لپاره تړلې نه دي هغه د سپیڅلي او ښکاره توبې په ایستلو سره اسلام ته داخلیدای شي لکه څنګه چې په لومړي سر کې ویل شوي دي کوم شخص چې مرتد شي هغه ته دې د اسلام بلنه ورکړل شي که هغه ته د اسلام په اړه کوم شک شبهه پیدا شوې وي هغه دې رفع کړای شي او چې کله هغه بیا د اسلام دایرې ته راتلل وغـواړي نو د شهادت کلمه دې ووایي او له اسلام نه پرته له نورو ټولو ادیانو څخه د بیـزاره کیدو اعلان دې وکړي او که یوازې له هماغه دین څخه چې له هغې نه دې اسلام ته راغـلی د بیـزارۍ اعلان وکړي نو هم بسنه کوي او همداراز که هغه متاهل یعنی واده کړی شوی وي نو نکاح یې باید بیا تازه شي.

د زندیق پیـژندنه او د هغه اړوند احکام

کوم خلک چې دعـوه د اسلام کوي او عـقاید یې د کفر وي او د قرانکریم او حدیثو په نصوصو کې تحریف کوي او د خپلو کفري عـقایدو سره د نصوصو د برابرولو او سم ګرځولو هڅه کوي،هغوی ته زندیـق وایي.

د مثال په ډول د ختم نبوت عـقیده د اسلام ټـیـنـګه قطعي عـقیده ده. په دې بنسټ کوم خلک چې د اسلام د دعـوې سره سره د کوم دروغجن مدعي نبوت مني او د قرانکریم او حدیثو نصوص په هغه دروغجن نبي پورې تړي. دغه ډول خلکو ته زندیـق ویل کیـږي. یا مثلاً د اسلام د دعـوې باوجود دا عـقیده او فکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري. چې موجود قرانکریم صحیح او ریښتنی نه دی. دا خو (نعوذبالله من ذالک) شرابیانو او زنا کارانو لیکلی کتاب دی.
داسې خلک هم زندیقیان دي. په همدې د دین نورې غوښتنې قیاسیدای شي زندیق هم لکه مرتد په شان واجب القتل دی خو دا چې که توبه وکړي له قتل بخښل کیږي او که نه؟
د حنفیه و په مذهب کې که زندیق له نیول کیدو نه مخکې پخپله توبه اوباسي نو د هغه توبه به ومنل شي او که د قتل له سزا نه به وبخښل شي. خو له نیول کیدو نه وروسته د هغه توبه د اعتبار وړ نه ده. له دې نه دا څرگندیږي چې زندیق له مرتد نه ډیر بد او ناوړه ده له مرتد او زندیق سره په هیڅ ډول نکاح جواز نه لري بلکې له واده نه وروسته که ښکاره شوه چې هغه شخص زندیق یا مرتد و نکاح یې نه صحیح کیږي. لومړی دې هغه ته د اسلام بلنه ورکړل شي که هغه په حقیقي معنی سره اسلام قبول کړي او مسلمان شي نو صحیح ده، دهغه نکاح دې په دوهم ځل وتړل شي که داسې نه وي نو پرته له طلاق او بل څه نه دې د هغوی ترمنځ بیلتون راوستل شي.

د منافق پیژندنه

هغه کس چې په ژبه یې ایمان وي او په زړه کې یې ایمان نه وي دا کس منافق دی.خو رسول الله (ص) چې کومې نښې ښودلي دي هغه دې عمل سره اړیکه لري او که دا ۴څلور صفتونه په چا کې وموندل شي هغه پوخ منافق دی.
۱ـ په خبرو کې دروغ ویل.
۲ـ په امانت کې خیانت کول.
۳ـ د جنجال پر مهال کنځا کول.
۴ـ د ژمنې نه تر سره کول.
رسول الله (ص) فرمایلي دي دا ۴ څلور صفات که په چا کې ولیدل شي نو دا کس پوخ منافق دی نو پام وکړئ چې د تصدیق بالقلب (په زړه د تصدیق) په خیر کوم شي په دې ۴ څلورو نښو کې شتون لري او داسې کس که څومره په زوره زوره د لااله الا الله ذکر کوي خو منافق دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منافـقت څنګه په انسان کی راځی

منافـقت یو هلاکوونکي ناروغـې ده. که په چا کې راغـله نو د هغه بربادي او تباهي کې بیا څه شک نشته. دا چې ولې په منافـقانو او د کمزوري ایمان ولا خلکو کې منافـقت راځي د دې څه لاملونه دي که څوک ځان له هغو وساتي نو انشاءالله له منافـقت څخه به خوندي شي هغه دا دي.

۱ـ ایمان په بلیدلو کې د اور په څیر دی لکه څنګه! اور بوټو ګاز تیلو او داسې نور توکو ته اړتیا لري چې اور ورباندې بلیـږي. که د اور هغه توکي تیار نه شي نو هغه اور مړ کیـږي رڼا یې ختمیـږي او هیڅوک ترې ګټه نه شي اخیستلای. د ایمان مثال همداسې دی. علم او عمل صالح ته اړتیا لري که یې څوک دغسې پریـږدي د مادې په چمتو کولو کې هلې ځلې نه کوي نو رڼا به یې ختمه او ځای به یې منافـقت ونیسي. دې مثال ته قرانکریم هم اشاره کړې ده الله تعالی فرمايي.(مثلهم کمثـل الذی استوقد نارا فلما اضاءت ما حوله ذهب الله بنورهم و ترکهم فی ظلمت لایبصرون) بقره ۱۷

ژباړه: د دې منافـقانو مثال د هغه چا په څیر دی چې اور یې بل کړ کله چې اور خپل چاپیـریال روښانه کړ الله تعالی د دوی اور ختم کړ او دوی یې په داسې تیارو کې پریـښودل چې لاره یې هم نشو لیدلی منافـقانو په لومړي سر کې ایمان په ښکاره راوړ خو بیا یې د هغه ایمان صحیح مراعـت ونه کړ چې په ترڅ کې یې رڼا ختمه او سوځیدل یې پاتې شول. نو د ایمان د خاوند لپاره ضروري ده. که غـواړي چې ایمان څراغ یې بل اوسي د علم نافع او نیک عمل کوښښ باید وکړي. که څوک دې ته فکر نه کوي نو ایمان یې نه شي ورسره پاتې کیدلی.

۲ـ د ایمان مثال د یوې شنې ونې په څیر دی چې هغه میوه ګلان بیخ شاخونه او خوندور بوي لري. د دې ونې اصل بیخ صفا ساتل له هغه واښو یې خوندي ساتل چې ونې ته زیان رسوي د دې ونې هر وخت اوبه کول او له غـلـو څخه یې ساتل کارونه به یې مالک کوي بیا به له خپلې ونې څخه ګټه اخلي. ایمان هم دا غـواړي چې د وحی په اوبو سره به یې خړوبه کوي له شبهاتو بدعاتو او ګناهونو څخه به یې په توبه نصوح سره څارنه کوي. او له افراط او تفریط څخه به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهزبه کوي. بیا به ایمان هم له انسان سره پاتې شي او هم په اخرت کې ګټه ورکړي که داسې نه وي. نو بیا د دې ونې وچیدل او کمزوري کیدل د وښو تر وچیدو او کمزوري کیدو ډیر ژر او یقیني دی. د دې کار لپاره د الله تعالی (د ذات او صفاتو) پیژندل ډیر ضروري او اړین دي.

۳ـ مومن به تل د الله تعالی په ذکر کې مشغول اوسي. په هیڅ حالت کې به له الله تعالی څخه نه غافله کیږي. که یې زړه بیدار وي او کنه چې کله دی تل د الله تعالی د احکامو په عملي کولو اخته وي. نو په داسې حال کې نفاق د ده زړه ته لاره نه شي پیدا کولی. د دې برخلاف منافق داسې وي چې کله که لږ رڼا ورته پیدا شي نو عمل کوي که نه وي نو پروا نه لري نو په دې وخت کې د ده زړه ته نفاق لاره پیدا کوي او په داسې ډول وررننوځي چې ده ته احساس نه کیږي ان تر دې چې منافقت یې په زړه کې محکم او کلک شي هغه به یې اثار او نښانې څرګندي شي چې نه یوازې د ده عمل او د الله تعالی یادول دوام ونه لري بلکې کله چې خلک په یو ځای شتون ولري دې هم عبادت کوي او که خلک نه وي بیا غافل وي د دې په نتیجه کې چې له الله تعالی څخه حیاء او شرم نه لري عبادت د مخلوق په وجه کوي په زړه کې یې د سزا په ډول منافقت ننوځي .

د شرک پیژندنه او د هغې احکام

شرک معنی د الله تعالی په الوهیت یا د هغه په ځانګړو صفاتو کې د بل چا شریکول او برخه وال ګرځول ده او دا ګناه (له توبې پرته) د بخښنې وړ نه ده. مسلمان امت ته پکار ده چې له شرک څخه ډیر لرې واوسي ځکه په قرانکریم کې مسلمانانو ته له دې ناوړه عقیدې نه د خوندي ساتنې او ځان ژغورنې په کلکه ټینګار شوی دی په دې هکله د قرانکریم د څو مبارکو ایتونو ژباړه او لنډیز مشاهده کوو.

که تاسو شرک وکړ نو ستاسې (ټول نیک) اعمال به ضایع شي. زمره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیشکه چا چې له الله تعالی سره شرک وکړ الله تعالی په هغه جنت حرام کړه او د هغه د اوسیدو ځای جهنم ده او د داسې بې انصافو مرسته کوونکې به هیڅوک نه وي.مایده

بیشکه الله تعالی هغه گناه نه بخښي چې له هغه سره شرک وشي او تر دې د کمې کچې گناه چاته یې چې خوښه شي بخښي او چاچې له الله سره شرک وکړ بیشکه هغه بې لارې شو په ډیرې سترې گمراهۍ سره. نساء

شرک د غندنې له یادښت نه وروسته ښه بریښي چې د ځینو محدثینو لار ښوونې هم لوستونکو ته ډالی کړو. حضرت شاه عبدالقادر صیب دهلوی (رح) محدث د (ولا تنکحوا المشرکت حتی یومن) سورة البقره ایت ۲۲۱ دوه سوه یو ویشت تر ایت لاندې لیکي چې پخوا د کافر او مسلمان تر منځ خپلوي کیدله په دې ایت سره حرامه و گرځول شوه. که میړه یا میرمن شرک وکړ نو د هغوی نکاح ماته شوه. شرک دې ته وایي چې یو څوک د الله تعالی صفت بل چاته ورکړي. مثلاً څوک داسې وگڼي چې بل څوک هغه په هر څه خبر دی یا هغه چې هر څه وغواړي کولای یې شي یا زمونږ خیر او شر د هغه په واک کې دی او دا چې د بل چا د الله تعالی هومره تعظیم وکړي مثلاً ټنډه پر ځمکه کیږدي او له هغه نه حاجت و غواړي مختار یې وگڼي. موصح القران

حکیم الامت حضرت شاه ولي الله دهلوی (رح) محدث د عرب مشرکانو د شرکي عقایدو او نظریاتو یادونه کوي او لیکي ژباړه:د شرک په ډولونو کې یو دا هم دی چې هغو مشرکانو به ناروغ د رغیدو او د غریب د بډای کیدو او د داسې نورو حاجتونو لپاره له غیر الله نه د مرستې طلب کاوه او د هغوی په نوم به یې نذرونه ورکول تر څو د دې نذرونه په وړاندې کولو سره پخپلو مقاصدو کې بریالیتوب ترلاسه کړي او د برکت لپاره به یې د هغوی نومونه یادول نو الله تعالی په هغوی لازمه وگرځوله چې په لمانځه کې دا ولولي (ایاک نعبد و ایاک نستعین)

ژباړه: خاص ستا عبادت کوو او خاص تا نه مرسته غواړو.

همداراز الله تعالی و فرمایل.(فلا تدعوا مع الله احدا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: تاسې له الله تعالی سره بل څوک مه رابلئ.
له یاد شویو حوالو څخه دا جوتیږي. چې مخلوق مختار کل ګڼل لیدونکی او خبر دار شمیرل په ناسته او ولاړه کې په غایبانه ډول هغه رابلل او د غیر الله په نوم نذر ورکول دا ټول شرک دی دا هماغه خچنه عقیده ده چې په دې عقیده د اخته کیدو په وجه یهود نصارا او د مکې مشرکین د الله تعالی د لعنت او غضب وړ ګرځیدلي وو.

د شرک حقیقت

له الله تعالی پرته له بل چا څخه غوښتنې ته شرک وایي رسول الله (ص) فرمايي. چې زما په امت کې به شرک په دې ډول راننوځي لکه د شپې په تیاره کې چې میږی تیاره کوټې ته را ننوځي او د شپې په تیاره کې تیاره کوټې ته د میږی را ننوتل چا ته نه ښکاري.
نو رسول الله (ص) فرمايي: چې شرک هم زما امت ته داسې را ننوځې یعنی خلک به د شرکي اعمالو کول توحید ګڼي او کوي به یې.
په قرانکریم کې راغلي چې الله تعالی به د قیامت په ورځ ځینې خلک رټي او پوښتی به یې چې تاسې ته ما ویلی و.(ان الله لا یغفران یشرک به و یغفر ما دون ذلک لمن یشاء ومن یشرک بالله فقد افتری اثما عظیما)
ژباړه: الله تعالی یوازې د شرک ګناه نه بخښي او له شرک پرته ټول ګناهونه بخښي (که وغواړي) او بیا هم تاسې شرک کاوه او تاسې که ژوند تیر کړی نو د یو مشرک ژوند مو تیر کړی. نو مشرکین به ځواب ورکړي.
(ثم لم تکن فتنتهم الا ان قالوا والله ربنا ماکنا مشرکین)
نو بیا به داسې وشي چې د دوی په عقل کې به یوازې دا خبره راځي او د الله تعالی په وړاندې به عرض کوي چې زمونږ پالونکیه!
موږ په تا سره قسم کوو چې موږ مشرکین نه و موږ د مشرکانو ژوند نه دی تیر کړی بلکې موږ خو د مواحدینو په بڼه ژوند تیر کړی یوازې د یو الله عبادت مو کړی افسوس چې دې ایت ته مو هیڅ پاملرنه نه ده کړی. او الله تعالی به د قهر او غصې په حالت کې به پوښتنه کوي چې تاسې ولې د مشرکینو ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر کړی؟ او بل لوري ته هغوی ځواب ورکوي ستا په نامه مو قسم دی چې موږ مشرکین نه و او موږ د مشرکینو په څیر ژوند نه دی کړی (نعوذبا الله) په دې وخت کې څوک د دروغو همت به وشي کولای چې د الله تعالی په وړاندې دروغ ووايي او بیا د الله تعالی په نامه دروغجنه لوړه وکړي او دا پوښتنه خو له سره نه راولاړیږي پرته له دې چې دوی ټول ژوند په شرک کې تیر کړی او خپل شرک یې توحید ګڼلې و او په پوره نیک نیتۍ سره یې شک کاوه او د دوی ملا ورته ویل چې همدا توحید دی او د دې ګنجایش شته نو همدا لامل دی چې د الله تعالی پر وړاندې به جراءت کوي قسمونه به کوي او وایي به چې موږ مشرکین نه و او همدا خبره پیغمبر (ص) کړې ده چې زما امت کې شرک راځي او دوی به پرې نه پوهیږي لکه څنګه چې په تروږمۍ کې تیاره کوټې ته د میږی په راننوتو کې څوک نه پوهیږی او لیدل یې ستونزمن کار وي.

نو ښکاره شوه چې موږ ته په دې اړه له احتیاط څخه کار اخیستل پکار دي. ځکه هسې نه چې د شرک په ګناه اخته یو او هیڅ غور مو پرې نه وي کړی دلته یو شعوري عمل بنسټ قرانکریم ده یو شرک دا دی چې له یو شي سره دومره مینه کول چې د الله تعالی محبت د هغې په پرتله پاتې راشي نو تاسې شرک وکړ په قرانکریم کې راغلي دي.(ومن الناس من یتخذ من دون الله اندادا یحبونهم کحب الله والذین امنوا اشد حبالله ولویری الذین ظلموا اذ یرون العذاب ان القوة لله جمیعا و ان الله شدید العذاب)

ژباړه: او په خلکو کې ځینې داسې وي چې له الله تعالی سره نور څوک شریکوي او غیرو سره داسې مینه کوي لکه له الله تعالی سره چې پکار ده. او هغه څوک چې ایمان یې راوړی دی له الله تعالی سره په مینه کې سخت ترین دی.

د شرک یو څو ډولونه

۱ـ اصغر شرک

اصغر شرک هغه ګناه ده چې الله تعالی په قرانکریم او یا رسول الله (ص) په خپلو مبارک احادیثو کې د زجر او تهدید له امله د شرک په نامه سره یاد کړی دی. خو هغه شرک نه دی چې د اسلام څخه د وتلو لامل وګرځي او یوازې هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګناهونو ته د شرک نسبت کولای شو چې شارع په شرک سره نومولي وي چې په دوه ډوله دی.

۱ـ ښکاره شرک

دا شرک په الفاظو او افعالو کې منځ ته راځي.

الفاظ: لکه له الله تعالی پرته په بل شی قسم خوړل رسول الله (ص) فرمايي.(من حلف بغير الله فقد کفروا شرک)

ژباړه: هغه څوک چې له الله تعالی پرته په بل شی قسم وخوري يقيناً کافر او مشرک شو.

افعال: د ځينو نارغيو د درملنې لپاره له هغو شيانو څخه ګته اخيستل چې الله تعالی هغه د دفعه کولو اسباب نه وي معرفي کړي. رسول الله (ص) فرمايلي دي.(من علق تميمة فقد اشرک)

ژباړه: هر څوک (پخپله يا دماشومانو او يا د حيوان په غاړه کې) يو څه شی ځوړند کړي يقيناً چې ده د شرک کار تر سره کړ.

۲خفي شرک

په نيتونو او ارادو کې شرک ته خفي شرک ويل کيږي. لکه رياء. رياء دې ته ويل کيږي چې يو څوک نيک کار د دې لپاره تر سره کوي چې خلک يې ووينې او بيا ووايي چې فلانی ډير ښه سړی دی او د ده صفت وکړي.

الله تعالی په دې اړه فرمايلي دي.(فمن کان يرجو لقاء ربه فليعمل عملاً صالحاً ولايشرک بعبادة ربه احداً)

ژباړه: نو يو څوک چې دخپل خالق سره د يو ځای کيدو په هيله وي هغه ته پکار دی چې ښه عمل وکړي او په بنده ګی کې له خپل رب سره يو بل څوک شريک نه کړي.

رسول الله (ص) فرمايلي دي.(ان اخوف ما اخاف عليکم الشرک الاصغر. قالوا يا رسول الله (ص). وما اشرک الاصغر؟ قال رياء)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: یقیناً چې زه په تاسو باندې له ټولو شیانو څخه زیات له اصغر شرک څخه ویریږم. صحابه وو پوښتنه وکړه ای د الله تعالی رسوله. اصغر شرک څه شی دی. رسول الله (ص) و فرمایل ریاء.

۳ـ شرک فی الذات

د الله تعالی په ذات کې څوک شریکول د مثال په ډول په ۲ دوه یا ۳ درې معبودان منل « بیشکه شرک کول ډیر ظلم دی» لقمان

د ظلم حقیقت علماو دا بیان کړی چې د کوم څیز بې ځایه وکارول شي او دا خبره په شرک کې تر هر څه په ډاگه ده چې د پیدا کوونکي د بتانو او یا د هغه د مخلوق عبادت وشي او یا د هغه له ذات سره شریک او برخه وال وگڼل شي لکه چې عیسایان حضرت عیسی (ع) او یهودان حضرت عزیر(ع) له الله تعالی سره شریک بولي.

۴ـ شرک فی الصفات

د الله تعالی په صفاتو کې څوک شریکول د دې ډولونه ډیر دي چې ډیر څرگند په کې دا دي.

۵ـ شرک فی العلم

یعنی د کوم بل چا لپاره د الله تعالی په څیر د علم صفات ثابتول لکه د پیغمبر، بزرگ، یا پیر په باب دا عقیده لرل چې زموږ په ټول حال هغه هر وخت خبر دی او پرې پوهیږي. له نجومي بزرگ یا بل څخه د غیبو خبرو معلومات کول فال کتل او په هغې باور کول یا کوم لرې ته اواز کول او دا گڼل چې هغه ته خبرتیا شته دې ټولو ته شرک فی العلم ویل کیږي په داسې حال کې چې قرانکریم فرمایي.(و عنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو ویعلم) انعام ۵۹

ژباړه: او له همغه سره د غیبو کونجیانې دي په هغې هیڅوک نه پوهیږي مگر همدې الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦ـ شرک فی التصرف

یو څوک د ګټې او زیان واکدار ګڼل له چا نه خپل مراد غوښتل روزي یا اولاد ورنه غوښتل او حال دا چې قرانکریم فرمايي.(قل من بیده ملکوت کل شی و هو یجیرولا یجار علیه ان کنتم تعلمونَ سیقولون لله قل فانی تسحرون) مومنون ۸۸ ـ ۸۹

ژباړه: یعنی ته ووایه د هر شي واک د چا په لاس کې دی او هغه بچ کوونکی دی او له هغه څخه هیڅوک نه شي بچ کیدای وویاست که تاسو پوهیږي وبه وايي هر څه الله لره دي نو ووایه! له کومه پرتاسو جادو کیږي چې هوش او حواس مو له لاسه ورکړی او په داسې غتو غتو خبرو هم نه پوهیږی.

۷ـ شرک فی السمع

لکه څرنګه چې الله تعالی لرې او نږدې پټه او ښکاره او د زړه خبره اوري، نبي ولي یا بل څوک همدا ډول اوریدونکې ګڼل په قرانکریم کې راغلي دي.(ان الله هو السمع البصیر) مومن ۲۰

ژباړه: بیشکه الله تعالی همدې اوریدونکی او لیدونکی دی.

۸ـ شرک فی البصر

د مخلوق پیغمبر، ولي، شهید، او یا د نورو په هکله دا عقیده لرل چې هغوی له لرې او نږدې او هرځای څخه د الله تعالی په شان لیدل کوي او هر چیرته زموږ کارونه ویني دا عقیده د شرک ده په دې اړه دلیل په شرک السمع کې وړاندې شوی دی.

۹ـ شرک فی الحکم

یعنی د الله تعالی په څیر کوم بل څوک حاکم ګڼل او د هغه حکم د الله تعالی د حکم په شان ګڼل یا د الله تعالی د حکم په مقابل کې د بل چا حکم خوښ ګڼل دي ته شرک فی الحکم وايي. په قرانکریم کې راغلي دي.(ان الحکم الا الله) یوسف ۴۰

ژباړه: حکم د بل هیچا نه دی مګر د یو الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۰ـ شرک فی العبادت

یعنی د الله تعالی په ځیر کوم بل څوک د عبادت وړ ګڼل یا کوم مخلوق ته د عبادت په ډول کوم فـعـل تر سره کول لکه کوم پـیـر یا قـبـر ته سجده کول یا د کوم نبي ولي یا د پـیـر په نوم روژه نیول یا د غیـرالله په نوم نذر منل یا د کوم قبر نه د بیت الله په شان طواف کول د غـیر الله په نوم د څاروي سرپرېښودل په زیارتونو د نذر څادر غـوړول د چا په نوم ذبحه کول تـعـزیه د چا په نوم فریاد کول چا ته ټـیـټـیـدل یا چاته د بت په شان په ادب دریدل دا ټول شرک فی العبادت دي په داسې حال کې چې قرانکریم فرمایي.(و اعـبدوالله ولا تشرکوا به شیاء) نساء ٣٦

ژباړه: بنده ګي د الله تعالی وکړئ او څوک ورسره مه شریکوي.

د غـیر الله په نامه نذر

د الله تعالی نه غـیر د مخلوق (نبی، پیـر، پیـري، بادشاه، زیارت) او د داسې نورو په نوم تعظیم او نذر (حلوا پسه چیلی او داسې نور ورکول او تقسیمول) ته فعلي شرک وایي او په شرک فی العبادت کې هم شاملیـږي او حرام دی او هغه مالونه چې د مخلوق په تعظیم او نذر باندې حلال کړی شي د هغه ثواب پر ځای عظیمه ګناه ده دا کار حرام هم دی او د دغې حلال کړی شوي مالونه او نذرونه حلواګانو خوړل هم ناروا دی.

له کفارو او مشرکیـنو سره مرسته

که څوک د مسلمانانو پر وړاندې له مشرکیـنو سره مرسته او له هغوی سره ملتیا کوي. نو هغه د ایمان له کړی څخه وځي او پردې خبره دلیل د الله تعالی دا اشاره دی.(ومن یتولهم منکم فاء نه منهم ان الله لایهدی القـوم الظلمیـن)

ژباړه: او تاسې څخه چې څوک دوی خپل دوستان ګرځوي نو دا هم په هغوی کې شمیرل کیـږي او یقیناً الله تعالی ظالمان له خپلې لارښوونې څخه بې برخې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(بشرالمنفـقيـن بان لهم عذابا اليماًٌ الذين يتخذون الكفرين اولياء من دون المومنيـن ايبتغون عـندهم العزة فان العزة الله جميعا) نساء ۱۳۸ ـ ۱۳۹

ژباړه: او هغه منافـق چې مومن پريـږدي او له كافر سره دوستي پيل كړي نو دوی د دردوونكي عذاب زيرې وركړه او يا دا خلک د عـزت پلټـنې لپاره هغوی ته ورځي او سره له دې چې ټول عـزت د الله تعالی لپاره دی.

نو ښكاره شوه چې د مومن په اړه په زړه كې د مينې نشتوالی او د كافر په اړه په زړه كې مينه او د هغه لوی والی د ايمان دليل نه بلكې د كفر دليل دی.

بدعـت

له كفر شرک او ارتداد نه وروسته بدعـت ستره گناه ده بدعـت هغو شيانو ته وايي چې اصل او بنسټ يې له شريعت څخه ثابت نه وي او د شرعي له ۴څلورو دليلونو يعنې د الله تعالی له كتاب د رسول الله (ص) له سنتو د امت له اجماع او د مجتهدينو له قياس څخه د هغې ثبوت ترلاسه نه وي او په د دين كار وشميرل شي وكړای شي او يا پريښودلای شي.

اخرت كی درې زيانونه دا دې

۱ـ د الله تعالی نا خوښي.

۲ـ سخت حساب.

۳ـ د دوزخ عذاب.

عام گناهونه

۱ـ لمونځ نه كول او يا هم په ځنډ (وروسته والی) سره د هغه ادا كول.

۲ـ زكات نه وركول او يا هم د هغه په وركولو كې سستي كول.

۳ـ له وس لرلو سره بيا هم حج نه كول.

۴ـ غـيـبت چغـلي او شيطانت كول.

۵ـ د نـشـه يي توكو كارول چې په عـقـل باندې پرده راولي.

٦ـ د ښځې ځان ښودنه قـيـمتي او مشهور لباس اغـوستل او پرته له محرم نه بازار ته راوتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷ـ فاحش بې حياء او خراب فلمونه كتل سندرې ساز او سرود اوريدل.
۸ـ ناوړه ناولونه او كيسې اوريدل.
۹ـ پرته له كومې وجې د ډريور مزدور نوكر او بادر كورته ننوتل.
۱۰ـ په موبايلونو كې عبس خبرې كول ياراني او نا مشروع اړيكې جوړول.
۱۱ـ د شر او فساد مجلسونه جوړول او يا په هغه كې ونډه اخيستل.
۱۲ـ ځينې ميرمنې هيڅ د خپل د خاوندانو زړونه لاس ته نه راوړي (هغوی هيڅ نه ګڼي او نا فرماني يې كوي.

داسې ډير نور هم دي خو په موږ لازمه ده چې له الله تعالی څخه وويريږو او د هغه امر پر ځای كړو څكه الله تعالی فرمايلي.(يايهاالذين امنوا قوا انفسكم و اهليكم نارا) تحريم ٦

ژباړه: اې ايمان والاوو تاسې خپل ځانونه او خپل اهل كورنې د جهنم اور څخه وژغورئ.

د ګناهونو ناوړه پايلې

۱ـ د بنده او رب تر منځ پرده الله تعالی وايي.(كلا انهم عن ربهم يومئذ لمحجوبون)

ژباړه: داسې نه ده دوی به په دغه ورځ د خپل رب په اړه په پرده كې پټ شوي وي.

۲ـ مخلوق د خپل خالق په اړه په وحشت كې پرېوځي. څكه كله چې د انسان بد عملي زياته شي، نو بد ګماني او وحشت يې هم زياتيږي.

۳ـ تل پاتې انديښنه الله تعالی وايي.(لايزال بنياهم الذی بنواريبة فی قلوبهم)

ژباړه: دا ودانۍ چې هغوی جوړه كړې ده، تل به د هغوی په زړونو كې د بې باورۍ جرړه وګرځي (چې د هغې د ويستلو اوس كومه لاره نشته)

۴ـ په زړه كې ويره او ګډوډي پيدا كوي. (سنلقى فى قلوب الذين كفروا الرعب)

ژباړه: هغه وخت ډير ژر راتلونكی دی، چې موږ د حق نه منونكو په زړونو كې ويره وغورځوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ د ژوند چارې به يې تنگې شي.(فان له معيشة ضنكا)
ژباړه:بې له شكه د هغه ژوند چارې به تنگې شي.
٦ـ مخ به يې تور او تريو شي.(وتسود وجوة فاماالذين اسودت و جوههم)
ژباړه: او تور شي مخونه پس هغه كسانان چې تور شي مخونه د هغوی.
۷ـ په زړه كې به يې سختي او تيارې را پيدا شي.(وجعلنا قلوبهم قاسية)
ژباړه: او د هغوی زړونه موسخت كړل.
۸ـ په زړونو كې كينه او كركه را پيدا كوي.
۹ـ د رزق له تنگسې سره به مخامخ شي. (ولو انهم اقاموا التورة والانجيل و ما انزل اليهم من ربهم لاكلوا من فـوقهم و من تخت ارجلهم)
ژباړه: كاشكې دوی تورات او انجيل او هغه نور كتابونه نافـذ كړي وای چې د دوی رب له لوري دوی ته ليـږل شوي وو، كه داسې يې كړي وای، نو د دوی لپاره به له پاسه روزي وريدله او له لاندې به راخوټيد له.
۱۰ـ په گناهونو سره ايمان ته زيان رسيـږي، غـمونه او مصيـبتونه زياتيـږي او الله تعالی پرې غـوسه كيـږي.(فباءو بغـضـب علی غـضـب)
ژباړه: پس اختـه شول په غـضـب له پاسه د غـضـب نه .
هغوی وويل.(و قالوا قلوبنا غـلـف)
ژباړه: هغوی وايي. زمونږ زړونه پوښل شوي دي.

حرام

د حضرت جابر (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) وفرمايل. هغه غـوښه چې د حرام مال نه يې پرورش شوی وي هغه به جنت ته داخله نه شي او دغه غـوښه (جسم چې د حرام مال نه يې پرورش شوی وي د دوزخ لايقه ده) يعنې خامخا به جهنم ته ځي. بهيقي

د دې حديث لاندې هم ډير خلک راځي لكه: غـل، قمار وهونكي، شرابي، چرسي، تصوير جوړونكي، رشوت اخيستونكي، زناكار، سود خور، يا په تجارت كې ټول هغه څيزونه چې هغه په شريعت كې حرام وي او د ده كارو بار په حرام باندې جاري وي او كوم مسلمان چې په حرامو باندې اخته وي د هغه لپاره بهتره دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده چې توبه وباسي او کوم مال چې شتون ولري هغه دې د يو پوه عالم په مشوره باندې تـقسيم کړي هغه چې ورته کومه طريقه ښائي په هغه دې عمل وکړي او د حراموڅخه دې ځان وژغـوري الله تعالی به ورته بخښنه وکړي.

د حضرت علي (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) نه پوښتـنه وشو چې د مومن څو نښې دي؟ رسول الله (ص) ورته په ځواب کې وفرمايل چې ۴څلور.

۱ـ دا چې پاک کړي خپل زړه د تکبر او د حسد نه.

۲ـ دا چې پاک کړي د خپل ژبه د دروغ او غـيـبت نه.

۳ـ دا چې پاک کړي د خپل عمل له رياء (ښودلو) نه.

۴ـ دا چې پاکه کړي د خپل خيـتـه د حرامو بدعـت او شبهې نه.

حلال او حرام مال يو امتحان دی

الله تعالی چې څنگه مخلوقات پـيـدا کړي دي همداراز د دوی د روزي ذمه واري يې هم اخيستې ده څوک داسې نه پريـږدي چې هغه ته دې روزي ور نه کړي که څه هم د الله تعالی لوی دښمن او له هغه څخه سرغـړونکی او نافـرمان هم وي دا ځکه چې الله تعالی ته دنيا اعـتـبار نه لري نو له همدې امله دوست او دښمن دواړو ته رزق ورکوي له څنکه چې په حديث شريف کې دا خبره بيان شوې ده.(عـن سهل بن سعـد الساعدي (رض) قال! قال رسول الله (ص) لوکانت الدنيا تصدل عـندالله جناح بعـوضة ماسقی کافرا منها شربة ماء) رواه الترمذی ژباړه: له حضرت سهل بن سعـد الساعـدي (رض) څخه روايت دی چې رسول الله (ص) و فرمايل که دنيا د الله تعالی سره د غـوماشي د وزر په اندازه قدر لرلای نو کافر ته به يې له دې څخه يو غـړپ او به هم نه وای ورکړې. لکه څنگه چې روزي ورکول د الله تعالی کار دی. همداراز پراخول او تـنـگول هم د الله تعالی کار دی نو د روزي پراخوالی او د مال زياتوالی د هوښـيارتيا نښه ده بلکې ډير ځله بـيـعـقـلان خلک وي او تر هوښـيارانو زيات مالونه لري غـرض زما دا وو چې د انسان اصلي مقـصد په دنيا کې د مال گټل او د پـيـسو زياتول نه دي بلکې د الله تعالی پيـژندل او د هغه راضي کول او د هغه د احکاماتو په مطابق ژوند تيـرول. دې دنيا ته چې انسان راغـلـی دی د ده راتگ ازمايښت او امتحان

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره دی او الله تعالی غواړي چې په انسانانو کې تابعـدار او نا فـرمان ښکاره کړي.

همداراز د روزي د ګټلو په هکله هم پر انسانانو امتحان کوي. ځینې شیان الله تعالی حرام کړي او د روزي د ګټلو ځینې لارو څخه یې منع کړی ده. همداراز ځینې شیان یې حلال کړي او د هغو د ګټلو لپاره طریقـې او حدود تعـین کړي دي بیا یې انسان ته اختیار ورکړی د.

(د دې وعـدې سره سره چې روزي الله تعالی ورکوي) چې دې د روزي د ګټلو لپاره په کومو طریـقـو او لارو روانیـږي کومه ذریعه د مال ګټلو لپاره اخـتیـاروي او په کومه طریـقه کار بار کوي او بل امتحان یې د مال په هکله دا دی چې حرام مال یې ډیر کړی دی د حرام مال مثال د مردار شوي حیوان په څیر دی چې چاته قدر او ارزښت نه لري چې په کور کې یې ساتـنه هم څوک نه برداشتوي بلکې له ځانه یې لرې کوي او غـورځوي یې.

همداراز د حرام مال مثال هم داسې دی لکه الله تعالی چې غـورځولی وي که یې څوک اخلي نو تر حلال مال به په اسانه تر لاسه کیـږي او الله تعالی ته د مردارې په څیر هم قدر نه لري ځکه ترې خیراتونه هم نه قبلوي له دې امله انسان باید خپل د ژوند اصلي هدف ته ځیر شي او د روزي د ګټلو لپاره هغه لارې اختـیار کړي چې صحیح او روا وي لکه دین د ۵ پنځه وخته لمانځه نوم نه دی بلکې د انسان لپاره ضروري ده چې د ژوند په ټولو اړخونو کې به د شریعت پابندي کوي.

د شریعت ډیر احکامات د معاملو سره تـعـلـق لري د دې یو دلیل دا دی چې هدایه زموږ د مذهب معتبر کتاب دی چې په ۴ څلور جلدونو کې دی په دې مبارک کتاب کې د انسان د عمل سره تـعـلـق لرونکي تـقـریباً دیني احکامات ذکر دي په دې کې یوازې لومړنی جلد د عباداتو (اودس، لمونځ، زکات، او حج) په هکله دی نور ۳ درې جلدونه یې ټول د معاملو په هکله دي له دې څخه دا خبره جوتیـږي چې یوازې د عباداتونو په کولو سره په دین پوره عمل نه کیـږي تر څو چې خپلې معاملې د شریعت په مطابـق نه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له حرام مال څخه صدقه او خیرات نه قبلیږي

په حدیث شریف کې دی.(لا تقبل صلاة بغیر طهور ولا صدقة من غلول) ژباړه: له پاکوالي پرته لمونځ نه قبلیږي له حرام مال څخه صدقه او خیرات نه قبلیږي.

الله تعالی لکه څنګه چې یوازې پاک مال قبلوي همدارنګه په عمل کې هم یوازې پاک قبلوي چې د هر ډول شرک ریاء او تکبر څخه پاک وي. د پاک مطلب دا دی چې حلال وي په دې حدیث کې دلیل دی په دې خبره چې انسان ته په خوراک باندې هم ثواب ورکول کیږي چې کله یې نیت صحیح وي چې داسې نیت وکړي دا خوراک ځکه کوم چې په عبادت باندې پیاوړی شم او ژوندی پاتی شم.

دین څه ته وایي

څوک چې موږ مسلمان بولو هغه په دین سره بولو ځکه هغه به ټول دین مني بیا به په اسلام کې داخل بلل کیږي او مسلمان ورته ویل کیږي دین په معنی کې دوه مفهومه له ځان سره انتقالوي ایمان او اسلام حضرت امام ابوحنیفه (رح) په فقه اکبر کې ایمان داسې تعریفوي هوالاقرار والتصدیق.

ایمان عبارت دی له اقرار په ژبه او تصدیق په زړه سره او اسلام عبارت دی له الاسلام هو التسلم والانقیادلاو امرالله تعالی. اسلام عبارت دی له تسلمی او غاړه کیښودولو څخه او امر د الله تعالی ته. امام ابو حنیفه (رح) وروسته له دې تعریف څخه لیکي ایمان او اسلام له طریقي د لغت سره توپیر لري ځکه هر یو جلا جلا تعریفونه لري وایي ایمان بې له اسلام څخه نشي راتلای ددوې دوو تر منځ تلازم دومره پیاوړی ده لکه د انسان ګیډه چې بې له شا څخه نشي قایم کیدلای او شا بې له ګیډې نشي راتلای. دا هغه مثال ده چې په عربي ژبه کې ددوو شیانو تر منځ د قوي تلازم ښودولو لپاره استعمالیږي. امام ابو حنیفه (رح) فرمایي. چې دین د اسلام او ایمان د دواړو نوم ده. فقه اکبر صفحه ۱۱. دین له څلورو کلمو څخه جوړ ده داسي کلیمي چې یو هم له

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلي څخه نشي جلا کیدای او نه هم له دې کلیمو څخه یو هم کم دین بلل کیږي په دې معنی چې د څلورو واړو کلیمو نوم دی هغه څلور کلیمي دا دي.

۱ـ اقرار: د کلمي طیبي شریفي په ژبه لوستلو ته وایي.

۲ـ تصدیق: د همدغه کلمه په مفهوم او معنی باندې د زړه پوخ باور او یقین ته وایي.

۳ـ تسلیم: عبارت ده له د الله تعالی د احکامو منلو څخه.

۴ـ انقیاد : د الله تعالی د احکامو او حکم پر وړاندې تواضع او عاجزي ته ویل کیږي.

ریښتنی دین

۱ـ اسلام نه د بودایي مذهب په ډول دی چې صرف محدود اخلاقي د ستورونه ولري نه رهبانیت دی چې په کې په عبادت د دنیا څخه تیښته اسلام انسان په څو محدودو شعایرو لکه ورځ کې لمونځ په کال کې روژه او په ټول عمر کې حج مکلف کړی دی د دې لپاره چې انسان تل د خپل خدای سره په اړیکه کې وي وروسته هغه رخصتوي چې په ځمکه کې کار کوي او د الله تعالی نعمتونه په لاس راوړي.

۲ـ د اسلام له نظره انسان نه یوازې اسماني روح ده او یوازې خاورین جسد دی بلکې د روح او جسد یو ځای کیدو څخه منځ ته راغلی چې هم جسم او هم روح پر هغه خاص حق لري اسلام د دنیا او اخرت دواړو ژوند ته په ارزښت قایل دي ژوند په دین نیکمرغه کیږي او اخرت په دنیوي ژوند جوړیږي.

۳ـ د قاروني او فرعوني فکر څخه بله لویه بلا نشته هغه وخت چې انسان خپله برتري خپل کمال وبولي د خدای او د خدای له خلکو څخه د بې نیازۍ احساس کوي خپل صفتونه نه ویني د خپل ځان څخه بیگانه کیږي د نورو مثبت نقش نه ویني په پایله کې د خدای او د خدای خلکو څخه بیگانه کیږي.

۴ـ د ابتداء څخه فلسفي او مکتبونه په دې اړه سرگردانه دي چې ایا فرد اصل دی که ټولنه؟ ځینې فرد اصل بولي ټولنه د افرادو څخه جوړیږي فرع بولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو نور بیا ټولنه اصل او فرد فرع بولي او وايي چې فرد بې له ټولنې څخه خام مواد دی ټولنه او خلک فرهنګ ته ور انتقالوي.

۵ـ په اسلام کې د ژوند تګلاره فطري ده نه فرد د ټولنې او نه ټولنه د فرد قرباني کوي د دواړو حقوق او مسّولیتونه په داسې حالت کې ساتي چې د بل لپاره ګټور تمامیږي اسلام د فرد پر حقوقو او آزادي تاکید کوي تر څو هغه مسّولیتونه د ټولنې په وړاندې په سمه توګه سر ته ورسوي.

څوک ریښتنی دی

د یو چا دینداري او تدین د رښتیاوالي نښې د هغه په اخلاقو او ټولنیزو معاملاتو او راکړه ورکړه کې ښکاره کیږي. یعنی د یوه دینداره که اخلاق ښایسته و او له خلکو سره ناسته ولاړه هم صحیح و نو دې رښتنی دینداره بللی شو او که یو څوک په ځینو عباداتو او خبرو کې ځان دینداره ښکاره کوې خو اخلاق او ټولنیز چلند یې سم نه وي نو مونږ دې رښتنی نشو بللی ځینې داسې خلک شته چې هغې ځانونه ډیره دینداره ښکاره کوي نفلونه خیراتونه او ښې ښې خبرې کوي خو اخلاق او له خلکو سره یې ټولنیز چلند سم نه وي داکس دینداره او نیک نشو بللی بلکې دروغجن دی د دینداره انسان د پیژندلو لویه نښه د هغه ټولنیز اخلاق دی موږ نن سبا مختلف انسانان او ډیرې ډلې وینو څوک وايي موږ په حقه یو او ځینې نور وايي زموږ لاره حقه ده که چیرته تاسو په دې حالاتو کې نه پوهیږي. او حیران دریان پاتې یاست چې ټول ځانونه په حقه بولي موږ له چا سره ملګري شو رښتني خلک څوک دي؟ ستاسو لپاره د ریښتنو خلکو د پیژندلو اسانه لاره دا ده اخلاقو ته یې ځیر شي! هر ځای مو چې ښه اخلاق غوره وموند او هلته رښتنی علم او رښتنی دین دی او که هرڅوک ښه اخلاق او غوره انساني چلند ونه لري په دین او علم یې باور مکوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل دین وساتئ

د الله تعالی د رسول څخه چا پوښتنه وکړه چې څوک ښه مسلمان دی؟ رسول الله (ص) ورته و فرمایل: هغه چې د ژبې او لاس څخه یې بل مسلمان په امان وي.بخاري

په نننۍ نړۍ کې د خلکو برداشت د یو بل پر وړاندې لږ شوی او ډیر لږ خلک یو د بل سره په ورین تندي خبرې کوي حصوصاً ټولنیز پاڼو باندې لکه فیسبوک ټویټر او داسې نور.... کیدای شي تاسو هم لیدلای وي چې ځینې ملګري قومي ژبني مذهبي او سیاسي پاڼې لري چې نه یوازې کومه خاصه ګټه لري بلکې د نفاق لامل ګرځي. په داسې حالاتو کې تر ټولو اړینه دا ده چې د خپل دین او ژبې ساتنه وکړو. ډیره اسانه ده چې په فیسبوک باندې د چا پر پوسټ باندې په قهر شو چې نه یوازې مو خوږ ملګري له لاسه ورکړی بلکې نا مناسبو الفاظو مو نور ملګري هم خوږ کړي نه یوازې چې ملګري به مو خپه کړي وي د شر بنسټ به مو هم ایښی وي هرڅوک چې ستاسو بده لیکنه ګوري او شریکه وي یې تاسو به ګناهګاره کیږي. فکر وکړئ د یوې لحظې غوسه په خاطر ولې خپل اخرت خراب کړو؟

په همدې باب د الله تعالی رسول (ص) فرمایلي. غښتلی هغه نه دی چې بل راوغورځوي بلکې غښتلی هغه دی چې د غصې په حال کې خپل ځان کنټرول کړ.

عملي دین پریښودل

او هغه کسان چې د الله تعالی له دین څخه مخ اړوي (نه دین زده کوي او نه پرې عمل کوي) او نه یې کومه اړتیا انګیري او په راتلونکي کې د دین د زده کړي او ښوونې څه فکر هم نه لري، نو هغه مسلمان نه دی ځکه چې الله تعالی فرمایي.(ومن اظلم ممن ذکر بایت ربه ثم اعرض عنها انا من المجرمین منتقمون) السجده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه: له هغه چا لوی ظالم څوک دی، ورته د الله تعالی ایت ولوستل شي او هغه ترې مخ واړوي او بیشکه موږ له مجرمانو څخه غچ اخیستونکي یو.
(وقال الرسول یارب ان قومی التخذوا هذا القران مهجوراً)
ژباړه: « د قیامت په ورځ به» رسول الله (ص) وایي ای زما پالونکیه! دا زما د قوم هغه خلک دي چې دوی قران مجید پریښی وو.
رسول الله (ص) فرمایي.(فمن ترکها فقد کفر النسای الصلوة)
ژباړه: چا چې قصداً لمونځ پریښود نو کافر شو.
او همداشان وعید د زکات د پریښوونکو په اړه هم دی او همداراز وعید د حج او د جهاد پریښودونکو ته هم دی چې د دې کار کوونکي (پریښوونکي) هم له ایمان څخه راوځي او د دې وړ دی چې مسلمانان ورسره جنګ وکړي.
د کار پیل
۱ـ پیغمبر (ص) د خپل بنسټیزې اصلاح کار له دې ځایه پیل کړ تر څو انسانان د الله تعالی مطیع بنده ګان جوړ شي هغه دا ونه کړه چې په ټولنه کې لومړی داسې څه کارونه وکړي چې په خلکو کې اثر ورسوخ پیدا کړي او بیا حاکمیت ترلاسه کړي او په قراره قراره خلک دغه مقام ته ورسوي.
۲ـ هغه یو کس پورته شو او د لاله الا الله اعلان یې وکړ. د توحید عقیده یوازې یو مذهبي عقیده نه ده بلکې د همدغې عقیدې پر بنسټ د یوه مکمل نظام مانۍ جوړیږي چې په هغه کې حاکمیت او الوهیت یوازې د الله تعالی لپاره وي.
۳ـ کله چې یو موذن د اشهدان لا اله الا الله لوړ غږ پورته کوي مقصد او معنی یې دا ده چې زه د هیڅ چا حکومت قانون او عدالت نه منم او د هیچا تابع نه یم هیڅ رسم او رواج او تقدس نه منم بې له یو الله تعالی څخه ډیر خلک دا وخت د دې په معنی او مقصد نه پوهیږي.
۴ـ خو کله چې رسول الله (ص) دا غږ پورته کړ او اوریدونکي یې په مقصد پوه شول نو منجاورانو، ریسانو، پاپانو، قومي، مشرانو، نیکه پالانو او د هربت پالونکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپل بت د ماتیدو د خطر احساس وکړ او د دې نوي تحریک د لمنځه وړلو لپاره يې لاسونه سره يو کړل دا د کفر ملت واحد مصداق وو.

۵ـ د پيغمبر (ص) لور ته هغه کسان راغلل چې ذهنونه يې پاک حقيقت يې درک کړی و د همدغه حق څخه د دفاع په خاطر اور ته د غورځيدلو لپاره هم تيار شول همداسې خلکو ته د تحريک اړتيا وه هغوی زيات تکليفونه وګالل کومو چې هغوی ته پوخوالی وروبخښه په پايله کې د ادم (ع) د نسل غوره جوهر د ګرم تنور څخه راووت.

د کار ويش

الله تعالی چې کوم فطري نظام جوړ کړی دی په هغه باندې د زرو کلونو راهيسې عمل روان دی د مذهب او ملت له بنديز پرته د نړۍ هر قوم په هر مذهب او ملت کې دغه طريقه رواج ده چې سړي له کور نه د باندې مسّوليت پوره کوي او ميرمن د کور دننه چاري برابروي رسول الله (ص) چې کله د خپلې لور د حضرت فاطمې (رض) نکاح له حضرت علي (رض) سره وکړه نو د هغو په منځ کې يې داسې تقسيم وکړ حضرت علي (رض) ته وويل چې ستا کار ګټه کول دي او له کور د باندې ولاړشه او ګټه وکړه او حضرت فاطمې (رض) ته يې وويل چې ته به کور کې دننه اوسه د کور چاري پر مخ بيايه. دغه فطري ويش يې د هغو په منځ کې کړی و چې تر سلګونو کلونو راهيسې په اسلامي ټولنه کې همداسې را روان دي.

د کار ځانګړتيا

۱ـ د کار کولو لومړی واجب: پر هر مسلمان دا واجب دي چې مباح کار اختيار او د حرام کار څخه ډډه وکړي په اسلام کې د حلالو دايره خورا پراخه ده او د حرامو دايره ډيره کوچنۍ ده عقلي او نقلي دلايل د ۵ پنځو ضرورياتو پر ساتنه ډير ټينګار کوي هغه لکه: دين، نفس، نسل، مال، او عقل او ځينې ناموس هم ورسره ملګری کوي د حلالو او حرامو پوهه هم د دې لپاره راغلې چې د دغو ۵ پنځه ضرورياتو ساتنه يقيني کړل شي. هر هغه کار چې د دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵پنځه ضروریاتو د نړیدو لامل ګرځي او یا يې د حرام والي لپاره لاره پرانیـزي هغه حرام دی.

۲ـ د کار کولو دوهم واجب: اهلیـت د کار دی هغه کار باید څوک ونه کړي چې ښه يې زده نه وي. د شعیب (ع) لور موسی (ع) په ۲ دوه صفـتـونو موصوف کړ اهلیـت او توانايي د کار او ښه اخلاق چې د هغه امانـتـداري وي یوسف (ع) وویل د هـیـواد خزانې ما ته وسپارۍ زه ساتونکی او هم عالم یم. د یوه انسان لپاره روا ده کله چې نور خلک يې نه پیـژني نو د ضرورت له مخې خپل صفات ور وښیي.

۳ـ د کار لپاره لاندې شرایط ضروري دي.

۱ـ د کار کولو وخت باید په ډول و پیـژندل شي تر څو کار کوونکی يې په سالمه توګه سر ته ورسوي.

۲ـ اخلاق او د کار وړتیا کاریګر باید یو کار داسې سر ته ورسوي لکه خپل شخصي کار چې سرته رسوي. څوک چې سپارل شوي کار په ښه توګه سرته ورسوي دا دهغه لپاره صدقه ده الله تعالی به يې پوره بدله ورکړي.

۳ـ په ژمنو وفا د کاریګر د کار څښـتن دا حق لري چې پخپلو ژمنو وفا وکړي کومې چې د عـهـد په وخت کې کړي دي. رسول الله (ص) فرمايي. ګټه باید په ضمانت وي نه به ځان ته ضرر رسوي نه بل ته.

۴ـ حساب ورکول بشري نفس که پخپل سر پریښودل شي حتماً په فـتـنو اخته کیـږي له دې سببه د هر چا څخه باید حساب واخیستل شي. اسلام د انسان لپاره ۲ دوه مراقـبـین ټاکلي دي لمړی ایماني ارشاد دوهم د قانون واکمني، رسول الله (ص) به له خپلو والیانو او مامورینو سره پوره محاسبه کوله او حضرت علي (رض) فرمايي. پرته له دین نه د خلکو چارې نه سـمـیـږي.

۴ـ رسول الله (ص) فرمايي. ستاسې څخه مخکې مـلـتونه په دې هلاک شول کله چې به د زور خاوند غـلا وکړه هغه به يې پریـښـودل او که به کمزوري غـلا وکړه هغه ته به يې سزا ورکوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمانان او کار کول

۱ـ اسلام کار کول د روزي لمړۍ وسیله ګڼلې ده او هم یې د تولیداتو اساسي سبب بللی ده د مسلمان د کار د پراختیا په اندازه د هغه ګټه زیاتیـږي څومره چې د کار او کسب دایره پراخیـږي دغه رنګه یې ثواب هم زیاتیـږي او ورسره فـرصتونه او اسباب ډیریـږي قرانکریم مومن ته دا احساس ورکوي چې ځمکه خورا پراخه ده او د کسب زمینه زیاته ده د ده عـزم او رغـبت مخې ته هیڅ نه شي راتلای دې کولای شي د ټولو فـرصتونو او رخصـتیـو څخه ګټه واخلي صرف د حلالو او حرامود حدود څخه تیری ونه کړي.

۲ـ انسان په فطري توګه کار کول غـواړي تر څو خپل احتیاجات پوره کړي. اسلام دغه اراده نوره هم پیاوړې کوي ځکه حلال کسب له ایمان څخه نه بـیلیـږي. رسول الله (ص) فـرمایلی دي. تر ټولو غـوره خوراک هغه دی چې انسان خپله ګټلی وي. او د حلالي روزي ګټل د فـرضو څخه وروسته فـرض دی. رسول الله (ص) سوال غـوښتـل منع کړي دي حصوصاً د هغه چا لپاره چې د کار توان ولري همدارنګه قـرار کـیـناستل او یوازې د دین په چارو کې فکر کول منع کړي دي. او دا یې هم ویلي دي هغه څوک چې د کار کولو توان ولري زکات مه ورکوئ ورته.

۳ـ په اسلام کې د اقـتصاد د ودې او د ژوند د ترقي سبب دا دی چې اسلام د کسب او د هغه په ښه زده کول ټـیـنګار کوي او خلک یې مضـاربت، مشارکت، زراعـت او مساقات ته هڅولي او په مقابل کې یې د مال د ذخیره کولو سود، او احـتکار څخه منع کړي دي.

۴ـ بریالۍ ټولنه هغه ده چې د خپل افـرادو لپاره موازن فـرصتـونه برابر کړي تر څو د هر انسان څخه ګټه واخلي. په دغـو چارو کې اسلام د فطري قانون او لوړو اخلاقـو پر کړنلاره روان دی لومړۍ اسلامي ټولنه همداسې وه هر چا به د خپلې خوښې استعداد مطابق کار سرته رساوه. کار به اهل کار ته سپارل کیده یو له بل سره همکاري او نصحت کول ډیر عام و. د شعیب (ع) لور خپل پلار ته وویل چې موسی (ع) مزدور ونیسه کیدای شي چې هغه قـوي او امانت کاره وي. رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله (ص) فـرمايلي دي. کله چې د چارو واگی نا اهـلـو خلکو ته وسپارل شي نو د قيامت انـتـظار باسئ.

کار اهـل خلکو ته سپارل د کار لپاره زمينه برابرول او خپل منځني همکاري ټولنه د پرمختگ لور ته بيايي او هم انسانان خپل واجبات سر ته رسولای شي.

نن په ماده پرسته ټولنو کې د ازاد رقابت په بهانه کمزوري خلک تر پښـو لاندې وي او د اقـتـصاد فعاليت له ډگر څخه ويستل کيـږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخځلیکونه

ـ۱ـ تفسیر شریف، لیکوال دوکتور عنایت الله خلیل هدف، د چاپ کال ۱۳۹۰ هجری
۲ـ کفری الفاظ، لیکوال مفتی عبدالشکور قاسمي، ژباړن ډاکتر کفایت الله وردگ، د چاپ کال ۲۰۰۸ م
۳ـ ننۍ نړۍ او اسلام، لیکوال قاضی احمد شاه سلیم، د چاپ کال ۱۳۸۷ ل، میهن خپرندویه ټولنه
۴ـ اسلامي نړۍ لیږ، مولف پوهندوی محمد شریف رحماني، د چاپ کال ۱۳۹٦ ه ل، سلام خپرندویه ټولنه
۵ـ د اسلام څلور بنسټونه، لیکوال ډاکټر ملک غلام مرتضی، ژباړن فرید احمد هلال، د چاپ کال ۱۳۸۸ه ل، مومند خپرندویه ټولنه
٦ـ اسلامي عـقیدې ارکان، لیکوال مولوی عـتیـق الله ثاقـب،د چاپ کال ۱۳۹۵ه ل،سلام خپرندویه ټولنه
۷ـ مه خپه کیـږه، لیکوال دوکتور عایض بن عبدالله القرنی، ژباړونکی مولوی غیاث الدین حسان، ابواسدالله ندیم، او مولوی محمد غنی فاروقی، د چاپ کال ۱۳۹۳ل گودر خپرندویه ټولنه
۷ـ اصلاحی پیغامونه، مولف شیخ القران والحدیث مولوي محمد گل وهاج روداتي، د چاپ کال ۱۳۹۲ دعـوت خپرندویه ټولنه
۸ـ اصلاحی ویناوې، لیکوال مفتی محمد تـقی عثماني، ژباړن مفتی محمد اکبر عظیمی، دچاپ کال۱۴۳۳ رمضان نفـیـس خپرندویه ټولنه
۹ـ د کامیابی راز، لیکوال مولانا احمد شاه (رساله)
۱۰ـ عیسی (ع) په اسلام او عیسایت کی، لیکوال مولوی عصمت الله عـزام
۱۱ـ کینه مه کوي، لیکوال تقرر مفتی محمد تـقـی عثمانی
۱۲ـ اسلام د ژوند نظام، ناشر (خپرونکی) جمعت اصلاح

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳ـ د معاشری اصلاح، تالیف حضرت مولانا عاشق الله، نظر ثانی شیخ الحدیث حضرت مولانا عبدالصبور حقانی، ناشر رحمن گل پیلشرز مله جنگی قصه خوانی پشاور

۱۴ـ انټرنیټ، د روښنګري ډاکټر عبدالهادی متین پاڼه، او داسی نور اسلامی پاڼی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پای

مومند
خپرندویه ټولنه

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library